

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΜΑΙΟΥ 1854.

ΤΟΜΟΣ Ε΄.

ΦΥΛΛ. 100.

Ο ΦΥΛΛΕ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗΣ.

(Εκ τοῦ Γαλλικοῦ).

—ο—

Εἰς τὸν νομὸν τῆς Σάρθης, οὐχὶ μακρὰν τῆς πρωτευούσης αὐτοῦ Ἀλανσόνης, κείται πολίχνη, Σαμπατέρνη καλουμένη, πλησίον δὲ αὐτῆς μεγάλη τις ἀγροικία. Οἱ ἀγροὶ οὗτοι, οἵτινες, διὰ τὴν σπανίαν αὐτῶν καλλιέργειαν ὁμοιάζουσιν ἀγροκήπιον πρότυπον, ἀνῆκον πρό τινων ἐτῶν εἰς τινα πλούσιον, Λουαζέλ ὀνομαζόμενον, τὸν ὁποῖον ὅμως ἐφοβοῦντο εἰς ἄκρον οἱ ἐντόπιοι. Μετασχὼν, ἐνῶ ἦτο δεκαπενταετής, τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως τῆς Βανδέας, διέφυγε τὰς συμφορὰς εἰς αἰ: ὑπέπεσεν ἡ μερίς του, καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Σάρθην ὅπου ἀπέκτησεν ἀξιόλογα κτήματα.

Ἄν καὶ ἦτο ἐξηκονταετής ὁ κύριος τῶν κτημάτων τούτων, διετῆρει ὅλον τὸν ζῆλόν του εἰς τὸ ν' αὐξήσει αὐτά. Ἐκδικούμενος ἀκαθέκτως καὶ τὴν ἐλαχίστην προσβολὴν τῶν δικαιωμάτων του, ἐφαίνετο αὐστηρότατος θιασώτης τῆς δικαιοσύνης: διὸ καὶ τὸν ἐμίσησαν καὶ τὸν ἐφοβοῦντο.

Ἡ αὐγὴ ἤρχιζε νὰ φοιτίζῃ τὰ δώματα τῶν οἰκιῶν τῆς ἐξοχῆς, ἐνῶ ἐντὸς αὐτῶν διήρκει εἰσέτι σκότος: κανεὶς κρότος δὲν ἠκούετο: καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ δύο φύλακες σκύλοι ἐκοιμῶντο, τὴν κεφαλὴν ἔχοντες ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ πύθου ὅστις ἐχρησίμευεν εἰς αὐτοὺς ἀντιφωλεᾶς. Μόλις ἐφαίνοντο οἱ τοῖχοι τοῦ κήπου σκεπασμένοι μὲ κλήματα, ὅτε ἠκούσθη κρότος εἰς τὴν περὶ αὐτοὺς μεγάλην δενδρστοιχίαν.

Δύο γυναῖκες προέβαινον βραδυπατοῦσαι, συνοδευόμεναι καὶ ἀπὸ νέον βαδίζοντα μὲ κεφαλὴν χαμηλωμένην ὡς ἂν ἠσθάνετο βαθεῖαν θλίψιν· ἡ δὲ πρεσβυτέρα, κρατοῦσα τὴν χεῖρα τῆς νεωτέρας, τεθλιμμένης ὄψε καὶ ὁ σύντροφος αὐτῶν, ἠγωνίζετο νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

— Ἐλα, Ῥοζίνα, θάρρος! ἔλεγε μὲ τόνον εὐμενῆ· δὲν πρόκειται, χάρις τῷ Θεῷ, περὶ χωρισμοῦ παντοτεινοῦ· ὁ Μιχαὴλ θὰ ἐπιστρέψῃ.

Ἡ νέα ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐψιθύρισεν·

— Ἡξεύρεις τί εἶπεν ὁ θεὸς μου.

— Ναί, εἶπεν ὑπολαβὼν ὁ Μιχαὴλ, ἐνόσφ ὁ Κ. Λουαζέλ μ' ἐνόμιζεν υἱὸν τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος μὲ υἰοθέτησε καὶ μὲ ἀνέθρεψε μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκογενείας μου, μὲ μετεχειρίζετο

καλά αφού όμως τον εφάνέρωσα, κατά την συμβουλήν σας και επ' ελπίδι να ελκύσω έτι μάλλον την συμπάθειάν του, τὸ ἀληθές μου ὄνομα, μ' ἐμίσησε. Προσπαθῶν πάντοτε νὰ μ' εὖρη σφάλλοντα, ἐφαίνετο ἀναζητῶν εὐκαιρίαν διὰ νὰ μὲ ἀποβάλλῃ ἢ δε ἀνακαλύψῃ τοῦ ἐρωτός μου τὸν ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμή.

— Εἶπέ ὡς αἰτία, Μιχαήλ, εἶπε περίλυπος ἡ προσβυτέρα. Ἀλλοίμονόν! Ὁ ἀδελφός μου ἔχει τὴν ἀσθένειαν τὴν ὁποίαν γεννᾷ ὁ πλοῦτος καταφρονεῖ τοὺς πτωχοὺς! Ἀλλὰ τί σὲ μέλει αφού δὲν ἔχῃς νὰ λαμβάνῃς πλέον διαταγὰς ἀπὸ αὐτόν; Ἴδου τὸ στάδιον τοῦ κόσμου ἀνοίγεται ἐμπροσθέν σου· τί σ' ἐμποδίζει νὰ προχωρήσῃς ὡς τόσο ἄλλοι; Δὲν σ' ἔδωκεν ὁ Θεὸς νοῦν καὶ ὑγίαν; Σκοπὸς μόνον σὲ λείπει, καὶ αὐτὸν κυνήγησε, φίλε μου· ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη δὲν ἀποδεικνύεται διὰ τῆς λυπῆς, ἀλλὰ δι' ἀνευδρότων προσπαθειῶν ἐργάσου μὲ καρτερίαν, καὶ ἡ κόρη μου θὰ σὲ περιμείνῃ.

— Μὲ τὸ ὑπόσχεσαι, Κυρία Δαρσύ; ἠρώτησε σταθεῖς ὁ Μιχαήλ.

— Σὲ τὸ ὑπόσχομαι, ἐπανέλαθεν ἡ γραῖα μὲ φωνὴν συμπαθείας. Δόγοι τοὺς ὁποίους γνωρίζεις καὶ ἐκτιμᾷς καὶ ὁ ἴδιος, δὲν συγχωροῦν νὰ γείνη σήμερον ὁ γάμος. Χρεωστῶ εἰς τὸν ἀδελφόν μου τὴν ἀνατροπὴν τῆς Ῥοζίνας, καὶ ὅλον τὸν ἀνετον βίον τὸν ὁποῖον διάγομεν ἀπὸ δέκα ἐτῶν· πρέπει ἄρα νὰ ὑποτασώμεθα εἰς τὰς θελήσεις του. Πλὴν τούτου, δὲν εἶναι οὔτε φρόνιμος ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ γάμος αὐτός. Ἡ Ῥοζίνα δὲν ἔχει κατάστασιν, σὺ δὲ εἶσαι χωρὶς θέσιν· πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἐξασφαλιστε τὸ μέλλον σας. Ὑπάγε, φίλε μου, εἰς Ἀλασσόνην, προσπάθησε νὰ ἐλκύσῃς τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ καλοῦ ἐργοστασιάρχου εἰς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεσαι, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀρροπορήσῃς ν' ἀποκατασταθῇς εἰς τρόπον ὥστε νὰ σὲ ἀναθέσω τὸ τέκνον μου.

Ὁ δὲ Μιχαήλ, οὐτινος οἱ ὀφθαλμοὶ ἐδράχησαν ἀπὸ δάκρυα, ἐσφιγγεν εὐγνωμόνως τὰς χεῖρας τῆς Κ. Δαρσύ. Ὅτε δὲ ἐφθασαν εἰς τὴν ἄκραν τῆς δενδροστοιχίας, ἡ γραῖα, ἀναγκαλισθεῖσα τὸν νέον·

— Ἄς χωρισθῶμεν, εἶπε μὲ φωνὴν τεταραγμένην, ἔδω' δὲν ἔχομεν πλέον τί νὰ εἰπῶμεν, καὶ εἶναι μάταιον νὰ παρατεινῶμεν τὴν λύπην μας. Τὸ ἄλογόν σου εἶν' ἔτοιμον· ἀνεχώρησε, φίλε μου, καὶ μὴ μὰς λησμονῆς.

Καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ ἐψιθύρισε διακεκομμένες τινὰς λέξεις, ἠσπάσθη καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν κόρην, καὶ ἀνεχώρησαν· αἱ δὲ δύο γυναῖκες ἔμειναν ἀκίνητοι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἕως ὅτου ἐγένετο ἄφαντος, καὶ μετὰ τὰυτα ἐπέστρεψαν.

Ἡ Κ. Δαρσύ ἐλυπεῖτο διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μιχαήλ ὅσον καὶ ἡ Ῥοζίνα. Ἀφ' οὗτου πρὸ δύο ἐτῶν ὁ νέος ἔτακτοποιεῖ τὰ κατὰστικα καὶ συνέταττε τὴν ἀνταπόκρισιν τοῦ Κ. Λουαζέλ, αὐτὸς ἐπέισθη περὶ τῶν προτιμημάτων του καὶ ἐθεώρησεν αὐτὸν κατὰλληλον διὰ νὰ τῷ ἐμπιστευθῇ τὴν θυγατέρα τῆς. Ὅθεν ἶδε μ' εὐχαρίστησιν ἀνταγαπωμένους τοὺς νέους, καὶ ἤλπισεν ὅτι ὁ ἀδελφός τῆς δὲν θ' ἀποποιηθῇ τὴν

συγκατάθεσίν του· ἀλλ' ἰπατιβή. Ὅτε ὁ Κ. Λουαζέλ ἔμαθεν ὅτι ὁ νέος ἀνῆκεν εἰς τινὰ τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Βανδέας αἰτινες κατεσπάρησαν ἄλλοτε, ἀντὶ νὰ αἰσθανθῇ πλειοτέραν συμπάθειαν πρὸς αὐτόν, τὸν ἐμίσησε, καὶ ὅτε μάλιστα ἐπληροφόρηθη καὶ περὶ τῶν ἀξιώσεών σου, τὸν εἰδοποίησε νὰ ζητήσῃ ἄλλου θέσιν. Ἀναψελῆ ὑπῆρξαν καὶ τὰ δάκρυα τῆς Ῥοζίνης καὶ ἡ μεσολάβησις τῆς Κ. Δαρσύ· ὁ Κ. Λουαζέλ διεδῆλωσεν ὅτι ἡ ἀνεψία του δὲν θὰ νυμφευθῇ ποτὲ, μὲ τὴν συγκατάθεσίν του, ἀνθρώπον ἄπορον· ὅτι ἐπιθυμῇ γαμβρὸν ὅστις ν' αὐξήσῃ τὴν σημαντικότητα τῆς οἰκογενείας του, καὶ ὅτι ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν δύο γυναικῶν νὰ ἐκλεξώσι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ νέου.

Ἴδμεν πρὸ μικροῦ ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἐκλογὴ αὕτη. Χωρὶς νὰ μεταβάλῃ σκοπὸν ἡ Κ. Δαρσύ ὡς πρὸς τὸν γάμον τὸν ὁποῖον ἐνέκρινε πάντοτε, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ τὸν ἀναβάλῃ. Χάρις δὲ εἰς τὰς συστάσεις τῆς, ὁ Μιχαήλ εὗρε θέσιν παρά τινι τῶν πλουσιωτέρων βιομηχάνων τοῦ νομοῦ.

Ὅτ' ἐφθασε πλησίον τῆς γωνίας τοῦ κήπου εἰς ἣν ἦτο ἡ μικρὰ πύλη δι' ἧς ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ, ἐβράδυνε τὸ βῆμά του, καὶ ἐστρεψεν ὀπισθὲν τοὺς ὀφθαλμούς. Ἴδε δὲ δύο σκιάς ἀναχωρούσας διὰ τῶν δένδρων, καὶ παρηκολούθει αὐτὰς διὰ τοῦ βλέμματός εἰς ὅσον ἄφαντοι. Πότε ἄρα θὰ ἐβλεπεν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ἕως τότε μέτοχον τοῦ μελλοντός του! Ἡσθάνθη ἐκλείπουσαν τὴν καρδίαν του, καὶ ἐστάθη ἀκίνητος, ὡς ἂν κατεβλήθη ἀπὸ κεραυνόν.

Συγγράνως δὲ ἤκουσεν ἐλαφρὸν κρότον κλαδίων συντριβομένων ἐκεῖ πλησίον· ἀλλὰ, βυθισμένος εἰς σκέψεις, δὲν ἐξέτασε τί ἦτο. Ἐν τούτῳ κεφαλὴν τῆς ψαρόμαλλος, ἀνυψωθείσα μεταξὺ τῶν κλημάτων τὰ ὁποῖα ἐπρασίνιζον τὸν τοῖχον, ἐστράφη πανταχόθεν, καὶ περιεργάζετο μὴ ἦτο τις εἰς τὸν κήπον· ἀλλὰ δὲν ἶδε τὸν Μιχαήλ διότι ἐκρύπτετο ἀπὸ δένδρου. Βεβαιωθείσα ἡ κεφαλὴ ἀπὸ τὴν ἀκίνησιν καὶ τὴν σιωπὴν ὅτι δὲν ἦτο κανεῖς, ἀνυψώθη ἔτι μάλλον, καὶ τότε ἐφάνη ἡ προτομὴ ἀνθρώπου πενιχρῶς ἐνδεδυμένου, ἀπὸ τὸν ὤμον τοῦ ὁποῖου ἐκρέματο παλαιὸς σάκκος. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἦτο ἀξία οἴκτου διὰ τὰ παθήματα καὶ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς πενίας. Τὸ ἐξωτερικόν του ἦτο εὐτελες, τὰ κινήματα ἀβέβαια, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἀνήσυχον. Ἀφ' οὗ δὲ ἶδεν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τοίχου, τὰς σχισμὰς εἰς τὰς ὁποίας πατήσας ἀνέβη πολλάκις, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ ἐζήτησε διὰ τοῦ ποδὸς μέρος ὅπου νὰ στριψῇ αὐτόν. Τότε ὁ Μιχαήλ, ἀνανήψας, διευθύνθη πρὸς τὴν μικρὰν πύλην.

Ἡ ἀπροσδόκητος ἐμφάνισις τοῦ νέου κατετρόμαξε τὸν νυκτερινὸν ἐκείνον ξένον. Ἐκυψε λοιπὸν ἀμέσως τὸ σῶμα, ἔβαλε τὸν δεξιὸν πόδα εἰς τὴν πρώτην σχισμὴν τὴν ὁποίαν ἶδε, καὶ ἔσυρε μετὰ ταχύτητος καὶ τὸν ἀριστερὸν διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ δευτέραν ἄλλην. Δυστυχῶς ὁμως ὠλισθήσε καὶ ἔπεσε μεταξὺ τῶν ἀπέριων ἀκανθῶν καὶ κινδῶν, αἰτινες ἐφύοντο ὑπὸ τὸν τοῖχον.

Ἀκούσας κρότον σώματος πειπόντος ὁ Μιχαήλ

ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν· ἀλλὰ τὸ φῶς ἦτο εἰσέτι ἀμυδρὸν, καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ διακρίνῃ τὰ συντετριμμένα κλαδιά καὶ κλήματα. Χωρὶς λοιπὸν νὰ ἐξετάσῃ πόθεν προῆλθεν ὁ κρότος ἐπροχώρησεν εἰς τὴν μικρὰν πύλην, ἠνοῖξεν αὐτήν, καὶ ἐξῆλθεν.

Ἐνῷ δὲ ἐπλησίαζεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦτο ὁ ἵππος του, φωναὶ γοεραὶ ἐφθασαν εἰς τὰς ἀκοάς του. Ἐστάθη, ἠκούσθη μὲ προσοχὴν, καὶ ἶδεν ὅτι ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ ὑψηλοῦ χόρτου ὅστις ἐφύετο εἰς τὴν βάσιν τοῦ τοίχου. Ἐβράμε λοιπὸν ἐκεῖ, καὶ πρὶν φθάσῃ ἶδε μακρόθεν σῶμα κινούμενον καὶ στενάζον. Τότε ἐπετάχυνε τὸ βῆμα, καὶ μετ' ὀλίγον εὗρε τὴν ἐνώπιον τοῦ τραυματίου.

— Ὁ Φραγκίσκος! ἀνέκραξεν ἐκθαμβὸς ὁ Μιχαήλ.

— Ἄ! σῶσέ με, Κ. Μιχαήλ, ἐτραυλίσειν ἐκείνος, συντραπητόμενος μεταξὺ τῶν θάμνων· ἐσκοτώθηκα, ἀπέθανα.

— Δὲν εἶναι τὸσον μεγάλη ἡ πληγὴ σου, εἶπεν ὁ νέος· μὴ φοβῆσαι· θὰ ἔτσουζες ἀρκετὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἐξυπνήσεις ζαλισμένος.

— Ὅχι, ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Φραγκίσκος στενάζον, ἔχεις λάθος, καλέ μου Κ. Μιχαήλ· δὲν εἶναι αὐτὸ, μὰ τὴν πίστιν μου! Δὲν βλέπεις τὸ αἷμά μου;

— Αἷμα! ἀνέκραξεν ὁ Μιχαήλ· τί ἐπαθεσ λοιπὸν;

Εἰ καὶ πάσχων ὁ Φραγκίσκος, δὲν ἐδίστασε ν' ἀποκριθῇ καταλλήλως εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Καὶ διπλασιάσας τοὺς στεναγμούς του διηγήθη ἱστορίαν ἀσυνάρτητον, ἐπικυρώσασαν ἔτι μάλλον τὰς περὶ μέθης ὑποψίας τοῦ Μιχαήλ. Τὸν ἐπρότρεψε τότε νὰ σηκωθῇ, ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίσθη δὲν τὸ κατώρθωσεν. Ἴδων ὁ Μιχαήλ, ὅτι τῶντι δὲν ἐδύνατο νὰ περιπατήσῃ, ὑπῆγε καὶ ἔφερε τὸν ἵππον του, καὶ καθήσας τὸν τραυματίαν ἐπ' αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν τοῦ Κ. Λουαζέλ ὡς εἰς τὴν πλησιεστέραν· ἀλλ' ὁ Φραγκίσκος δὲν ἐνέδωκε κατ' οὐδένα λόγον, ζητήσας νὰ μεταβῇ εἰς τὴν καλύβην τὸν κειμένην πλησίον τοῦ χωρίου.

Ὅτε ἐφθασαν ἐκεῖ, σηκώσας αὐτόν ὁ Μιχαήλ, τὸν ἀπέθεσεν εἰς τὸ στρώμα του. Μετὰ δὲ ταῦτα, θελήσας νὰ ὑπάγῃ εἰς ἀναζήτησιν ἰατροῦ, ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸν τραυματίαν.

— Μὴ μὲ ἀφήσῃς, εἶπεν οὗτος μὲ φωνὴν ἰκετευτικὴν· λυπήσου με εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! . . . Ἄν μὲ ἀφήσῃς μόνον εἶμαι χαμένος!

— Καὶ ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ φέρωμεν τὸν ἱατρὸν, εἶπεν ὁ Μιχαήλ.

— Ὅχι, ἐπανέλαθεν ὁ ἐπαίτης, δὲν θέλω! πρὸς τὸ παρὸν ἔχω ἀνάγκην νὰ πῶ. Εἰς τὰ κόκκαλα τῆς μάνας σου, ἀγαπᾷτέ μου Κ. Μιχαήλ, μὴ φεύγῃς χωρὶς νὰ μὲ δώσῃς νὰ πῶ.

Δύο εἶδη ποτοῦ εὗρισκοντο εἰς τὴν καλύβην, νερὸν καὶ ρακίον· καὶ ὁ μὲν Φραγκίσκος ἤθελε ρακίον λέγων ὅτι ἦτο ἀπταιστον ἰατρικὸν διὰ τὰς πληγὰς, καὶ φέρων εἰς μαρτυρίαν τοὺς ἰατροὺς αὐτοὺς ὅτινες διορίζουσι νὰ γίνωνται διὰ οἰνοπνεύματος ἐντρίψεις· ἀλλ' ὁ Μιχαήλ, μὴ καταπεισθεῖς, ἔδωκε πρὸς αὐτὸν νερὸν. Ἐν τούτῳ ἐφάνη εἰς τὴν θύραν ὁ Κ. Λουαζέλ. Ἐχων τὴν συνθήειαν νὰ ἐξυπνᾷ πρώτος πρὸ τῶν

ἄλλων διὰ νὰ ἐπισκίπτεται τοὺς ἀγροὺς του, παρετήρησε τὸν ἵππον τοῦ Μιχαήλ εἰς τὴν θύραν τοῦ Φραγκίσκου, καὶ ἦλθε νὰ μάθῃ τί ἐζήτει ἐκεῖ εἰς τοιαύτην ὥραν.

Ἴδων δὲ αὐτόν ὁ τραυματίας ἀφῆκε φωνὴν τρόμου καὶ ἠθέλησε νὰ σηκωθῇ· ἀλλὰ δὲν εἶχε δυνάμεις. Ὁ Κ. Λουαζέλ ἠρώτησε τί συνέβη, καὶ ὁ Μιχαήλ ἀπεκρίθη πῶς εὗρε τὸν ἐπαίτην πλησίον τοῦ τοίχου τοῦ κήπου.

— Καὶ τί ἐζήτησε ἐκεῖ; ἠρώτησεν ὁ Λουαζέλ προσηλώσας τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τοῦ Φραγκίσκου.

Οὗτος δὲ ἀνασηκώσας μετὰ μόχθου τὴν δεξιάν, ἀπέβαλε τὸν πῖλόν του, καὶ εἶπε·

— Συμπάθειον, Κ. δῆμαρχε· ἤμην ἐκεῖ χωρὶς νὰ θέλω, καὶ ὡς ἀπόδειξιν ἔχετε ὅτι δὲν ἤμπορούσα νὰ σηκωθῶ οὔτε νὰ πατήσω τὰ ποδάρια μου.

— Πῶς λοιπὸν ἐπεσε;

— Ἀλλοίμονον! Χριστέ μου! Ἀπεκρίθη ὁ ἐπαίτης, καθὼς πίπτομεν πάντοτε, Κ. δῆμαρχε, ἀπὸ ἀεπιτηδειότητα ἢ κατὰ τύχην.

— Τὸν πύρα ὑποκάτω ἀπὸ τὸν παλαιὸν τοῖχον, πλησίον εἰς πέτραν ἡ ὁποία εἶναι ὡς στύλος, εἶπεν ὑπολαβὼν ὁ Μιχαήλ.

Ὁ Λουαζέλ ἀνεσήκωσε μετὰ ζωηρότητος τὴν κεφαλὴν.

— Ἦτον λοιπὸν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ μεγάλου σκαμάτος τοῦ τοίχου;

— Ἐκεῖ ὅπου εἶναι τὸ χάλασμα τὸ ὁποῖον θὰ διορθώσετε.

Ὁ Κ. Λουαζέλ ἐκτύπησε τὸ ἔδαφος μὲ τὴν ῥάβδον του καὶ ἀνέκραξε·

— Νὰ σκάσω ἂν ὁ ἔλεεινός αὐτός δὲν ἔπεσε θέλων νὰ ἀναβῇ τὸν τοῖχον.

— Δὲν εἶναι ἀληθινόν! ἀνερώνησεν ὁ Φραγκίσκος μὲ τοιαύτην σπουδὴν ὥστ' ἐπικυρώθησαν αἱ ὑποψίαι τοῦ δῆμαρχου.

— Ἀνεχώρησε ἡ ἐπήγεινος εἰς τὸν κήπον; ἠρώτησεν οὗτος ἀπειλητικῶς.

— Ὅχι, ὄχι, ὑπετραυλίξεν ὁ Φραγκίσκος· τί ἤθελα εἰς τὸν κήπόν σας; τί ἔχω νὰ κάμω μὲ τὰ βερύκοκκά σας;

— Λοιπὸν ἠξοῦρεῖς ὅτι ἔχει βερύκοκκα; εἶπεν ὁ Κ. Λουαζέλ.

— Ἀηλαδὴ . . . ἐννοεῖται ὅτι θὰ ἔχῃ . . . ἀπικρίθη ὁ Φραγκίσκος παραχθεῖς· ὅλος ὁ κόσμος ἠξοῦρει ὅτι οἱ ἄρχοντες ἀγαποῦν τὰ καλὰ ὀπωρικά.

— Καὶ τὰ εὗρισκον ἐκεῖ ὅπου πωλεῖς σὺ τὰ ἐδικά μου; Ἐ; λοιπὸν σὺ μὲ τὰ κλέπτεις πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν.

— Μὴ λέγετε τοιαῦτα πράγματα, ἀνερώνησεν ὁ Φραγκίσκος, προσπαθῶν νὰ φανῇ αὐθάδης διὰ νὰ μὴ φανερωθῇ ἡ παραχθὴ του· δὲν εἶναι δίκαιον νὰ κατακρίνετε τοὺς πτωχοὺς ὅταν δὲν ἔχετε ἀποδείξεις. . .

— Ὅα εὖρω, ἀνέκραξεν ὁ Λουαζέλ, ἀνακαλύψας τὸν σάκκον τὸν ὁποῖον ὁ Φραγκίσκος εἶχε μὲν βάλει ὑποκάτω του, οὐτινος ὁμως ἐφαίνετο μίᾳ ἄκρα.

Καὶ ὀρμήσας ἤρπασε τὸ σχοινίον τοῦ σάκκου· ἀλλ' ὁ Φραγκίσκος κρατῶν αὐτόν καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας·

— Μην τὸν ἐγγίζετε, ἀνέκραξε, δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα. . . Κανείς δὲν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ τὸν σάκκον μου χωρὶς τὴν ἀδειάν μου. . . Ὁ δήμαρχος μὲ κακοποιεῖ. . . Θὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸ δικαστήριον, ἀν δὲν ἠμπορέσω νὰ ἐργασθῶ. . .

— Καλὰ, καλὰ, εἶπεν ὁ Κ. Λουαζέλ· ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ θὰ μάθω τί ἔχεις ἐδῶ μέσα.

Καὶ ἐνῶ ἔσυρε τὸν σάκκον ἠνοίχθη, καὶ ἐκυλίσθησαν εἰς τὸ ἔδαφος τὰ ὠραιότερα ὀπωρικά τοῦ κήπου του.

Ἡ ἀπόδειξις ἦτο τοιαύτη ὥστε ὁ Φραγκίσκος δὲν εἶχε δύνατον πλέον νὰ ἀρνήθῃ· ὅθεν, μεταβαλὼν σύστημα, ἤρχισε νὰ ἐπικαλῆται τὸ ἔλεος τοῦ δημάρχου. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον τῆς κλοπῆς τὴν ὁποίαν ἕως τότε ὑπεπίστευτο μόνον τὸν ἐξηγρίωσαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἠθέλησε νὰ κτυπήσῃ μὲ τὴν ράβδον τοῦ τραπεζιῶν ὁ Μιχαὴλ ὅμως ἐστάθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἠνοίξε τοὺς βραχίονάς του.

— Ἄφες με! ἔκραζεν ὁ Λουαζέλ· θὰ τὸν σκοτώσω τὸν ληστήν. Ἄ! διὰ τί νὰ μὴν εὐρεθῶ ἐκεῖ μὲ τὸ τουφέκι μου ὅταν ἀνέβῃ τὸν τοῖχον! θὰ τὸν ἐσκότονα ὡς σκύλον.

— Ἐλεος! καλέ μου δήμαρχε, ἔλεγεν ὁ ἐπαίτης· ὁ Θεὸς μ' ἐτιμώρησεν ἀρκετὰ! Θέλετε λοιπὸν νὰ σκοτώσετε ἕνα χριστιανὸν δι' ὀλίγα κακὰ ὀπωρικά!

— Κακὰ ὀπωρικά! ἐπανέλαβεν ὁ Κ. Λουαζέλ προσβληθεὶς τὴν φιλοτιμίαν· κακὰ ὀπωρικά, τὰ ὠραιότερά μου βερούκοκκα! ῥοδάκινα τὰ ὁποῖα πωλοῦνται δύο φράγκα τὰ δώδεκα εἰς Ἀλανσόννη! Θὰ σὲ κάμω νὰ σαπῆς εἰς τὴν φυλακὴν, κακοῦργε!

Ὁ τραυματίας δὲν ἀπεκρίθη. Ἐπ' ἐξ αἰτίας τοῦ τραύματός του εἶπε διότι ἐταράχθη ἀνακαλυφθείσης τῆς κλοπῆς του, τὸ αἷμα ἔρρεε ποταμῆδὸν ἀπὸ τὸ στόμα του. Ὁ Μιχαὴλ εἶπε τότε πρὸς τὸν Κ. Λουαζέλ ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ φέρωσιν ἰατρόν.

— Ἰατρόν! ἀνέκραζεν οὗτος ἐμμανῶς· δὲν λέγεις τὸν εἰρηνοδίκην καὶ τὴν χωροφυλακὴν; ἀς ἔλθουν ἀμέσως.

Καὶ δραμῶν πρὸς τὴν θύραν ἐκάλεσε νέον τινα, καὶ τὸν διέταξε νὰ ἀνάβῃ τὸν ἵππον τοῦ Μιχαὴλ, καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ φέρῃ ἀμέσως τὸν εἰρηνοδίκην.

Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ· ἀλλ' ὁ δήμαρχος δὲν τὸν ἤκουσε.

— Δὲν ἔχει ἔλεος, ἔλεγε παραφερόμενος, διὰ τοιοῦτον ληστήν· ἡ ἀτιμωρησία ἐνθαρρύνει τοὺς κακοῦργους. Δὲν σὲ μέλει βέβαια διὰ τὰ κτήματα τῶν ἄλλων ἐπειδὴ δὲν ἔχεις ἐδικά σου· ἐγὼ ὅμως ἐπιθυμῶ νὰ ἔχῃ καθείς ὅ,τι τὸν ἀνήκει. Βεβαιώσου ὅτι αὐτὸς τὸν ὁποῖον ὑπερασπίζεσαι, καὶ τοῦ ὁποῖου ἔπρεπε νὰ συντρίψω μὲ τὴν ράβδον μου τὴν κερζὴν δὲν θὰ σηκώθῃ ἀπ' ἐδῶ παρὰ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κερζὴν.

Ἐπρόφερε δὲ ταῦτα τόσῳ ἐντόνως ὥστε ὁ νέος θεωρήσας περιττὴν πᾶσαν ἄλλην παράκλησιν, ἐπλησίασε πρὸς τὸν δεινῶς πάσχοντα Φραγκίσκον. Ἡ ἀμνηχανία του ἦτο μεγίστη· διότι, ἤθελε μὲν νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀσθενῆ, ἀλλ' ἡ κατοικία τοῦ ἰατροῦ ἀπέειχεν

ὁκτὼ στάδια τῆς καλύβης τοῦ τραυματίου, καὶ τὸν ἵππον του εἶχε παραλάβει ὁ ὑπὸντιος τοῦ Κ. Λουαζέλ. Πλὴν τούτου ὁ Φραγκίσκος δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μακρυνθῇ. Τὸν παρεκάλει νὰ ἐκδυσωπῆσιν τὸν δήμαρχον, ἀποδίδων τὴν κλοπὴν εἰς τὴν ἄκραν ἐνδειαν, τὸ γῆρας καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν του, καὶ ἀνακαλῶν εἰς τὴν μνήμην τοῦ δημάρχου ἀρχαίας περιστασεῖς. Ἐλεγεν ὅτι καὶ οἱ δύο ἦσαν γεννημένοι εἰς Βανδέαν, ὅτι ἐγνώρισε πολλοὺς φίλους τοῦ Κ. Λουαζέλ τῶν ὁποίων ἀνέφερε τὰ ὀνόματα, καὶ ἐζήτει χάριν αὐτῶν συγχώρησιν. Ἀλλ' ἐκεῖνος, οὐτινος ἠγωνίζετο νὰ μαλάξῃ τὴν καρδίαν, δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ· ἀνυπόμονος νὰ ἐκδικηθῇ, μετέβη εἰς προὔπαντησιν τοῦ εἰρηνοδίκου, μετ' οὗ ἐπέστρεψεν ὅσον οὐπω.

Ὁ Κ. Λεφεβῦρ ἐξήτει πρὸς τριάκοντα ἐτῶν εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκείνην τὰ σπουδαία καὶ δυσχερῆ ἔργα τοῦ εἰρηνοδίκου. Ἡ πείρα, ἥτις σκληρύνει τὰς καρδίας τῶν πολλῶν, κατέστησεν ἐξ ἐναντίας τὴν ἰδικὴν του μαλακωτέραν. Ἐβήμοζε τὸν νόμον ὅπως ὁ ἀληθὴς χειρουργὸς ἐφαρμοζεῖ τὴν θεραπείαν, μὲ περίσκεψιν δηλαδὴ καὶ μὲ ἠπιότητα, θεωρῶν τὸν ἔνοχον ὡς δυστυχῆ, καὶ ποτὲ ὡς ἐχθρόν. Καὶ ὅμως ὅτε ἶδεν αὐτὸν ὁ Φραγκίσκος παρακολουθούμενον καὶ ἀπὸ τὸν γραφέα του ἀφῆκε γοερὸν στεναγμὸν.

— Θεέ μου! ἀνέκραξε θὰ μὲ στείλουν λοιπὸν εἰς τὸ δικαστήριον!

— Μὴν ταραττεσαι, καλέ μου ἄνθρωπε, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκτης, ἰδὼν ἀμέσως πόσον δεινὴ ἦτο ἡ κατάσταση τοῦ τραυματίου· δὲν θέλομεν ν' αὐξήσωμεν τὰ παθήματά σου.

— Ἄ! Κ. Λεφεβῦρ, ἐπανέλαβεν ὁ Φραγκίσκος, ἐτελείωσε πλέον! αἰσθάνομαι ὅτι δὲν μὲ μένουν παρὰ δύο μόνον ἡμέραι· λυποῦμαι μόνον διὰ τὴν Αἰκατερίναν· ἀν μὲ στείλουν εἰς τὸ δικαστήριον θ' ἀποθάνῃ ἡ ἀθλίη.

Ὁ δὲ εἰρηνοδίκτης, στραφεὶς πρὸς τὸν Κ. Λουαζέλ,

— Εἶναι βέβαια, εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνὴν, ὅτι ἡ Αἰκατερίνα εἶναι ἀξιόλογος νέα.

— Δηλαδὴ, θέλετε νὰ λάβω συμπάθειαν δι' ἕνα ἔλεεινόν, διότι ἡ κόρη του δὲν τον ὁμοιάζει, ἐπανέλαβε μὲ πικρίαν ὁ δήμαρχος.

— Δὲν εἶπα αὐτὸ, κύριε, ἀπεκρίθη μὲ πραότητα ὁ εἰρηνοδίκτης· ἕκαμα μόνον τὴν παρατήρησιν ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἦτον δυνατόν νὰ σκεφθῆτε καλῆτερον.

— Ἐσκέφθην ὅσον ἔπρεπε! ἀνέκραζεν ὁ Κ. Λουαζέλ· μὲ ἐκλεψαν, συνέλαβα τὸν κλέπτην, καὶ θὰ τὸν στείλω εἰς τὸ κακούργοδικεῖον. Καθεὶς ἀς ἀπολαύσῃ κατὰ τὰ ἔργα του.

— Συμπάθειον, εἶπεν ὁ γέρον ὑπομειδιάσας· τὸ εὐαγγέλιον παραγγέλλει νὰ ἀποδίδωμεν καλὸν ἀντὶ κακοῦ.

— Εὐαγγέλιον ἔχω, κύριε, τὸν ποινικὸν κώδικα, ἀπεκρίθη ἀποτόμως ὁ δήμαρχος· ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μ' ἐκλεψε· θέλω λοιπὸν νὰ φυλακισθῇ. Εἶναι δικαίωμά μου, καί, ἀν θέλετε, καὶ χρέος καὶ τῶν δύο μας.

Ἐπρόφερε δὲ τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἐν-

τόνως, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἀναμνήσῃ εἰς τὸν εἰρηνοδίκην τὰ καθήκοντά του. Οὗτος δὲ ὑπομειδιάσας,

— Τὸ ἤξεύρω, κύριε, εἶπε μὲ ἰλαρότητα καὶ μὲ θλίψιν· ἀλλ' ἤξεύρω ἐπίσης ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπιμένει μὲ πολλὴν αὐστηρότητα εἰς τὸ δικαίωμά του, γίνεταί πολλαίς σκληρῶς, καὶ ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ χρέους, ὅταν δὲν ὀδηγῆται καὶ ἀπὸ τὴν καρδίαν, ἐπιφέρει τόσας πληγὰς ὅσας καὶ θεραπείαι. Ἀλλ' εἶπω· μὲ ἐμκύνσατε νὰ ἀνακρίνω τὸν ταλαίπωρον αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ ἐπιμένετε, θὰ τὸ κάμω, φθάνει μόνον νὰ μὴ μᾶς ἐμποδίσῃ ἡ πληγὴ του.

— Ἀφοῦ πρὸ ὀλίγου δὲν τὸν ἐμποδίζε νὰ μὲ παρακαλῇ, εἶπεν ὁ δήμαρχος, δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσῃ καὶ τώρα ν' ἀποκριθῇ.

Ὁ Κ. Λεφεβῦρ ἐπροσκάλεσε τὸν γραφέα του νὰ καθίσῃ παρὰ τινὰ τράπεζαν, καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὸν τραυματίαν.

Οὗτος ὁμολόγησεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ διακαίολογούμενος, καὶ παρακαλῶν, καὶ μετανοῶν. Δηγήθη ὁλόκληρον τὸν βίον του, τοὺς πειρατμούς τῆς ἐνδείας καὶ τὴν ἐπιβροχὴν τῶν κακῶν ἐξέων, προσθεὶς ὅτι οἱ γονεῖς του δὲν ἔδωκαν πρὸς αὐτόν εἰμὴ μόνον τὴν ὑπαρξιν. Μείνας ἄνευ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐπιστάσεως, μὴ βλέπων σκοπὸν ἐνώπιόν του, ἀφῆθη εἰς τὸ κύμα τῆς τύχης ἀπληλαγμένος, οὕτως εἶπεν, πάσης εὐθύνης, γινόμενος ποτὲ μὲν καλὸς ποτὲ δὲ κακὸς, κατὰ τὰς ἐντυπώσεις τῆς ὥρας, καὶ διερχόμενος ἀλληλοδιαδόχως διὰ τῆς διαφθορᾶς ἢ τῆς τιμιότητος χωρὶς νὰ τὰς ἐνοῆ.

Ὁ Κ. Λεφεβῦρ ἀγαπῶν νὰ σπουδάξῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἀφῆκε νὰ διηγηθῇ ἐν ἐκτάσει τὰ τοῦ βίου του. Πλὴν δὲ τούτου ἤλπιεν ὅτι αἱ ἐξηγήσεις τοῦ γέροντος θὰ ἐξευμένιζον τὸν κατηγορὸν του· ἀλλὰ, καθὼς συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς ἐμπαθεῖς ἀνθρώπους, ὁ Λουαζέλ ἐθεώρησε τὰς ἐξομολογήσεις τοῦ ἐπαίτου ὡς νέους λόγους ἐπιβαρυντικούς τοῦ ἐγκλήματός του· ὅθεν ἀπήτησε νὰ συνταχθῇ τὸ ταχύτερον τὸ πρωτόκολλον τῆς ἀνακρίσεως, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψε μετὰ μεγίστης προθυμίας, ἡ μᾶλλον μετὰ χαρᾶς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μιχαὴλ ἦτο παρών, ὁ Κ. Λουαζέλ τὸν ἐπροσκάλεσε νὰ ὑπογράψῃ ὡς μάρτυς.

Ἐνῶ δὲ οὗτος ἔκυψε διὰ νὰ βάλῃ τὴν ὑπογραφήν του, ὁ Κ. Λουαζέλ εἶπε πρὸς αὐτόν·

— Σημειώσαι καθαρὰ τὸ ἀληθινόν σου ὄνομα· Μιχαὴλ Βιλλιέ.

Ὁ τραυματίας, ὅστις ἐκινεῖτο τεταραγμένος εἰς τὴν κλίνην του, σταθεὶς ἀμέσως ἀκίνητος ἠρώτησε·

— Βιλλιέ! Δὲν ὀνομάζεσαι λοιπὸν Λουρμάν;

— Τὸ ἐπίθετον τοῦτο εἶναι ἐκεῖνου ὅστις μὲ ἀνέβρεψεν, ἀπεκρίθη ὁ Μιχαὴλ, καὶ μὲ τὸ δίδουσι οἱ ἄλλοι κατὰ συνήθειαν τὸ τοῦ πατρὸς μου ὅμως ἦτον Βιλλιέ.

— Ἐρβίκος Βιλλιέ;

— Μάλιστα.

— Δὲ Λουρὸν Βεκονναί;

— Τίς σὲ τὸ εἶπεν;

— ἠγωνίσθη εἰς τὴν Βανδέαν;

— Ὑπὸ τὸν Κ. Λεσκύρ.

— Αὐτὸς εἶναι! ἀνέκραζεν ὁ Φραγκίσκος ἀνασηκωθείς. Πρέπει νὰ τὸν ἰδῶ ἀμέσως.

— Καὶ δὲν ἤξεύρεις ὅτι εἶμαι ὄρρανος, εἶπεν ὁ Μιχαὴλ.

Ὁ τραυματίας ἐκτύπησε τὸ μέτωπόν του εἰπὼν·

— Πλὴν εἶσαι ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος του.

— Ἐννοεῖται.

— Λοιπὸν, σὺ μὲ φθάνεις· ἴσως μάθεις περὶ τί-
νος πρόκειται.

Καὶ κλίνας πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ στρώματός του, εἰσήγαγε σπασμωδῶς εἰς αὐτὸ τὴν χεῖρα, καὶ ἀνέσυρε τεμάχιον πανίου περιέχοντός τι ἀμορφον σῶμα. Ὁ Κ. Λουαζέλ ἐπλησίασεν ἀνυπομόνως.

— Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐμπιστεύθησαν τοῦτο εἰς ἐμὲ, εἶπεν ὁ Φραγκίσκος· ἀπὸ τὸν καιρὸν ἀκόμη καθ' ὅν οἱ βασιλικοὶ ἐπέρασαν τὸν Αἰγυρον, μετὰ τὰς σφαγὰς τῆς Μάνσης. . .

— Τί; τί; ἠρώτησεν ὑπολαβὼν ὁ δήμαρχος.

— Ἐρυγα εἰς Βρετανίαν ὅπου καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἐξηκολούθησεν ὁ τραυματίας, καὶ ἐπερίμενα εὐκαιρίαν πλησίον τοῦ Καρκεφου διὰ νὰ ἐξαναπεράσω τὸν ποταμὸν, ὅταν ἐφθασε καὶ ἄλλος ληστής, (*) εἰς τὸ μέρος ὅπου εὐρισκόμην. Εἶχεν ἀπαντήσῃ τοὺς δραγόνους, καὶ λάβει τρεῖς πληγὰς εἰς τὸ σῶμα· ὅθεν καὶ εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εἶμαι τώρα καὶ ἐγὼ· ἦτον σχεδὸν ἡμιθανής.

— Καὶ αὐτὸς σ' ἔδωκεν ὅ,τι κρατεῖς; ἠρώτησεν ὁ Κ. Λουαζέλ, ἐπιθυμῶν ν' ἀποσιωπηθῶσιν ὅλα αὐτὰ αἱ λεπτομέρειαι;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Φραγκίσκος· εἶχε γνωρίσει ἕνα θεῖόν μου, κάτοικον εἰς Κοινδέ. Καὶ ὅταν ἶδεν ὅτι ἠγγίζεν ὁ θάνατός του, ἐπροσκάλεσε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐξοχῆς, καὶ μὲ τὸ ἔδωκεν ἔμπροσθεν τῶν ὀρκίσεως με νὰ τὸ ἐγχειρίσω εἰς τὸν Ἐρβίκον Βιλλιέ.

— Καὶ δὲν ἐξεπλήρωσες τὴν παραγγελίαν αὐτήν; ἠρώτησεν ὁ εἰρηνοδίκτης.

— Δὲν τὴν ἐξεπλήρωσα διότι, μὲ ὄλας μου τὰς ἐρεῦνας, δὲν τὸν ἤρξα ποτέ.

— Καὶ τῶνόντι, εἶπεν ὁ Μιχαὴλ, ὁ πατήρ μου ἀπέθανε τὴν ἰδίαν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Λεσκύρ.

— Καὶ σὲ υἱοθέτησεν ὁ Λουρμάν; ἠρώτησεν ὁ Φραγκίσκος· τώρα ἐννοῶ διὰ τί δὲν σὲ ἤρξα ποτέ.

— Ἐκεῖνου δὲ ὁ ὁποῖος σὲ ἔδωκε τὴν παρακαταθήκην αὐτήν, γνωρίζεις τὸ ὄνομα;

— Βέβαια, ὀνομάζεται Φραγκίσκος· ἦτον ὑπέρτης τοῦ Λιδὸν δ' Ἀνζέ, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Γουλιέλμος.

Ὁ Κ. Λουαζέλ συνεταράχθη, καὶ ἠλλοιώθη τὴν ὄψιν.

— Τί παραμύθια μᾶς λέγεις; ἀνέκραζεν ὁ δήμαρχος προσπαθῆσας νὰ μειδιάσῃ· μ' αὐτὰ θέλεις νὰ μᾶς ἐξιλεώσῃς;

— Δὲν λέγω, Κ., παραμύθια· εἶναι ὅλα ἀληθινά, ὅπως ἀληθινὸς εἶναι καὶ ὁ Θεός.

(*) Τοὺς ἐπαναστάτας τῆς Βανδέας ὀνόμαζον ληστές· καὶ αὐτοὶ δὲ παραδέχθησαν τὴν ἐπίκλησιν μὴ θεωροῦντας αὐτὴν ὑβριστικὴν.

— "Ότι και αν λέγει, δεν είναι δύσκολον να ευρωμεν τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκης, ὅστις παρετήρησε τὴν ταραχὴν τοῦ δήμαρχου. Ἀς ἰδῶμεν ἐν πρώτοις τί περιέχει τὸ πανίον;

— Θεέ μου! ἐπανελάθεν ὁ Φραγκίσκος, ἀνυψώσας τοὺς ὤμους τοῦ μετ' ἑθός καταφρονήσεως, δὲν περιέχει μέγαρα πράγματα.

— Θὰ εἰπῇ λοιπὸν ὅτι τὰ γνωρίζεις; Πρώτησεν ὁ εἰρηνοδίκης.

— Ἐνοεῖται ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τί φυλάττομεν ὡς χριστιανὸς ὅμως σὰς λέγω, Κ. Λεφεβύρ, ὅτι τὸ πανίον αὐτὸ δὲν περιεῖχε παρὰ μόνον τὸ μεταλλινὸν τοῦτο πινάκιον μετὰ θεογράμματα γράμματα τὰ ὅποια δὲν κατώρθωσα ποτέ μου νὰ διαβάσω.

— Δός με το, δός με το, ἀνέκραξεν ὁ δήμαρχος, τείνας τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὸ ἀρπάξῃ.

— Μὴ βιάζεσθε, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκης· ἡ παρακαταθήκη δὲν πρέπει νὰ ᾖ ἀσήμαντος· καὶ θὰ περιέχῃ τι μυστικόν.

— Εἰπέτε καλῆτερον, τί γελῶν, ἐπρόσθεσεν ὁ Λουαζέλ· τί ἀξίζει τοῦτο τὸ τεμάχιον;

— Τώρα θὰ ἰδῶμεν, ἀπεκρίθη ὁ εἰρηνοδίκης πλησιάζσας εἰς τὸ παράθυρον· ἰδοὺ γράμματα ἐπάνω εἰς τὸ μέταλλον.

Καὶ ὁ μὲν δήμαρχος ἔγεινε κάτωχρος, ὁ δὲ εἰρηνοδίκης ἀνέγνωσε τὰ ἐρεζῆς·

α' Ὁ ὑποφαινόμενος ὁμολογῶ ὅτι ἔλαβον παρὰ τοῦ Κ. Γουλλιέλμου Λιὸν δ' Ἀρζέ, τριακὸςία λουδοβίκεα χρυσᾶ, ἐν ὠρολόγιον ἀδαμαντοκόλλητον καὶ δύο δακτυλίδια, ἅτινα συγκροτοῦσι παρακαταθήκην ἀνέκουσαν εἰς τὸν Κ. Εἰρήκων Βιλλιέ, τὴν ὅποιαν ὑπόσχεσθαι ν' ἀποδώσω πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς τοὺς κληρονόμους του.

ε' Ἐγένετο διπλοῦν ἐν Βασιλείαις τὴν 3 Ἰανουαρίου 1794. α' (*)

— Ἀναγνώσατε καὶ τὴν ὑπογραφήν, εἶπεν ἀνυπομόνως ὁ Μιχαὴλ πρὸς τὸν εἰρηνοδίκην, ὅστις εἶχε διακόψει ἀμνησίων τὴν ἀνάγνωσιν.

— Τὴν ὑπογραφήν τὴν γνωρίζεις, φίλε μου, ἀπεκρίθη στραφεὶς ὁ Κ. Λεφεβύρ· εἶναι ἡ τοῦ Κ. Γεωργίου Λουαζέλ.

Καὶ ὁ μὲν νέος ὠπισθοχώρησεν ὡς κεραυνόπληκτος, ὁ δὲ δήμαρχος ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς ὡς ἀκατεπλήχθησαν ἀπὸ ἀστραπῆν.

Ἄλλ' ὁ ἐπαίτης, ὅστις εἶχεν ἀκούσει ταῦτα πάντα, ἀνασχηθεὶς·

— Ὁ Γεώργιος Λουαζέλ! ἐπανελάθε με ὀρθαλμούς ἀστραπηβολοῦντας ἀπὸ χαρᾶν ἐκδικήσεως· εἶναι δυνατὸν; . . . Εἶναι λοιπὸν ὁ δήμαρχός μας . . . Ἄλλὰ διὰ τί δὲν ἀπέδωκε τὴν παρακαταθήκην;

(*) Ἐπειδὴ τινες τῶν ἀναγνωστῶν ἐνδέχεται νὰ νομίσωσιν ὅτι αἱ ἐπὶ τῶν κασιτερίων πινάκων ὁμολογίαι ἀπλοῦν εἶναι φαντασίας ἀνάκλασμα, παραπέμπομεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὑπομνήματα τῆς Κυρίας Le Rochejaquelein περὶ τῶν κατὰ τὴν Βαυδιαν πολέμων. Ἐκεῖ θέλουσιν ἰδεῖ ὅτι οὐ μόνον αἱ ὁμολογίαι ἀλλὰ καὶ αἱ ἀποδείξεις τῆς γεννήσεως τῶν τέκνων τῶν ἐξοριστῶν ἐχρημάσαντο δι' ἡλῶν ἐπὶ τιμαχίῶν κασιτερίῳ, ἅτινα, βαλλόμενα ἐντὸς κυτίων, ἐθάπτοντο διὰ νὰ εὐρεθῶσι μετὰ ταῦτα.

— Ἡ ὁμολογία αὕτη εἶναι ψευδής . . . συκοφαντία! ἐτραύλισεν ὁ Λουαζέλ.

— Ἄν ᾖναι ψευδής, διὰ τί τρέμετε, κύριε; ἀνέκραξεν ὁ Φραγκίσκος, ὅστις, ἐνθ' ἑνὶ μικροῦ ἐζήτει ἔλεος τώρα ἔγεινε αὐθάδης. Ἐάν ἐφεύσθη, εἶν' εὐκολον νὰ τὸ μάθετε, διότι ὁ ἐνοικιαστὴς τοῦ ὑποστατικοῦ τοῦ Καρκεφού, ὁ ὁποῖος ἦτον παρὼν ὅταν ἔγεινε ἡ παρακαταθήκη, ζῆ.

Ὁ δήμαρχος συνεταράχθη.

— Καὶ ἂν δὲν σὰς ἀρκῆ ἡ μαρτυρία του, ἐπρόσθεσεν ὁ Φραγκίσκος, ὑπάρχει καὶ ἄλλη.

— Καὶ ἄλλη! ἐψήθυσεν ὁ Λουαζέλ ἔτι πλέον ἔντρομος.

— Ναι, τὸ ἀντίγραφο τῆς ὁμολογίας.

— Τί ἐνοεῖς;

— Ἐάν τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας τῶν Βαραδῶν δὲν ἐγαλάσθη, θὰ εὕρετε τὸ ἀντίγραφο ὑποκάτω τῆς ἐβδόμης πέτρας ἀρχίζοντες ἀπὸ τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἀγιάσματος· μετὰ τὸ εἶπεν ὁ Γουλλιέλμος ὅταν μ' ἔδωκε τοῦτο τὸ μέταλλον.

Ὁ δήμαρχος ἠσθάνθη λυόμενα τὰ γόνατά του καὶ ἐστηρίχθη εἰς τὸν τοίχον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησε σιωπῆ. Ὁ ἐπαίτης ἔχειρε βλέπων ἀναπολόγητον τὸν ἄνθρωπον οὐ τις εἰς μάτην ἐπεκαλεῖτο πρὸ ὀλίγου τὸ ἔλεος. Ὁ Μιχαὴλ ἐνόμιζεν ὅτι ὠνεϊρεύετο, καὶ ὁ Κ. Λεφεβύρ παρετήρει. Πρῶτος δὲ οὗτος διέκοψε τὴν σιωπὴν, εἰπὼν μετὰ ἀκραν οὐδαρότητα·

— Ἡ ἀμφιβολία, ἐνώπιον τῶσων ἀποδείξεων, εἶναι δύσκολος, καὶ ὁ Κ. Λουαζέλ θὰ κάμῃ φρόνημα νὰ παύσῃ ἀρνούμενος.

— Θὰ ἰδοῦμεν . . . ἀργότερα . . . ἐψήθυσεν οὗτος ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶναι τοῦτο τὸ ζήτημα . . .

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκης, ἦλθα . . .

— Ἦλθετε, Κ. διέκοψεν ὁ Λουαζέλ, οὐ τις ἡ ταραχὴ μετεβλήθη εἰς ὄργην, ἦλθετε νὰ συλλάβετε ἕνα κλέπτην.

— Δύο κλέπταις! ἀνεφώνησεν ὁ Φραγκίσκος· ὑπάρχουν δύο, Κ. δήμαρχε· ἕνας μικρὸς, ὁ ὁποῖος πέρνει ὀπωρικά διὰ νὰ μὴν ἀποθῆναι τῆς πείνας, καὶ ἕνας μέγας ὁ ὁποῖος πέρνει φλωρία διὰ νὰ γίνῃ ἰδιοκτήτης.

Ὁ Κ. Λουαζέλ ἐτραύχθη.

— Ὁ! δὲν σὲ φοβοῦμαι πλέον! ἐξηκολούθησεν ὁ ἐπαίτης, ὅστις, ἀπὸ τὴν χαρὰν τῆς ἐκδικήσεως, ἐλησμόνησε τὰς πληγὰς του· μάλιστα, εὐχαριστοῦμαι νὰ ὑπάγω εἰς τὸ δικαστήριον, φθάνει μόνον νὰ ὑπάγωμεν καὶ οἱ δύο. Ἄ! δὲν αἰσθάνεται καμμίαν συμπάθειαν διὰ τοὺς πτωχοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ ἐν τοσούτῳ κάμνει χειρότερα. Ὁμιλεῖ διὰ ποινικὸν κώδικα διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ δὲν τὸν φοβεῖται διὰ τὸν ἑαυτὸν του . . . πολλὰ καλά· ἀλλὰ καὶ ὁ Κ. Μιχαὴλ θέλει τὰ ἐδικά του. Μὲ τὰ χρήματα τοῦ πατρός του ἀγοράσθη αὕτη ἡ ἐξοχή· ὅλα ὅσα εἶναι ἐδῶ εἰς αὐτὸν ἀνήκουν. Ὁ Κ. δήμαρχός μας δὲν θὰ ἔχῃ τίποτε, καὶ θὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἄ! ἄ! ἄ!

Γράψετε, Κ. Λεφεβύρ, γράψετε! δὲν χρειάζεται ἔλεος διὰ τοὺς κλέπταις· πρέπει νὰ δοθῇ παράδειγμα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΡΕΑΣ.

(Συνέχεια ἐκ φυλλ. 99.)

— 0 —

Ε'. Ὁπαδοὶ τῆς Ρέας. α.) Ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις. Κοίρητες ἢ Κουρήτες. Τὸ ὄνομα κοίρητες σημαίνει ταυτὸν τῷ κοῖροι (Στραβ. 1. σ. 468). α' Ὁσ' οἱ Κουρήτες ἦτοι διὰ τὸ νέοι καὶ κόροι ὄντες ὑπουργοῖν, ἢ διὰ τὸ κουροτροφεῖν τὸν Δία (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως), ταύτης ἠξιώθησαν τῆς προσηγορίας, οἰοῦναι Σάτυροί τινες ὄντες περὶ τὸν Δία. β' Ἐν Κρήτῃ ἐννεα πιθανῶς Κούρητες ἐτέλουν τὴν ἱερὰν θεραπείαν τοῦ Ἰδαίου Διὸς καὶ τῆς Ρέας, κυκλικῶς ὀρχοῦμενοι τὴν ἐνοπλον ὀρχησιν, τὴν πρύλιν (Καλλ. ὕμν. εἰς Δία. Σχολ. Πινδ. Πυθ. 2, 127.) ἢ πυφρίχην (Στραβ. 1. σ. 467. 468), τοῖς ζήφισι τὰς ἀσπίδας τύπτοντες. Πρὸς καθιέρωσιν δὲ τῆς ἱερατικῆς ταύτης τάξεως ὡς πρωτότυποι αὐτῶν ἐπλάσθησαν μυθικοὶ ἦτοι θεοὶ Κούρητες. Τούτοις ἄρα ἔδωκεν ἡ Ρέα τὴν θεοπάειδα πρὸς ἀνατροφὴν καὶ ἀπὸ τοῦ Κρόνου φύλαξιν αὐτοὶ δ' ἐνοπλοὶ ἐφύλαττον αὐτὸν ἐν τινὶ ἀντρω τῆς Ἰδίας, τύπτοντες τὰς ἀσπίδας τοῖς δόρασιν, ἢ τύμπανα κρούοντες ἵνα μὴ αἰσθάνῃ ὁ Κρόνος τοῦ κλαυθουρισμοῦ τοῦ παιδίου (Στραβ. ἀντ. Καλλ. ἀντ. 54). Οὕτως οἱ Κούρητες, ὄντες ἱερεῖς κατ' ἀρχάς, ὕστερον ὑψώθησαν εἰς τὰξιν δαιμόνων καὶ θεῶν, καὶ οἱ τε τιμηθέντες καὶ ἔρχων ἐφορευόντες. Ὁ Στράβων (1. σ. 466) ἐκθέμενος δύο κυρίας γνώμας, ὅτι ἦτοι Κούρητες, Κορυβάντες, Καβείροι, Ἰδαῖοι Δακτύλιοι καὶ Τελχίνες ἦσαν οἱ αὐτοὶ, ἢ συγγενεῖς καὶ μόνον κατὰ τινὰς περιστάσεις διάφοροι ἔρχεται εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἦσαν ἐνθουσιαστικοὶ τινες καὶ βαρβάρικοι τ. ε. τῆ ὀργιστικῆς φυσιολογία ἀνήκοντες· ὡς ἀλλαχοῦ (σ. 496) σημειοῖ, ὅτι οἱ Κούρητες πολλὴν ὁμοιότητα εἶχον πρὸς τοὺς Σάτυρους. Ἀλλὰ περὶ πάσης ταύτης τῆς περὶ Κουρήτων καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῖς Κορυβάντων, Καβείρων, Ἰδαίων Δακτύλων καὶ Τελχίνων ἀναγνώσεως ἀξίαι αἱ σελ. 466—496 τοῦ Στράβωνος.

Ε') Ὁπαδοὶ τῆς Ἀσιατικῆς Ρέας. Ἄτυς ἢ Ἄτυς - οἱ, (Atys Attys - yos). Ἄττις - εως (Attis - idis) καὶ Ἄττιν - ιως (Atin - inis), καὶ Ἄττις - ητος ἢ Ἄττου, περὶ οὗ Ovid. Fast. 4, 221 κεξ. Serv. Virg. Aen 9, 116. - Διοδ. Γ'. 58—59. Πaus. Ζ'. 17, 5. 20, 2 καὶ Λουκ. π. θυσ. 7. πολλὰ καὶ διάφορα λέγουσιν. Ἐνταῦθα ἀρκούμεθα τοῖς ἐξῆς. Ὁ Ἄτυς ἐτιμάτο ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Κυβέλης ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῆς. Ἡ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔλαρος τελομένη ἑορτὴ, ὅμοια τοῖς ἀλλαγῶν Ἀδωνίους διήρκει πολλὰς ἡμέρας, καὶ ἡ μὲν πρώτη ἦν πένθιμος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄτυος, ἐν ἡ πίσυς τὸ ἀγάλμα αὐτοῦ ἀνερτημένον φέρουσα, ἐτέμνετο καὶ ἐκομίζετο εἰς τὸν ναὸν τῆς Κυβέλης· τὴν δευτέραν ἡμέραν θορυβώδης κεραυλεῖα, καὶ τὴν τρίτην διὰ μαγικῶν καὶ αἱματηρῶν ὀργῶν ἐωρτάζετο ἡ ἀνεύρεσις

τὴν φορὰν ταύτην ὁ Κ. Λουαζέλ ἔμεινε ἀλλοῦς· ἐνώπιον τῶσων ἀποδείξεων ἢ ὑπερφάνειά του κατεβλήθη, καὶ ἔπεσεν εἰς θρανίον τὴν κεφαλὴν κούων πρὸς τὰ κάτω, καὶ κρεμασμένος ἔχων τὰς χεῖρας. Ὁ δὲ Κ. Λεφεβύρ, ἀποχωρήσας ὀλίγον μετὰ τοῦ Μιχαὴλ, καὶ ὁμιλήσας κατ' ἰδίαν μετ' αὐτοῦ, ἐπανῆλθε μετὰ μικρὸν, καὶ εἶπε μετ' ἑαυτὸν μὲν ἀλλὰ μαιμιγμένον μετὰ θλίψεως·

— Κ. Λουαζέλ, τώρα βλέπω ὅτι εἶχα δίκαιον ὅταν εἶπα πρὸ ὀλίγου, νὰ ἐνθυμούμεθα τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Χριστοῦ· α' Ὁ σὺ μνηστὴς ἐτέρω μὴ παιότης. β' Ἐάν καὶ ὁ Κ. Μιχαὴλ εἶχε εἰς τὸ εὐαγγέλιον τὸν ποινικὸν κώδικα, β' ἀπῆται μετὰ πολλὴν αὐστηρότητα τὰ δικαιώματά του.

— Ἄ! μνηστὴς ἦσυχος, εἶπεν ὁ νέος ἀποταθείς πρὸς τὸν Κ. Λουαζέλ· δὲν θὰ λυπήσω ποτέ μου τὴν Κ. Δαρσύ καὶ τὴν κόρην της.

— Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει, εἶπεν ἐπίτηδες ὁ εἰρηνοδίκης, ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι προτιμῶν νὰ συγχωροῦν τὰ ἀμαρτήματα παρὰ νὰ τιμωροῦν ἀθώους.

— Ἐλπίζω, ἐπανελάθεν ὁ Μιχαὴλ, ὅτι ἡμποροῦμεν νὰ διορθώσωμεν τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ συμβοῦν ἀκανάδαλα.

— Φθάνει μόνον, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκης, νὰ φανῇ καὶ ὁ Κ. δήμαρχος συμβιβαστικός.

Ὁ Κ. Λουαζέλ ἀνεσήκωσε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἠρώτησε μετ' ὀφθαλμῶν χαμηλῆν καὶ ταχεῖαν·

— Τί θέλετε;

— Δὲν ἀγνοεῖτε, ἀπεκρίθη ὁ εἰρηνοδίκης, τὸν ἔρωτα τοῦ Κ. Βιλλιέ πρὸς τὴν ἀνεψιάν σας· ὁ γάμος θὰ συνενώσῃ τὰ συμπερόντα τῶν δύο οικογενειῶν, καὶ θὰ καταστήσῃ περιττὴν πᾶσαν σκέψιν περὶ τῶν παρελθόντων.

Ὁ Κ. Λουαζέλ ἐταλαντεύετο.

— Μὴ λησμονήτε, ἐπανελάθεν ὁ εἰρηνοδίκης, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς καταστάσεώς σας. Αἱ ἀποδείξεις εἶναι ἀναμφισβήτητοι, καὶ βεβαίως θὰ πείσουν τοὺς δικαστὰς ἐάν ὑπάγετε εἰς τὰ δικαστήρια. Οἰκονομήσατε λοιπὸν τὸ πρᾶγμα συγκατανεύοντες, καὶ οὕτω θὰ καταστήσετε εὐτυχεῖς καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν ἀνεψιάν σας. Πολλάκις τὰ γενναῖα αἰσθητάματα εἶναι καὶ σύμφωνα μετὰ τὰ συμπερόντά μας.

Ὁ δὲ Κ. Λουαζέλ εἶτε ἐντραπεῖς, εἶτε συγχινηθεῖς, δὲν ἀπεκρίθη· ἀλλ' ἐξηγήσας τὴν συγκαταθέσιν του διὰ νόμου, ἀνεχώρησεν.

Ἡ κατὰ τοῦ Φραγκίσκου ἀνάκρισις διεκόπη, ὁ δὲ Μιχαὴλ Βιλλιέ ἐνομφεύθη μετὰ ἕνα μῆνα τὴν Κ. Ροζίναν, ἥτις ἔφερε διὰ προῖκα σημαντικὸν τι μέρος τῶν εἰσοδημάτων τοῦ κτηματός τοῦ θεοῦ της.

Ὅλοι ἐθαύμασαν τὴν γενναϊότητα τοῦ Κ. Λουαζέλ, καθόσον μάλιστα ὁ Μιχαὴλ, ἀπεσιώπησε τὰ τῆς παρακαταθήκης. Δὲν ἐλησμόνησε δὲ καὶ τὸν Φραγκίσκον, ὅστις, χάρις εἰς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κ. Βιλλιέ διέφυγε τὸ ἐπιλοιπὸν στάδιον τοῦ βίου του χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς τοὺς πειρασμούς τῆς πείνας.

του Ἄττος (Crenzer, σ. 270—278).—*Ἀγδίσις*, ἥτις ἀπὸ ἐπωνυμίας τῆς Κυβέλης (Στραβ. I', 469) μετεπλάσθη εἰς ἴδιον πρόσωπον, περὶ οὗ πολλὰ καὶ διάφορα ἐμυθολογήθησαν (Παυσ. Ζ', 17, 5. (*)) Arnob. adv. g. 9, 5. 4). Κατὰ Παισιανίαν (Α' 4, 5) καὶ ὅροι τις τῆς Φρυγίας Ἀγδίσις ὠνομάζετο, ἐνθα ἐλέγετο τεθάρθαι ὁ Ἄττος ἢ Ἄττης. Ὁ Ἄττις ἐπεκλήθη ὕστερον καὶ Πάπας (Διοδ. Γ'. 52).—*Κορύβαντες*. Κατὰ τινὰ παρατήρησιν τοῦ Οὐέλκερου ἡ αὐτὴ λέξις κούρης ἐν τῇ δαρδανικῇ ἰδῆ ἀπηγγέλλετο κίρας καὶ μετὰ F (διγάμμ.) κίρβας, ὅθεν κορύβας. Οἱ Κορύβαντες λοιπὸν, οἵτινες ἐν Σαμοθράκῃ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Ἰσάωνος Κορύβαντος κατήγοντο, καὶ τὴν ὀργιαστικὴν λατρείαν τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν καὶ τὴν ἐνόπιον ὄρησιν, παρὰ τῆς Ρέας διδάχθεντες, καὶ εἰς Φρυγίαν μετήνεγκον (Διοδ. Ε' 49.), κατ' ἀκριβῆ θεοσίαν οὐδὲν διέφερον τῶν κρητικῶν Κορητῶν (Στραβ. I'. 469. Καλλ. ὕμν. εἰς Δία Μς'. 52). Ἡ συμφωνία αὐτῶν προήρχετο ἐκ τῆς συγχύσεως τῆς Φρυγικῆς καὶ Λυδικῆς μεγάλης Μητρὸς μετὰ τῆς κρητικῆς Ρέας. Οὐ μόνον δὲ οἱ Κορύβαντες ἀλλὰ καὶ οἱ Ἰδαῖοι δάκτυλοι, οἵτε ἐν Κρήτῃ καὶ οἱ ἐν Τρωάδι, καὶ οἱ Κάβειροι τῆς Ἀθήνου καὶ Σαμοθράκης, καὶ οἱ Τελχίνες τῆς Ρόδου συγγενεῖς τινες καὶ ὅμοιοι φαίνονται ὄντες, ὡς ἤδη καὶ ἀνωτέρω εἴρηται (Στραβ. I'. 472.). Οἱ Κορύβαντες τελοῦντες τὰ τῆς λατρείας των, ἐν ἀγρίαις ὄρησεσι, διὰ πατάγου καὶ κλαγγῆς ὄπλων, διὰ κρότου κυμβάλων καὶ τυμπάνων, δι' ἤχου αὐλῶν καὶ σαλπίνγων καὶ ὀξείων κρουγῶν εἰς φόβον καὶ τρόμον ἐνέβαλλον τοὺς ἀν-

(*) Ἐνταῦθα διὰ τὸ πρόχειρον ὑποσυνάπτω ἐκ τοῦ Παισιανίου τὸν περὶ τούτων μῦθον. Ἄττις δὲ ὅς τις ἦν, ἀπόρρητον ἐς αὐτὸν ἐξευρεῖν. Ἀλλὰ Ἐρμησιάννακι μὲν τῷ τὰ ἐλεγεία γράφοντι πεποικιμένα ἔστιν, ὡς υἱὸς τε τῆν Καλαοῦ Φρυγῆς, καὶ ὡς οὐ τεκνοποιὸς ὑπὸ τῆς μητρὸς τεθεῖη. Ἐπεὶ δὲ ἤθετο μετόκησεν εἰς Λυδίαν, τῷ Ἐρμησιάννακος λόγῳ, καὶ Λυδοῖς ὄρησι ἐτέλει Μητρὸς, ἐς τοσοῦτο ἦκων παρ' αὐτῆς τιμῆς, ὡς Δία αὐτῆς νεμεσήσαντα ὕν ἐπὶ τὰ ἔργα ἐπιπέμψαι τῶν Λυδῶν. Ἐνταῦθα ἄλλοι τε τῶν Λυδῶν καὶ αὐτὸς Ἄττις ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ ὕδρος. Καὶ τὴν ἐπόμενον τοῦτοισι Γαλατικῶν δρώσιν οἱ Παισιανῶντες ἔχοντες, ὕδων οὐχ ἀπτόμενοι. Νομίζουσι γὰρ μὴν οὐχ οὕτω τὰ ἐς τὸν Ἄττην, ἀλλὰ ἐπιχώριός ἐστιν ἄλλος σφίσι ἐς αὐτὸν λόγος. Δία ὑπνωμένον ἀφίεναι σπέρμα ἐς γῆν, τὴν δὲ ἀνα χρόνον ἀεῖναι δαίμονα διπλᾶ ἔχοντα αἰδοῖα, τὰ μὲν ἀνδρῶς, τὰ δὲ αὐτῶ γυναικῶς ὄνομα δὲ Ἀγδίσις αὐτῶ τίθενται. Θεοὶ δὲ Ἀγδίσις δέσαντες τὰ αἰδοῖα οἱ τὰ ἀνδρῶς ἀποκόττουσιν. Ὡς δὲ ἀπ' αὐτῶν ἀναφύσσει ἀμυγδαλῆ εἶχεν ὄριον τὸν καρπὸν, θυγατέρα τοῦ Σαγαρίου ποταμοῦ λαθεῖν φασὶ τοὺς καρπούς· ἐσθεμένης δὲ ἐς τὸν κόλπον, καρπὸς μὲν ἐκείνος ἦν ἀφανῆς αὐτίκα, αὐτὴ δὲ ἐκίει. Τεκούσης δὲ, τράγος περιεῖπε τὸν παῖδα ἐκκείμενον. Ὡς δὲ αὐξανομένῳ κάλλους οἱ μετὴν πλέω ἢ κατὰ εἶδος ἀνθρώπου, ἐνταῦθα τοῦ παιδὸς ἔρωσ ἔσχεν Ἀγδίσις. Αὐξήθηνα δὲ Ἄττην ἀποτέλλουσιν ἐς Παισιανῶντες οἱ προσήκοντες συνοικήσαντα τῇ βασιλείᾳ θυγατρὶ. Ὑμένοιος δὲ ἦδετο, καὶ Ἀγδίσις ἐφίσταται, καὶ τὰ αἰδοῖα ἀπέκοψε μανεῖς ὁ Ἄττις· ἀπέκοψε δὲ καὶ ὁ τὴν θυγατέρα αὐτῶ διδοῦς. Ἀγδίσις δὲ μετάνοια ἔσχε, οἷα Ἄττην ἔδρασε· καὶ οἱ παρὰ Διὸς εὐρετο, μήτε σήπεσθαι τι Ἄττην τοῦ σώματος, μήτε τήκεσθαι. Τάδε μὲν ἐς Ἄττην τὰ γνωριμώτατα.—Ὁ Διόδωρος ἐν τῷ προειρ. χωρ. ἱστορικώτερον διηγείται τὸν μῦθον τοῦτον.

θρώπου (10)· διότι μετὰ τῆς λατρείας τῶν σκοτεινῶν χθονίων δυνάμεων, εἰς ἃς ἀνήκει ἡ Κυβέλη, καὶ φρίκη τις ἦν συνδεδεμένη. **Γάλλοι (11)**· Ὅπως ὀνομάζονται ἰδίως οἱ ἱερεῖς τῆς ἐν Φρυγίᾳ, Γαλατίᾳ καὶ Ρώμῃ Κυβέλης καὶ οἱ τῆς Συρίας θεᾶς, συγγενεῖς τινες ὄντες καὶ αὐτοὶ τῶν Κορητῶν, Κορυβάντων καὶ τῶν ἄλλων λειτουργῶν τῆς Ρέας. Καὶ πρῶτον μὲν ἐν Φρυγίᾳ. Ἐπειδὴ ὁ πυρὴν τοῦ μύθου τῆς λατρείας τῆς Κυβέλης ἦν ἡ κατακρήνησις καὶ ἐξουδένωσις τῆς σαρκὸς, αἱ ἐορταὶ αὐτῆς συνεδέοντο μετὰ πενήτων, νηστειῶν, αἰκισμῶν, καὶ δὴ καὶ ἐκτομῆς ἢ εὐνουχισμοῦ (Arnob. adv. gent. v. 16. 17.). Ἀρχόμενοι δ' ἐν ἑαρι περὶ τὴν ἰσημερινὴν αἰ ἐορταὶ αὐταὶ ἐτελοῦντο, ὡς ἤδη καὶ ἐν τοῖς περὶ Ἄττος εἴρηται, ὡδὲ πως. Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, πενήμιον διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄττος, ἡ ἱερὰ πίτυς, φέρουσα τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐτέμεντο καὶ ἐκομίζετο εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητρὸς (σύμβολον τοῦ θανάτου). Τῇ δευτέρᾳ θορυβώδης σαλπισμός, διὰ καμπύλης κερατίνης σάλπιγγος. Τῇ δὲ τρίτῃ ἐτελείτο τὸ μυστικὸν καὶ ἱερὸν λουτρὸν ἐν τῷ ποταμῷ Γάλλῳ. Ταύτην τὴν ἡμέραν ὁ ὀργιασμὸς ὑπερέβαλλε πᾶν ἕριον, εἰς φανατικὴν λύσσαν καὶ τὰς αἱματηρὰς πράξεις τῆς αὐτοτομίας ἢ αὐτενουχισμοῦ προβαίνοντων τῶν Γάλλων. Ἀντὶ τοῦ συμβολικοῦ φαλλοῦ προεπομπέετο αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον τοῦ συμβόλου (Ιουλιαν. λογ. 5). Τῆς λατρείας ταύτης, σημαίνουσης κατὰ Πλουτ. (π. Ἰσ. κ. Ὀσ) τὴν κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα ὑπνωσιν τῆς Θεότητος, ἢ μᾶλλον τῆς φύσεως, κατὰ δὲ τὸ ἑαρ ἐξύπνησιν, ἐπεμελοῦντο διὰ τοῦτο ἱερεῖς ἐκτεταμημένοι (12), οἱ Γάλλοι. Καὶ οἱ τῆς ἐν Παισιανῶντι τῆς Γαλατίας Θεᾶς ἱερεῖς τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔφερον. Ἰσαύτως καὶ οἱ τῆς ἐν Ἰεραπόλει ἢ (Ἀσσυριακῶς) *Μαδὸν* Συρίας θεᾶς, οἵτινες περὶ τοὺς τριακοσίους ὄντες, λευχειμονοῦντες, πύλους ἐπὶ κεφαλῆς φέροντες, ἔχοντες ἀρχιγάλλον διὰ πορφυροῦ ἱματίου καὶ τιράρας διακρινόμενον (Λουκιαν. π. συρ. θ. § 42), ὁμοιοτρόπως ἐλάτρευον τὴν θεάν. Ἐκ Φοινίκης, Ἀραβίας, Βαβυλωνίας καὶ Ἀσσυρίας συνέρροον τὰ πλήθη εἰς τὸν πλούσιον ἐκαῖνον ναὸν, καὶ ὑπὸ κρότον τυμ-

(10) Ἐντεῦθεν κορύβαντες (μετὰρ-) ὠνομάθησαν οἱ μανικῶς κινούμενοι (Στραβ. Δ'. σ. 207.) κορυβαντῶν δὲ τὸ μανικῶς κινεῖσθαι (Στραβ. I'. σ. 473) κορυβαντ. = παρεμμελῆσθαι καὶ ἐνθουσιαστικῶς κινεῖσθαι (Τιμαί. Λεξ. σ. 163. πρβ. Πλατ. συμπ. σ. 215. Κριτ. σ. 54. — Λουκιαν. Λεξίφ. 16. Ἀριστο. Σπρχ. 8. —

(11) Τὸ ὄνομα Γάλλοι οἱ μὲν παράγουσιν ἐκ τοῦ ἔθν. Γάλλος (Γαλάτης), ὅτι δῆθεν οἱ Ρωμαῖοι Γαλάτας εὐνοῦχιζόν ἐκ τῆς ἱερουσύνης ταύτης (Hieronym. Cap. Hoseae. 4.), ἢ ἐκ τῶν ἐν Γαλλογρακίᾳ Γαλατῶν (Casaubon. ad Lamprid. Heliogab. 7, 806.), κατὰ τινὰς δὲ Γάλλος = πλάνης· κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ φρυγικοῦ ποτ. Γάλλου (Plin. Y. 32. Στεφαν. Βυζάντ. ἐν λ.), οὗ τὰ ὕδατα ἐξέμαινον δῆθεν τοὺς πίνοντες (Ηρωδιαν. Α'. 44. Ovid. Fast. IV. 364.). Ἄλλ' ἄρα αὐταὶ αἱ ἐξηγήσεις εἰσὶν ἀπίθανοι. Ἡ λέξις Ἀσιατικὴ οὐσα (Φρυγικ. ἐκλογ. σ. 272.), σημαίνει ὅτι καὶ ἡ κὺβηθός = θεοφόρητος.

(12) Ὅθεν Gallus παρὰ Ρωμαῖοις = spado (σπάδων). Horat. Sat. I. 2, 420 Ὅθεν Galli semimares (Ovid. Fast. IV. 183.), semiviri (Senec. ep. 108.), nec viri, nec beminac (Ovid. αὐτ. 455. Catull. 59, 42.).

νων καὶ ἤχον αὐλῶν, ἐν μέσῳ ἀγρίων ὀρηχέσεων ἐμαστίγουν ἐαυτοὺς αἱματηρῶς οἱ παρόντες, καὶ ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῆς ὀργιαστικῆς μανίας ἐνώπιον τοῦ ὄχλου ἐξέτενον τὰ γεννητικὰ αὐτῶν μέλη. Καὶ οἱ μὲν προσέφερον τὰς αἱματηρὰς θυσίας, οἱ δὲ τὰς σπονδάς, οἱ δὲ ἐτήρουν τὰ ἱερὰ πῦρ καὶ κατέκαιον λιθωνωτόν· αὐτοὶ ἦσαν ἴσως καὶ προφῆται. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι οὗτοι οἱ ἱεραπολίται Γάλλοι μᾶλλον τῶν φρυγικῶν παρεξέπεσον εἰς φαυλότητα· διότι ἐκ τούτων ἦσαν οἱ μάλιστα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων διαδόχοι, πανταχοῦ περιφερόμενοι, κιναιδοί, οἵτινες ἐπήτουν ὑπὲρ τῆς Συρίας θεοῦ (Apulej. metamorph. VIII. p. 182). Καὶ ἐπὶ Αὐγουστίνου ἔτι, ὡς λείψανον τῆς φρυγικῆς λατρείας, περιφέροντο ἐν ταῖς ἀγυαῖς τῆς Καρθαγένης ἐπαιτούντες (Aug. d. civ. Dei. VII. 26.). Μεταξὺ τῶν Συρίων Γάλλων ἀναφέρονται καὶ φανατικαὶ γυναῖκες. — Εὐνουχιζόντο δὲ ἐν μὲν Φρυγίᾳ διὰ τινῶν ὀστράκων (testula, Arnob. adv. gent. v. p. 200 testa samia, Plin. H. N. XXV. 12.), ἢ δι' ὀξείας λίθου (acuta silice, Juvenal. 6, 511. Catull. 62, 5.). Ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ διὰ τῶν ἱερῶν ξιφῶν, ἅτινα ἰδίως ἐπὶ τούτῳ ἔτταντο ἔτοιμα ἐν τῷ ἱερῷ (Λουκ. π. συρ. θ. 50.). Ἄλλ' ἢ πῆρωσις αὕτη ἐγένετο, ὡς ἐξάγεται ἐκ πασῶν τῶν μαρτυριῶν, ἐκουσίως καὶ ἐν ἱερῷ μανίᾳ (Λουκιαν. αὐτ. 26.). Τὴν δὲ μανίαν ταύτην furor Acedestius, Arnob. αὐτ. σ. 210.) ἐκτὸς τῆς ἀμέσου ἐπιπόρῆς τῆς θεᾶς ἐκίει καὶ ἡ ἐκ τῶν ἐν χρήσει ἀγμάτων, τῆς ἐνθουσιαστικῆς μουσικῆς τοῦ τυμπάνου (Ovid. Fast. IV. 342. Nonn. Διονυσ. Η'. 29.), τοῦ κυμβάλου καὶ μάλιστα τῆς μεγάλῃς διπλῆς σάλπιγγος κήλησις (Διοδ. Γ', 57.).

Κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς ἰδίως τῆς Συρίας θεᾶς, ὅτε οἱ Γάλλοι μετ' ἄλλων πολυαριθμῶν ἱεροδούλων ἐτέλουν τὴν μυστηριώδη λατρείαν κατὰ παραδόξως θορυβώδη τρόπον, πολλοὺς μόνον ἐπὶ θεῶν παραγενομένους εἰς τοσοῦτον κατελάμβανεν ἡ μανία (Λουκιαν. αὐτ. 51) ὥστε διαρρηγνύοντες τὰ ἱμάτια καὶ κρουγάζοντες ἔτρεχον εἰς τὸν σωρὸν τῶν ἐνθουσιασμένων, καὶ δραττόμενοι τῶν παρακειμένων ξιφῶν ἐξέτενοντο (κατ' Ὀβίδιον Fast. IV 221. membra secandi impetus.) (13). Διότι ὁ οὕτως ὑπὸ τῆς θεοτητος ἐνθουσιασμένος ἦν ἀναίσθητος πρὸς πάντα πόνον· καὶ δόρασι δὲ διακεντούμενοι καὶ πελέκεσι τιτρωσκομένοι καὶ μαχαίραις τευνομένοι (ὅθεν καὶ Galli sanguinei, Lucan. I. 567.), ὅμως οὐκ ἠσθάνοντο λέγει ὁ Ἰάμβηλιχος (περὶ μυστ. Γ'. 4.), ἐπειδὴ πᾶς ζωτικὸς βίος ἔπαυε, καὶ ἡ αὐτοσυνειδησία ἀπερρόρητο ὑπὸ τοῦ πληρωτικοῦ πνεύματος τῆς Θεότητος. Ὁ νέος, ὁ οὕτως ἐκτεταμημένος, κρατῶν νῦν τὸ μέλος αὐτοῦ διέτρεχε κατὰ τὴν πόλιν, καὶ εἰς ἣν τινα οἰκίαν ἐβρίπτειν αὐτὸ, ἐκ ταύτης ἐλάμβανεν ὡς Γάλλοι

γυναικείαν στολὴν (Λουκ. 54.). διότι ἤδη νομίζει, ὅτι ἐστὶ γυνή, καὶ ζῆ μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες προσφέρονται αὐτῷ μετ' ἐξιδιασμένης ἀγάπης, ἐν τῇ Φρυγικῇ λατρείᾳ κατὰ τὸ πρότυπον τῆς πιστῆς σχέσεως τῆς μεταξὺ Ἄττου καὶ Κυβέλης, ὥστε καὶ συναλλάσσονται τὰ ὀνόματα Γάλλος καὶ Ἄττης (Ιουλιαν. λογ. 5.). Ὅθεν μυστικῶς ὁ Γάλλος, καὶ Κύβηθος λεγόμενος, ἐξελαμβάνετο ὡς αὐτὴ ἡ θεὰ, ἧς τὸ ὄνομα ἔφερε καὶ πρὸς ἣν ἐξωμοιοῦτο διὰ τῆς ἐκτομῆς (Λουκιαν. 15.). διότι ἡ ἐκτομὴ ἐνομιζέτο ὡς τι μέσον τῆς ἀναγωγῆς τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν θεότητα (Ιουλιαν. λογ. 1. σ. 178. κτλ.). Ὅθεν καὶ ὡς προφῆτας εἶχον τοὺς Γάλλους (Lobeck. Aglaoph. p. 639.). πλήρεις πνεύματος θεοῦ, ὅπερ ἐπεφοῖτα μόνον εἰς τοὺς μὴ διὰ τεκνώσεως μεμολυσμένους. — Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅφ' φαίνεται, ὅτι μετέβη ἡ ὄνομα Γάλλοι (Lobeck. αὐτ. σ. 666. σημειώσ.).

Ἐν Ρώμῃ ἐν τῷ νῶ τῆς φρυγίας Μητρὸς (Dea Mater Phrygia) ἐτέλει τὰ τῆς λατρείας σύλλογος Γάλλων (collegium Gallorum), οὗ τὰ μέλη κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν δύο, ὕστερον δὲ πλείονα, οὐχὶ Ἴταλοὶ, ἀλλὰ Φρύγες (Διονυσ. Ἀλικ. ἀρχ. ῥωμ. Β'. σ. 91.), οἵτινες ἐν ταῖς προσευχαῖς ἐχρῶντο τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ (Serv. ad Virg. georg. II, 394.). εἶχον δὲ καὶ Ἀρχιγάλλον (Archigallus). Οἱ Γάλλοι οὗτοι ὡδὲ πως ἐτέλουν τὰς ἐορτὰς τῆς θεᾶς. Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ (dies sanguinis) ἡ θεὰ περιεφέρετο ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ ἐπὶ ὄνου (Phaedr. III, 24, 4.), ἢ οὕτω παρεσκευασμένη, ὥστε ἐφαίνετο ὄρουμένη ἐφ' ἄρματος ὑπὸ λεόντων συρρομένου (Ovid. Fast. IV. 185.). Ἡ δευτέρα ἡμέρα ἦν ἡμέρα ἀγαλλιᾶσεως (Hilaria. Macrobian. sat. I, 21.). Μετὰ δύο ἡμέρας, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς εἰς Ρώμην μεταβάσεως αὐτῆς, ἐγένετο ἡ Lavatio Matris Deum, ἐν τῷ ποταμῷ Ἀλμῶν, οἷα ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἐκ Παισιανῶντος ἔλευσιν αὐτῆς (Ovid. Fast. iv. 337.), ὅτε οὐ μόνον ἡ θεὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄρμα αὐτῆς καὶ αἱ τῶν ἱερέων μάχαιραι ἐλούοντο (Martial. III, 47, 2.). Μετὰ τὰ θεοκαθάρσια ταῦτα εἶποντο ἐξαήμεροι θεατρικοὶ ἐπὶ τῷ ἐλληνικώτερον ἀγῶνας (ludi Megalenses), καθ' οὓς ἦν συγχωρημένον πᾶσι νὰ ἐνδύωνται καθ' οἷον· δῆποτε τρόπον καὶ νὰ φέρωσι τὰ παράσημα τῆς πολιτικῆς ἀξίας αὐτῶν (Ovid. Fast. iv. 351. Gell. II, 24.). Ἡ παρὰ Fabrett. inscr p. 215 Sacerdos maxima Matris deum, καὶ τὸ παρὰ Διονυσ. Ἀλικ. Β'. 91. λεγόμενον, ὅτι καὶ γυναῖκες ἦσαν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Γάλλων ὑπομνηστικῆς τῆς ἀσιατικῆς λατρείας, ἐνθα οὐκ ὀλιγώτεροι γυναικεῖοι: Γάλλοι ὑπῆρχον (Movers die Phönizier, 6. 679.).— Ἄλλ' ἐν ᾧ κατὰ τοὺς καθαρῶς δημοκρατικούς, τοὺς εὐγενεῖς χρόνους τῆς Ρώμης, δὲν ἠσκέτο ἡ λατρεία αὕτη ὑπ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων, κατὰ τοὺς ἐπειτα χρόνους, παρακμάζοντας τοῦ κράτους, ἐπιδιδούσης τῆς μαλακότητος καὶ αὐξανοῦσης τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τοῦ φανατισμοῦ, οἱ ἀριστοὶ τῆς Ρώμης καὶ οἱ ἐξοχοὶ τῶν δεσποινῶν ἐφιλοτιμούντο νὰ λαμβάνωσιν ἄμεσον μέρος ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις τῆς Ma-

(13) Ἐν Συρίᾳ τοσοῦτον πολλοὶ ἦσαν οἱ χάρην τῆς θεᾶς ταύτης ἐκτεταμημένοι, ὥστε ὁ βασιλεὺς Ἀβγαρος ἐξέδωκε νόμον, δι' οὗ τῶ εὐνουχιζόμενα ἐπεβάλλετο πρόστιμον ἢ τῶν χειρῶν ἐκκοπή (Εὐσεβ. Εὐαγγ. προπαρ. στ'. σ. 279.). Αὕτη λοιπὸν ἐστὶν ἡ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τοσοῦτον ἀναπερρομένη θῆλεια νῆσος—

tris Deum, και να τηρωσι τινας σχέσεις προς τους ιερείς αυτής. Ωστε αυτή εστί μία των εθνικων εκείνων λατρειων, αιτινες οφιαίτατα καταπαλαισθησαν υπό του Χριστιανισμού.

Μητραγύρται η Μητραγύρται η απλώς αγύρται (14). Εκ της τάξεως των Γάλλων οντες, ού μόνον των ασιατικων, αλλά και των εν Ρώμη, ωνομαζόντο το μὲν πρώτον ονομα ως αγείροντες και επαιτούντες υπέρ της μεγάλης Μητρός, το δε δεύτερον η ως επάιται της θεάς Μήνης η Μηνός, η μάλλον ως κατά μήνα αγείροντες υπέρ της Μητρός. Περιεφέροντο δε ούτως επαιτούντες καθ' όλον το ρωμαϊκόν κράτος ως εξής. Προεπορεύετο αυτών σαλπικτής, δια καμπύλου, οφιοειδούς το σχήμα, κέρματος διασπαλίζων την έλευσίν των κατά πόλεις και κώμας και αγρούς. Είποντο δ' εν πομπη οι επάιται ιερείς η Γάλλοι, ηγουμένον Αρχηγάλλου, και ενας εν μέσφ αυτών, φέρων επικεκαλυμμένον το άγαλμα η σύμβολον της θεάς, άμα δε και τον επαιτικόν σάκκον. Και οι μὲν αυτών εφόρουν ποικίλα ρυπαρά γυναικεία ενδύματα, ζανθοίς, λινοίς η μεταξωτοίς, στροφίοις τας κεφαλάς περιελημμένοι· οι δε λευκά ιμάτια, εμπροσθεν τφ έρυθρφ, ανηρημέ-

(14) Η λέξις άγύρτης (παρά το αγείρειν, συνάγειν, συναθροίζειν) = 1) ο αγείρων εν γενει· ιδίως δε ο συνάγων τον όχλον, όχλαγωγός (Σουιδ. Ησυχ. Ζωναρ.). 2) άγύρται (η παρά το αγείρειν, συνάγειν, η αγείρειν, περιάγειν, περινοστέιν), οι θαυματοποιοί και γόητες εκείνοι, οι φάρμακά τινα επιδεικνύμενοι τφ όχλφ, και μετ' επαίνων εμπολούντες αυτά, ως οι παρ' ημίν ποτε «ιατροί καλοί με τα καλά τα ιατρικά.» (Εύσταθ. Όδυσσ. Β. 4430.). 3) οι ανωτέρω ειρημένοι ιεροί αγύρται. 4) άγύρτης=άπατεών, οταν σημασίαν νυν και παρ' ημίν διέσωσαν η λέξ. 5) Οι εν τοις αγώσιωι άθληται, οτινες μετά τον άγωνα και την νίκην ου σπανίως περιεργόμενοι συνέλεγον άμοιβάς παρά των θεατών (Τζετζ. χιλ. Η'. 475.). 6) γόητες τινες και μάντις μετά πινάκων όν ειροκριτικων η άγυρτικων εν ταις πλατείαις και οδοίς περιφερόμενοι, έμαντεύοντο και προύλεγον τα μέλλοντα. Ηρώτων δε παρ' αυτών την μίτραν κατά διαφόρους τρόπους. Είθουν στίγους τινάς πολυαναγνώστων ποιητών εις τινα κάλην, εξ ης άνέστυρον αυτοίς η αυτοί η δια παιδίων άλλως, επίτιμος πινάκος (άγυρτ. πιν.) η σανίδος (άγυρτ. σαν.) είχαν στίγους τινάς προγεγραμμένους, και οι βουλόμενοι τα μέλλοντα αυτών μαθείν, δια κύβων η άστραγάλων η άλλως πως εξεύρισκον τους προσέχοντας στίγους. Είς τινα των ειρημένων τρόπων αναφέρεται ο άδύγουστινος (Confess. iv. 3).— 7) Επαίτης (Ησυχ. Σουιδ, Ζωναρ).— Αναγνώσεως άξια τα υπό Τζετζου (Χιλ. Η'. 475.) περι των σύγχρονων του άγυρτων λεγόμενα συμφωνούντά πως και τοις ημετέροις νυν. Και ούτοι (οι άθλητ. άγυρ.) καταχρήσει μὲν ελέγοντο άγύρται

Κυρίως τους άγύρτας δε και μητραγύρτας νόει, και μάλλον εκ των άθλητων ούτοι την κλησιν εσχον, Οιοι εισιν οι παρ' ημίν σύμπαντες σιγνοφόροι, (*) Οπόσοι περιτρέχουσι χώρας και προσαιτούσι, και όσοι κατ' αρχίμηνον του Ιανουαρίου, και τη Χριστού γεννήσει δε και Φώτων τη ημέρα, Οπόσοι περιτρέχουσι τας θύρας προσαιτούντες, Μετά οδών η έπωδών η λόγοις έγκωμίων, και όθθεν εν προφάσει ψευδέσιν, ευαφόροις, Ούτοι πάντες αν λέγοντο κυρίως μηναγύρται, κτλ.

(*) Σιγνοφόροι (παρά το ρωμ. signum, σημαία και φέρω)=σημαιοφόροι.

νη σείστρω (clava) κοσμούμενοι. Ήσαν γυμνοί τους βραχιόνας μέχρι των ώμων· και κρατούντες εν χειράι ξίφη μεγάλα και πελέκεις και μάστιγας και κρόταλα και αύλους και κύμβαλα και τύμπανα, επορεύοντο μάλλον όρχούμενοι η βαδίζοντες υπό θορυβώδη και άγρίαν μουσικήν. Ήν αρχη των γοητειών αυτών δύσχηός τις ώρυγμός ηνοιγε την σκηνήν. Τότε διέτρεχον μανιωδώς δι' άλλήλων, τας κεφαλάς ταπεινώς προς την γην κεκυρστές, ώστε η λευμένη κόμη δια του πηλού διεσύρετο (Ovid. Fast. iv. 237.). Εν δε τούτοις πρώτον μὲν εδαγκάνοντο τους βραχιόνας, ειτα δε έτραυματίζοντο δια διστόμων ξιφών. Μετά ταύτα ήρχετο νέα σκηνή. Είς εξ αυτών, ο τη μανία πάντας υπερβάλλον, εν στεναγμοίς και ύδυρμοίς ήρχιζε προφητεύειν· έμέμφετο δημοσία τας άμαρτίας αυτου, ως νυν εβούλετο δια των κολάσεων της σαρκός τιμωρησαι, και δη λαβών την άστραγαλιτήν μάστιγα, έτυπτε τον νωτον και επιτρώσκετο δια του ξίφους μέχρι βοής αιματος. Ήπειτα ήρχετο η τελευταία σκηνή, ο άγυρμός. Είς τον προτεινόμενον κόλπον αυτου των παρεστώντων οι μὲν έβρίπτον νομίσματα χαλκά, σπκνίως δε χρυσά, οι δε εκόμιζον αυτοίς οίνον, μέλι, γάλα, τυρόν, άπερ άπλήστως συναρπάζοντες ενετίθουν εις τον επί του όνου σάκκον. Ταύτα πάντα επαναλαμβάνοντο εν πάση κώμη και άγρφ από πρωίας μέχρις εσπέρας· οτε μεταβάντες εις το κατάλυμα αυτών, δι' εύωχιών, άσελγειών και παντοίων άκολασιών επανώρθουν τους αιματηρούς εκείνους αικισμούς. (Περι τούτων παρβ. Άριστλ. Ρητορ. Γ'. σ. 129. Λουκιαν. Λουκ. η όνος. 35. Διάλογ. θεών. Η'. 5. Αίλιαν, π. ιστ. θ. 8. Άθην. ΙΒ'. σ. 515 Ε.).—Τοιοῦτοι άγύρται περιεφέροντο και υπέρ άλλων θεών. Άλλ' εκτός του Αβαρίδος, εντίμως πως αγείροντος τφ Απολλωνι (Ίαμβλ. 6. Πυθαγ. ιτ.), οι άλλοι μόνον υπέρ των κατωτέρων θεών έποίουν τούτο. Ιερείς μὲν επήτουν υπέρ της Ίσιδος (Σουιδ' εν λ. αγείρειν.)· υπέρ της Ουπίδος και Άργης η Έκαέργης επήτουν εν Δήλφ γυναικες, εδουσαι αρχαίον άσμα, εις τον άοιδόν Ωληνα επιγραφόμενον, εν δε ταις άλλαις νήσοις και εν Ίωνία ήγειρον και άνδρες το αυτό άσμα εδοντες (Ηροδ. Δ'. 35.). Περι των ιερών τούτων άγυρτων ο Πλάτων (Πολιτ. Β'. 7. 364. Β.) λέγει τάδε· « Άγύρται δε και μάντις επί πλουσιών θύρας ίόντες πείθουσιν, ως εστι παρά σφίσι δύναμις εκ θεών ποριζομένη θυσίαις τε και έπωδαίς, ειτε τι άδίκημά του γέγονεν αυτου η προγόνων, άκείσθαι μεθ' ηδονών τε και έορτών, εάν τέ τινα έχθρόν πημνηαι έθέλη, μετά μικρών δαπανών όμοίως δίκαιον άδικφ βλάψει, επαγωγαις τισι και καταδέσμοις τους θεούς, ως φασι, πείθοντες σφισιν υπηρεταίν. »—

ς'. Τα τη Ρέα ιερά ζωα και φυτά, και τα σύμβολα αυτής. Ο λέων ην ιερός τη Μητρί· το μὲν διότι αυτη μὲν ην θεά της γης, ο δε λέων το άλκιμώτατον πάντων των επί γης ζώων, το δε διότι αι γώραι, εν αις τα μάλιστα έτιμάτο η θεά, επλήθυνον ιδίως λεόντων· ιερός ην και ο πάρδαλις. Κατά τινα μεταγενέστερον μύθον ο Ίπομένης, εναγκαλισθείς την Α-

ταλάντην εν τινι ιερφ άλειει της Κυβέλης, προς τιμωριαν μεταβλήθη υπό της θεάς αυτός τε και η ερωμένη εις λέοντα, και εξεύθησαν υπό το άσμα αυτής (Ovid. Met. 10.682) — Εκ των δένδρων τη μὲν Έλληνική Τιτανίδι Ρέα ιερό ην η δρύς (Απολλ. π. Σουλ. Απολλ. Ροδ. Α'. 1124), τη δε μητρί των θεών η πίτυς (Ovid. Fast. 4, 233) και η άμυγδαλή (Παυτ. Ζ'. 17. 5).—Οι Πυθαγόρειοι σύμβολον της χθονίης θεάς· Ρέας είχαν το τετράγωνον (Πλουτ. Ισ. και Όσ. 30), η αφιέρουν αυτω τον αριθμόν οκτώ (Martian. Capella. 7. p. 238). Υστερον αμειώθη αυτη ο αστριτισμός του λέοντος· Άλλα σύμβολα ησαν η διγένεια η άνδρογονία, η εκτομή, ο θάνατος του άνδρικού μέλους, του Αττου, η άπιστία του αγαπητου, το αφθαρτον παντός σωματ. μέλους αυτου, τα διάφορα μουσικά όργανα, οίνον το στρογγύλον τύμπανον, ο αύλος, η σάλπιγξ κτλ. το τρίγωνον, το σκήπτρον, αι μάστιγες, αι κατά την άνατολήν και δύσιν του ήλιου όρχήσεις και τα όμοια, άτινα πάντα είχαν μυστικώς την σημασίαν των· οίνον ο θάνατος του Αττου την κατά τον χειμώνα εξασθένειν της ζωογόνου του ήλιου δυνάμεως και την εντεύθεν διακοπήν της παραγωγικής δυνάμεως της φύσεως, το αφθαρτον του σώματος του την κατά το έαρ ανανέωσιν και άμειώτητα της ζωογόνου δυνάμ. του ήλιου, το στρογγ. τύμπανον τον κύκλον του κόσμου, η σάλπιγξ μετά των όπών την άρμονίαν του παντός, αι όρχήσεις τας κινήσεις του ήλιου και ούτω καθεξής (Sueton. Octav. 68. Πλουτ. π. Ισ. κ. Όσ. 30. 63. Λουκ. π. όρχ. 17). κτλ. Η Μητηρ είχε και μαντικήν και ιατρικήν δύναμιν. Οινόνη η γυνή του Πάριδος έμαθε παρ' αυτής την μαντικήν (Απολλ. Γ'. σ. 385). Η θεά ίάτρειε την παραφροσύνην (Πινδ. Πυθ. 3. Διοδ. Γ'. 1. 57). Οι ιερείς αυτης ησαν ιατροί (Cybelae cultores pathici. Lob. Agl. 639. 1015).—

Ζ.) Εικονική παράστασις της Ρέας. Το ιδανικόν της Ρέας παρεστήσεν ο Φειδίας (Αρρ. Περιπ. Ποντ. Βύξ. εν τοις Γεωργ. τοις Έλαστ. Τομ. Α'). Ο Νικόμαχος (περι τήν 115. Όλυμπ.) έγραψε την επί λέοντος καθήμενην Μητέρα των θεών (Πλιν. ιστ. φυσ. 35, 36, 22). Παρίσταται δε σπανίως ίσταμένη (ως επί των νομισμάτων του Δακιμείου, Δαοδικεΐς της εν Φρυγία, Μαγνησίας της εν Σιπύλφ και άλλων πολ.), εν γενει δε καθήμενη επί θρόνου (Πινδ. Όλ. 2, 40). Φέρει στέφανον τειχικόν η πύλον πυργοειδή, ύφ' ον κυματίζεται η καλύπτρα. Το κάλλιστον των διασωθέντων αγαλμάτων αυτης εστί το του μουσείου Ρίο Clementino. Πάμπολλα νομίσματα της Μικράς Ασίας, μάλιστα των μετά Χρ. χρόνων έχουσι τοιαύτας παραστάσεις. Άλλ' αι παραστάσεις εὔται άλληγορικώς παρίστων και τας προσσωποποιημένας πόλεις και επαρχίας. Εν άλλαις παραστάσει η θεά όχειται έφ' άρματος λεόντων (λεοντόδριος) η ιππύει λεόντα. Αι τέσσαρες πλευραι του εν τφ Καπιτωλίω μουσειφ βωμου φέρουσι τα εξής ανάγλυφα· 1) Ρέα γαμαί εκτεταμένη και υπό των ώδίνων του τοκετου καταχομένη· 2) Κρόνος δεχόμενος παρά της

Ρέας τον λίθον· 3) Ζεύς θηλαζόμενος υπό της αιγός (Αμαλθείας). Ρέα καθήμενη, δύο Κούρητες την πυρήνιν όρχούμενοι· 4) Οι θεοί προσκυνούντες τον Δία. (Mus. Capitol. IV. 5.). Ούτω και άλλαι πάμπολλαι τοιαύται παραστάσεις σώζονται, ών η εξαριθμησις ήθελεν ημάς αποπλανηται. Άλλα μνημεία τελευταίον παριστώσι την εν Φρυγία και άλλαγαυ μετά του Διονύσου συνισταμένην Κυβέλην. Ούτως αυτη κρατεί τον μικρόν Διονύσον (Petit-Radel Mus. Napol. I, 75). Άλλαγαυ η μεγάλη Μητηρ και αι νύμφαι εν τινι σπηλαίφ υποδέχονται πανηγυρικην πρόποδον ευσεβών, εν φ' ο αίγοσκελής Πάν μετά της σύριγγος καθηται υπερθεν του σπηλαίου. Μεταξύ των λοιπών θεών η Κυβέλη μόνη κάθηται. Λεοντιθεύς τις κείται εν τφ κόλπφ αυτης· Παραστάσεις δ' όμοιαι τη ημετέρα εισιν επί των νομισμάτων της Δαοδικεΐας (Mionnet. n. 701.), και εν μιφ των πλευρών του έξω των τειχών της Ρώμης εύρεθέντος τετραπλευρού βωμου, ενθα η θεά, έφ' άρματος λεόντων όχομένη, εν μὲν τη έτέρφ των χειρών κρατεί τύμπανον, εν δε τη έτέρφ κλώνα δάφνης άλεξικακού, και ο Ατυς έρειδόμενος επί πίτυος και ώσει κεκρυμένος υπό την σκιάν αυτης, επί δε των κλάδων του δένδρου αλέκτωρ καθήμενος· ο Ατυς άνυψοί το τύμπανον· το δε βόπαλον κείται παρ' αυτω. Επί του άναγλύφου τούτου φέρεται ο επιγραφη Μ. Δ. Μ. Ι. (Matris Deum Magnae Idaeae) ET ATTINIS. (Zoega Bassir. 13. 14.). κτλ. κτλ.

Η. Θυσίαι, και έορται. Τη Ρέα εθύοντο ταύροι και κριοί, και αι θυσΐαι αυται ώνομάζοντο ταυροβόλια και κριοβόλια, εν οίς καθ' ώρισμένα ετη έτελοῦντο και καθαρμοί. Ο μέλλων καθαρθηναι ιστάμενος εν λάκκφ εδέχετο επί του σώματος αυτου το αίμα του ταύρου, του σφαζομένου επί τινος πήγματος ζυλίνου (Fr. Creuzer symbolik. σ. 77.).—Περι των έορτών εγένετο ήδη λόγος ανωτέρω.—Περι πάντων τούτων των περι Ρέας και των θιασωτων αυτης παρβ. Jacobi. Mytologie, σ. 780—792.—Fr. Creuzer, Symbolik. σ. 274—78.—Pauly, Real-Encyclopaedie d. class. Alterthumsw. σ. 638—643.)—

Δ. Ι. Μανροφίδης.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

—ο— Οτε ημην εις Σικελίαν εγνωρίσα περιεργόν τινα άνθρωπον, τον όποιον ενν όνομάσω, ημερολόγιον έμψυχον η εφημερίδα σκανδαλου δεν θα πταίσω βεβαίως. Ο άνθρωπος αυτός, όστις είχε χαρακτηρας όλως σικελικούς, ήτοι βίνα οξείαν, πάγωνα επιμήκη, κοιλίαν βαθυστρόγγυλον, και φυσιογνωμίαν εις άκρον ζωηράν και ευκίνητον, ήτο μὲν άμαθής, άλλ' ελάλει πολλά, συνοδεύων πᾶσαν σχεδόν λέξιν δια ποικίλων

χειρονομιών· ἦτο δὲ καὶ ἀγαθὸς καὶ ὑποχρεωτικὸς, πνευματώδης, καὶ εὐλαβὴς· ἀλλ' εὐλαβὴς ὀλιγώτερον πρὸς τὸν Θεὸν ἢ τὴν Παναγίαν, ὀλιγώτερον πρὸς τὴν Παναγίαν ἢ τοὺς ἁγίους, ὀλιγώτερον πρὸς πάντας τούτους ἢ τοὺς βασιλέους, ἦγουν τὰ χάλκινα νομισμάτια τὰ ὅποια ἐδίδον οἱ περιηγηταὶ εἰς τὴν πολιορκητικὴν ἱκανότητά του.

— *Illustrissimo signor cavaliere*, μὲ εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ πολιορκητὴς οὗτος, ὅστις ὠνομάζετο Καλαβρέσας, ἰδέτε τὰ ἐρείπια ἐνὸς πύργου Σαρδανικῶν. Ἡξέυρετε βέβαια ὅτι οἱ μουσουλμάνοι ἐκυρίευσαν ἄλλοτε τὴν Σικελίαν. Ἐδῶ εὐρέθησαν κόκκαλα γιγάντων· ἐδῶ, ὑπ' αὐτὴν τὴν στοᾶν, ἀνεκάλυψα καὶ ἐγὼ ἐσχάτως δύο ἀρχαία νομισμάτια, ἐξ ὧν τὸ μὲν φέρει κεφαλὴν Μινωταύρου τὸ δὲ Ἴτιδος. Σκοπεύω νὰ συντάξω ὑπόμνημα περὶ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ἀνακαλύψεώς μου, καὶ νὰ τὸ ἀφιερῶ εἰς τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Πανόρου, ἡ ὁποία θὰ μὲ ὀνομάσῃ ἀναμνηστικὸς μέλος ἐπίτιμον ἢ ἀντεπιστέλλον. Ἐπειδὴ δὲ εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ αἱ συστάσεις τῆς ἐξοχότητός σας θὰ συντελέσουν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν μου, τολμῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ δώσετε ἰδιόχειρόν σας εἰς τινὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν.

Διὰ νὰ καθησυχῶ τὸν ἀναγνώστην ἀπορῶντα διὰ τί μὲ ὠνομάζεν ὁ Καλαβρέσας ποτὲ μὲν ἐξοχώτατον ποτὲ δὲ ἐνδοξώτατον, λέγω πρὸς αὐτὸν ὅτι εἰς Ἰταλίαν αἱ περὶ ἰσότητος ἰδέει δὲν κατώρθωσαν εἰσέτι νὰ ἐκρίνωσιν τὰς ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι, κατὰ παράδοξον τινὰ ὄχι ἀδικαιολόγητον τῶν ἐξῶν μου, ταινία κυανόλευκος ἐστόλιζε τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στῆθους μου.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ δύσμορφον, αἱ φιλοκερδεῖς περιποιήσεις καὶ ἡ πολυλογία τοῦ ὄδηγοῦ μου, παραβαλλόμεναι μάλιστα πρὸς τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὠραίαν φύσιν, μ' ἐνέπνευσαν ἀηδίαν· ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰς συνείδησα, ὥστε καὶ τὸν παρακάλεσα νὰ μὲ διηγήθῃ, ἐνῶ περιηρόμεθα, τὴν ἱστορίαν του.

« Ἐγεννήθην, μὲ εἶπεν, ἐξοχώτατε, εἰς Ἀκράγαντα· ὁ πατὴρ μου ἐπαγγέλμα εἶχε τὸ τοῦ κουρέως, ἐπαίριζε ταύτην, ἦτον εὐπράσγητος καὶ πανταχοῦ παρὼν εἰς τὴν πόλιν· ἐνυμφεῖσθαι δὲ γυναῖκα νεαπολίτιδα, ἡ ὁποία μόνην προίκα ἔφερεν εἰς αὐτὸν τὴν προστασίαν ἐξοχωτάτου τινὸς πρίγκηπος, ὅπως εἶθε καὶ ἡ ἐξοχότης σας. Ἄλλ' ὁ μακαρίτης πατὴρ μου εἶχε καὶ ἄλλο προτέρημα· ὄχι μόνον ἐξῆρξεν ἀλλὰ καὶ διηγεῖτο θαυμάσια καὶ ἐξωγράφειεν ὀλίγον. Ὁ πρίγκηψ ἦτον πλούσιος, καὶ ἡ ἀπέραντος ἐξοχότης εἶχε ἀνάγκην ἀγαλμάτων. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ κάμῃ, ἡ δὲ κεφαλὴ του ἦτον ὀπωσὸν εὐκαιρὸς, ἐστοχάσθη καλὸν νὰ περάτῃ τὸν καιρὸν του στολίζων τὴν ἐξοχὴν του· ὁ πατὴρ μου ἀνέλαβε νὰ τὸν συντρέξῃ. Οἱ περιηγηταὶ μὲνον ἐλαθμοὶ ὅταν ἐπισκεπτόμενοι τὴν ἐξοχὴν αὐτὴν βλέπουν τὰ ἀγάλματα. Ἐδῶ εἶναι Βάκχος τοῦ ὁποίου τὴν κοιλίαν σχηματίζει μεγάλη σταφυλὴ, ἐκεῖ Ἐρως καθήμενος ἐφιππος ἐπάνω εἰς ἀλίγκαν, καὶ παρακάτω περιφρόμος φιάλη μαρμαρινή

δεκακτὼ ποδῶν ὕψος ἔχουσα. Μὴ νομίζετε, ἐξοχώτατε, ὅτι ὁ πατὴρ μου ὑπῆρξεν ὁ ἐκούσιος ἐφευρέτης αὐτῶν τῶν ἀλλοκότων πραγμάτων· ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πρέπει νὰ τρέφωμεν τὰ τέκνα μας, καὶ ὁ πατὴρ μου δὲν εἶχε ὀλίγα.

« Ἐγὼ ὅμως, ὅστις ἤμην τότε νέος, εἶχα ἄλλας ἰδέας· τὸσω κατεφρόνου τὰς ἀηδίας ἐκείνης ὥστε ἀπεποιήθην νὰ διαδεθῶ τὸν πατέρα μου. Ἐκτύπησα λοιπὸν εἰς τὴν βράχιν μου τὰ φορέματά μου, ἐβάλα εἰς τὸ θυλάκιόν μου ὀλίγους βαγιόκους, καὶ ὑπῆγα εἰς τὴν Ῥώμην εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου Φαρνάκην, ὅστις μὲ εἶχεν ὑποσχεθῆναι νὰ μὲ παραλάβῃ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν. Καὶ ἐγεννα μὲν τοιοῦτος ἀλλὰ δὲν ἤμην καλός. Κατετάχθη λοιπὸν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ πάπα, διὰ τῆς προστασίας τῆς ἐρωμένης ἐνὸς καρδινάλιου, καὶ θὰ ἔφερα ἀκόμη τὰ ἔπλα ἐὰν ἡ Κ. Μολινέρη, ἀπατήσασα τὸν ὀσιώτατον ἐραστήν της, δὲν ἀπεβάλλετο ἀπ' αὐτόν. Ἐπεσα λοιπὸν καὶ ἐγὼ μαζὴ μὲ τὴν κυρίαν. Τί νὰ γείνω τότε; Ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας τῶν σχέσεών μου μὲ τὴν αὐλήν τοῦ Βατικανοῦ, εἶχα συλλάβει κλίαιν τινὰ διὰ τὴν ποίησιν, καὶ ἕκαστα ἐνίοτε μερικὸς στίχους, ἐχειροτονήθην ἀμέσως αὐτοσχεδιαστής, καὶ μεταβαίνων πέντε ἔτη ὀλόκληρα ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον, ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ κράτος εἰς κράτος, ἐκολλοῦσα εἰς ἕκαστον νέον περιηγητὴν τοὺς αὐτοὺς στίχους, ὀλίγον τι μεταβεβλημένους. Ἀλλὰ τὰ γράμματα δὲν εἶναι εὐφορα, καὶ μάλιστα ἡ ποίησις δὲν εἶναι διόλου ἐπικερδής. Ἐπέστρεψα λοιπὸν εἰς τὴν πατρίδα μου μὲ εὐκαιρὸν βαλάντιον, καὶ ἀνέθεσα ὄλας μου τὰς ἐλπίδας εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τῶν εὐγενῶν περιηγητῶν καὶ εἰς τὰς μικράς μου ἀρχαιολογικὰς γνώσεις. »

Ἐπειδὴ ἡ διήγησις αὐτὴ ἐξεκόνιζε τὰ ἦθη τῆς νέας Ἰταλίας, ἀφῆκα τὸν Καλαβρέσαν νὰ μὲ ἀναπτύξῃ ἐτι μᾶλλον τὰς θεωρίας του, τὰς ὁποίας ἀνεμίγνυε καὶ μὲ τινὰ ἀνέκδοτα.

« Οἱ ἐμπορικοὶ καὶ βιομηχανοὶ λαοὶ, μὲ εἶπεν ἄλλοτε, δὲν ἔχουν πλέον μυθιστορίαν· μυθιστορίαν νομίζον μάχας, διαπληκτισμοὺς, κωμικὰς τινὰς ἐφευρέσεις, συμβεβηκότα ἀλλόκοτα, παραδοξολογίας παρά φύσιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἴδια λαῶν ἀγρίων ἢ μισοπολιτισμένων. Χάρης ὅμως εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἀλφάδι τοῦ εὐθυγράμμου πολιτισμοῦ δὲν ἐξωμάλισεν ἀκόμη ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ αἰσθήματα, αἱ ἐκρήξεις τῶν παθῶν, ἡ ποίησις, οἱ νεωτερισμοὶ δὲν ἐξωρίσθησαν ἀπὸ τὴν γῆν. Τῇ ἀληθείᾳ ἀμφιβάλλω ἂν ὅταν ὅλοι οἱ δρόμοι καὶ ὄλα αἱ πόλεις τῆς οἰκουμένης ὑποβληθοῦν εἰς τὴν εὐθυγραμμίαν αὐτὴν τοῦ πολιτισμοῦ, ὅταν τὸ κτηματολόγιον τῆς ἀνθρωπότητος συμπληρωθῇ, ὅταν ὄλη ἡ γῆ μεταβληθῇ εἰς μέγα κατάστημα ἐμπορικόν, ἂν, λέγω, οἱ ἄνθρωποι θὰ κοιμῶνται ὑπὸν γλυκύτερον, ἢ ἂν αἱ τρυφαὶ αὐτῶν καὶ ἀπολαύσεις θ' αὐξήσονται. Οἱ ποιηταὶ ὅμως καὶ οἱ ζωγράφοι θὰ ἐκλείψουν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ τέχνη θ' ἀποθάνουν.

« Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐὰν ἀπὸ τὰς πολυχρονίους περιηγήσεώς μου μ' ἐμείναν ἀναμνήσεις τινὰς αἱ ὁποίας

μὲ τέρπουσαν πάντοτε, τὰς ἀναμνήσεις αὐτὰς δὲν χρεώσω οὔτε εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀγνοήτητα τῶν ἀμερικανικῶν ἠθῶν, οὔτε εἰς τὴν κατ' ἐπιτήδευσιν ὑπερβολικὴν σεμνότητα τῶν ἠθῶν τῆς Σκωτίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἀποκοιμισμένην Ἰταλίαν, τὴν πυρέσσουσαν Ἰσπανίαν καὶ τὴν αἰωνίως σπαρασσομένην Μεξικὴν. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὰς θερηκευτικὰς ἐορτὰς τῶν ἀγρίων εἰς τὰ ἄσκη τῆς ἀρκτικής Ἀμερικῆς, καὶ τινὰς ἄλλας συναθροίσεις τῆς Μελίτης καὶ Σικελίας ὅπου καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ διασκεδάσεις εἶχαν χαρακτῆρα ἰδιοφύθημον, ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐγχαράσσονται ἀνεξλείπτως εἰς τὸν νοῦν μας καὶ τοὺς ὁποίους δὲν λησμονοῦμεν ποτέ. Ἡ Σικελία, χάριν λόγου, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα εἶναι ἀπὸ τοὺς τόπους τοῦ κόσμου τοὺς πλέον ἀξιοσημειώτους, καὶ σήμερον ἀκόμη, διὰ τὴν ἰδιοφύθειαν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν πράξεών της.

« Πρὸ τινῶν ἐτῶν εἰς τὸ Πάνορμον, μαρκίων τις ἠθέλησε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἀδελφὴν του, νομφεθεῖσαν τὸν πρίγκηπα Β... λαμπρὰν ἐορτήν. Ὁ ἀδελφὸς ἦτον δυσαρεστημένος ἀπὸ τὸν πρίγκηπα, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ νόμφη ἔδωκε προίκα σημαντικὴν, διότι ἐπροσποίθη ὅτι ἦτον πλουσιώτατος. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὸν ἐκδικηθῇ διὰ τὴν ἀπάτην αὐτὴν; πῶς νὰ τὸν δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν ἠπατήθη ἀπὸ τὰς ψευδεῖς ἐπιδείξεις του; Ὁ μαρκίων, ἄνθρωπος πολλὰ ἰδιοφύθημος, ἀπεφάσισε νὰ περιβάλλῃ τὸ γεῦμα καὶ τὸν χορὸν μὲ ἀλλόκοτον τινὰ μορφήν, ὄχι μὲν νόστιμον, ἂν θέλετε, ἀλλὰ δραματικὴν.

« Τὸ καλῶν του ἦτον καταρωτῆστον· γάστραι μὲ πορτογαλλίας καὶ μὲ ἄλλα εὐσμία ἄνη ἐστόλιζαν τὴν κλίμακα, πλήθος ὑπηρετῶν, φερόντων λαμπρότατας στολὰς, ἐκράτουσαν λαμπράδας ἀναμμένας, καὶ εὐωδία ἀρρήτοι κατέθελλον τοὺς προσκεκλημένους. Ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ ὠραία πράγματα ἐγενίαν ἀφαντα ἐντὸς ὀλίγου, καὶ παρουσιάσθησαν ἄλλα νέα λυπηρὰ, πρόσωπα ἀλλόκοτα φοροῦντα πένθημα. Ὁ Ἐρως ἐκάθητο ἐπὶ ταυσεύς ὡς ἐπὶ ἀμάξης, ἐξεκόνιζον τὸν πρίγκηπα, ἀλλὰ σκηναι παρίσταναν χορὸν τῶν νεκρῶν, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπιστημῶν κατωίκων τοῦ Πανόρου παριστάνοντο ὑπὸ γελοίας μορφῆς. Ἐκρεπε νὰ ἰδῆτε, ἐξοχώτατε, τὴν ἀπορίαν τῶν γυναικῶν, τὸν τρόμον των, καὶ τὴν ὀργὴν μερικῶν ἀνδρῶν οἱ ὅποιοι ἀνεγνώριζαν τὴν εἰκόνα των. Μετ' ὀλίγον ἀπεσύρθη τὸ παραπέτασμα, καὶ φῶς ἐπλημύρισεν ἐκ νέου τὴν αἴθουσαν. Τὸ φῶς ἦτον κυανοῦν καὶ ἤρχετο μακρόθεν. Διὰ μέσου λεπτοτάτων ὑρασματῶν ἐφαίνοντο νεφελώδεις τινὰς σωροὶ, ὡς, παραδείγματος χάριν, πλήθος ἐρώτων γυνῶν ὅπως περιγράφονται ἀπὸ τὴν μυθολογίαν. Πλήθος νυμφῶν ὑποδέχονται τὴν νέον σύζυγον, καὶ ἀμαξὰ ἀνθοσκέπαστος παρουσιάζεται διὰ νὰ παραλάβῃ αὐτήν. Ἡ νόμφη προδύκειν περικυκλωμένη ἀπὸ σμήνος χορευτῶν καὶ παιδιῶν διασκορπιζόντων βόδα, κτλ.

Τότε ἤρχισεν ὁ χορὸς εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν. Τοιαύτη δὲ ἦτον ἡ πολυτέλεια, ὥστε βεβαίως θὰ ἐδαπάνησεν ὁ μαρκίων πολλῶν ἐτῶν εἰσοδήματά του. Ἄν καὶ ἡ φωτογυεῖα ἦτον μεγάλη, οἱ φανοὶ δὲ ἐφαίνοντο, διότι ἦσαν κρυμμένοι ἐντὸς στύλων κρυ-

σταλίνων αἱ ὁποῖοι ὑπεστήριζαν τὴν ὀροφήν, καὶ ἔχυναν φῶς μαγικόν. Ἄλλ' αἶφνης, ὡς ἂν ἤθελεν ὁ οἰκοδεσπότης νὰ συγκροτῇ ἀλληλοδιαδόχως τὰ χαροποιὰ διὰ θλιβερῶν καὶ τὰ ἀποτρόπαια δι' ἐρασιμῶν ἀντικειμένων, ὀλόκληρον τὸ ἔδαφος κατεβιάσθη, καὶ μετὰ τὸ θορύβου καὶ στενυχμῶν, καὶ ψιθυρισμῶν, καὶ κρότων προεργαζομένων ἀπὸ κύπους ἐργαλείων σιδηρῶν, εὐρέθησαν ὄλοι ἐντρομοὶ εἰς ὑπόγειον σκοτεινόν, ὅπου ἦτον τὸ σιδηροργεῖον τοῦ Ἡραίου· σφυρία ἐκτύπουσαν ἄκμονας, κύκλωτες μαῦροι ἦνοιγαν καὶ ἐκλειαν τὴν γιγαντιαίαν φύσαν, καὶ αὐτὸς ὁ σύζυγος τῆς Ἀφροδίτης, ἀθλητῆς δυσειδής, ἐμάλασε μὲ τὰς νευρώδεις χεῖράς του τὰς φλογεράς πυράγρας. Αἱ γυναῖκες, φοβηθεῖσαι, ἐφώναζαν· οἱ δὲ σύζυγοι καὶ οἱ ἐρασταὶ κατέκριναν τὴν ἀστεειότητα ταύτην, ἡ ὁποία διήρκεσεν ὀλίγα τινὰ λεπτὰ τῆς ὥρας. Καὶ μετὰ ταῦτα νέα μεταβολή, εἰρηρικώτερα καὶ πλέον παρηγορητικὴ κατεπαύει τὴν γενικὴν δυσἀρέσκειαν.

« Οἱ συνεργάται τοῦ Ἡραίου ἐγενίαν ἀφαντοὶ ὁ Ἡραῖστος· αὐτὸς ἐχάθη, τὸ ἔδαφος ἀνυψώθη, καὶ ὄλη ἡ ὑπόγειος αἴθουσα μαζὴ μὲ τοὺς προσκεκλημένους εὐρέθησαν εἰς δῶμα ὑψηλόν, σκεπασμένον ἀπὸ φανούς κρεμαστοὺς καὶ ἀπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς σελήνης.

« Ὅλοι ἐκάθησαν περὶ τραπεζῶν· τὸ δειπνὸν ἦτον λαμπρότατον, καὶ πάντες ἐλησμονήσαν τὰ παρεθόντα. Φαγητὰ σπανιώτατα καὶ ἐκλεκτὰ ἠρέθιζαν τὴν ὄρεξιν, καὶ ὄλων τὰ χεῖλη ἐμειδίων. Ἀλλ' ὅταν ἠθέλησαν νὰ φάγωσιν ἡ εὐθυμία καὶ ἡ ἐλπίς μετεβλήθησαν εἰς ἀπορίαν. Ἐνῶ εἰς τῶν ὁμοτραπέζων ἔδαλε τὸ μαχαίριόν του διὰ νὰ κόψῃ ὠραίαν τινὰ πῆτταν, ἠκούσθη ἀπὸ τὸ μέσον αὐτῆς ἐκρήξις ὁμοία μὲ κρότον πυροβόλου, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ πῆττα μετεβλήθη εἰς ἀνεμον. Ἐν παγῶν, τοῦ ὁποίου ἡ ὄψις ἐδελέασεν ὄλους, ἀναψῆ καὶ ἐραγώθη μόνον του. Νέα τις ἀπλωσε τὴν χεῖρα διὰ νὰ λάβῃ βροδάκινον ὠραιώτατον· ἀλλὰ μόλις τὸ ἤγγισε, καὶ ἐπέταξεν ἀπὸ αὐτοῦ σαῦρα ἡ ὁποία κατερόβισε τὰς κυρίας. Εἰς τὸ μέσον τῆς τραπέζης, ἦτον μέγιστος πύργος ζαχαρωτός καὶ εὐσμοσος, τὸν ὁποῖον ὄλοι ἐνόμιζαν ἀληθινόν. Μόλις ὅμως ἐκρήμνισαν ἕνα τῶν τοίχων του, καὶ πλήθος μικρῶν πτηνῶν ἐπέταξαν πτερυγίζοντα.

« Ἀτελεύτητος εἶναι ἡ περιγραφή ὄλων τῶν παραδόξων τὰ ὁποῖα ἐπενοήσεν ὁ οἰκοδεσπότης· μερικὰ μάλιστα ἦσαν καὶ βάρβαρα. Ὅλα τὰ πτηνὰ τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο μαγευτικὰ ἦσαν ζωντανὰ· διότι, μόλις ἔβαλλες εἰς αὐτὰ μάχαιραν ἢ περὸν, καὶ φωνάζοντα ἀνεπῆδων, ἐταράττοντο καὶ κατεπιτύλιζαν τοὺς περικαθημένους. Τὰ εἶχαν ἀποκαρωμένα μὲ ὄπιον ἢ μὲ ἄλλο τι ναρκωτικόν. Ἐπὶ τέλους ὅμως τὸ φανταστικὸν τοῦτο δειπνὸν διεδέχθη ἄλλο πραγματικόν τὸ ὁποῖον ἀπεξημῶσεν ὀλίγον τοὺς συνδαιτυμόνας, χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ τὰς μὲν γυναῖκας νὰ λησμονήσουν τὰς πιτυλιθεῖσας τραχηλιάς των, τοὺς δὲ ἀνδρας τὰ λιγδωθέντα ὑποκάμισά των. Ἐν τοσοῦτω ὄλοι συνείθισαν τὰ παράδοξα αὐτὰ φαινόμενα· τὰ πλέον ἀλλόκοτα ἀντικείμενα παρουσιάσθησαν ἀλλεπαλλήλως εἰς τὰς

ὄψεις τῶν θηρίων, τέρατα, ἄνθρωποι φοβεροπρόσωποι, νοντο μελαναὶ ὡς πτώματα, καὶ ἄλλοτε στεφανωμέναι καὶ πρὸ πάντων Ἴνδοὶ τῶν ὁποίων εἰς ἀρχηγός ἐ- ναι μὲ ἀνθη δροσερώτατα.

Ἀρχηγός τῶν Ἰνδῶν τοῦ Νεπάλ.

θρυμμάθη διὰ τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν πολυτελή καὶ πολυποικίλλον στολήν του. Ἐπίστε αἱ γυναῖκες ἐφαί- α Ἐπὶ τέλους ἐφόρῳσεν ὡς ἐκ μαγείας θέατρον εἰς τὸ μέσον τοῦ κήπου τοῦ μαρκίωνος, εἰς τὸ ὁποι-

ον πολλὰ κοῦκλαι παρόδου τὰς μυστικὰς πρά- ζεις καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν προηγόντων τοῦ Πα- νόρμου. Ἄλλοι ἐγέλω, ἄλλοι ὠργίζοντο διότι ἀνε- γνώριζαν τὸν ἑαυτὸν των, καὶ ἄλλοι ἐβλασφήμουν. Ἐξέυρετε, ἐξοχώτατε, τί ἐπρόκυψεν ἐξ ὧλων αὐτῶν; ὁ οἰκοδεσπότης δὲν ἐξώδευσε μόνον τὰ χρήματά του, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμά του· διότι τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔλαβε δώδεκα προκλήσεις μονομαχίας, τὰς ὁποίας ἐδέχθη, καὶ εἰς τὴν τρίτην ἐφονεύθη.

α Γίνονται, ἐρωτῶ, μεταξὺ τῶν πολιτισμένων, ὡς τοὺς ὀνομάζετε, λαῶν τοιαῦτα φαντασιοκοπήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι γεννήματα τῶν θερμῶν κλιμάτων, τῶν ἀργούντων ἐθνῶν καὶ τῶν δεσποτικῶν νόμων; Ὁ αὐστηρὸς πολιτισμὸς τῆς Ἀγγλίας, ἀφῆρσεν ἀπὸ τὴν Μελίτην τὸν ἰδιόρρυθμον χαρακτῆρά της· πολὺν καιρὸν ἡ Μελίτη ἀμιλλᾶτο μὲ τὴν Σικελίαν ὡς πρὸς τὴν εὐθυμίαν, τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀδιαφορίαν. Ὡ! πόσον θλιβερὰ θὰ ἐφαίνετο σήμερον ἡ Βαλέττα εἰς τοὺς γενναίους ἰπποτάς της ἐὰν ἦτον δυνατὸν ν' ἀναστηθοῦν ἀπὸ τὰ μνήματά των! Ποῦ εἶναι αἱ μονομαχίαι, καὶ αἱ ἀρπαγαὶ τῶν νεανίδων, καὶ οἱ ἐ- ρωτες, καὶ αἱ πατινάδαι καὶ τὰ τραγοῦδια; Ἀντ' αὐτῶν δὲν εὐρίσκεις πλέον εἰμὴ τᾶξιν καὶ σιωπὴν. Καὶ ὅμως ἡ εὐζωία δὲν εἶναι καλητέρα τῆς ποιήσεως. Τότε ἡ ἱστορία ἐκάστης οἰκογενείας ἦτον ὀλόκληρον μυθιστόρημα· μίαν ἡμέραν ἐὰν ἐκάθησο εἰς τὴν Με- λίτην θὰ εὐρίσκεις δέκα δραμάτων ὑπόθεσιν. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν παθῶν τὰ ἐβλεπε βράζοντα καὶ συγκροού- μενα· αὐτὰ ἐδίδαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ἰδι- αίτερόν τινα τύπον τὸν ὁποῖον εἰς μάτην θὰ ἐζήτηεις ἄλλου. Δότε με τὴν ἀδειαν, ἐξοχώτατε νὰ σὰς διηγηθῶ μερικὰ ἀνέκδοτα ὑποστηρίζοντα τὴν γνώ- μην μου.

Κάποιός τις Κάμπος, Μελιταῖος, δικαστὴς εὐπό- ληπτος, τίμιος καὶ αὐστηρὸς, συνελθὶς νὰ ἐξυπνᾷ πρῶτ', διὰ νὰ μελετᾷ τοὺς δικαστικούς τύπους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔτρεφεν ἀπεριόριστον σέβαν. Ἐξέυρετε βέβαια ὅτι ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς Μελίτης ἔχουν ἐξώ- στας σκεπασμένους μὲ παραπετάσματα, διὰ τῶν ὁ- ποίων βλέπει μὲν ἑσῶθεν, δὲν σὲ βλέπουν δὲ οἱ ἄλ- λοι ἐξῶθεν. Μίαν αὐγὴν, περὶ τὰς τέσσαρας ὥρας, ὁ δικαστὴς Κάμπος, ἀκούσας κρότον εἰς τὸν δρόμον, ἔπρεξεν εἰς τὸν ἐξώστην του, καὶ ἶδε δύο ἀνθρώπους ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας ἐκυνήγει τὸν ἄλλον· ὁ πρῶτος, κρατῶν μάχαιραν, ἐκτύπησε τὸν δεύτερον ὑπὸ τὸν ἐξώστην αὐτοῦ τοῦ δικαστοῦ. Ὁ πληγωθεὶς ἐπεσεν ἀμέσως νεκρὸς, καὶ ὁ δολοφόνος, τὸν ὁποῖον ἐγνώρι- σεν ὁ Κάμπος, ἀναλαβὼν τὸν πῖλόν του ὅστις εἶχε πέσει κατὰ γῆς, ἐβρίφη μακρὰν τὴν θήκην τῆς μα- χαιρας καὶ ἐγένεεν ἄφαντος. Μετ' ὀλίγον ἀρτοπώλης τις, φέρων εἰς τὴν κεφαλὴν κἀνίστρον μὲ ψωμῖα, ἐ- πάτησε τὴν θήκην καὶ κύψας τὴν ἔλαβε, τὴν ἔβαλεν εἰς τὴν ζώνην του, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του καὶ εὐρέθη πλησίον τοῦ πτώματος. Συγχρόνως οἱ χωρο- φύλακες, ἀκούσαντες θόρυβον ἐφθασαν· ὁ δὲ ἀρτο- πώλης, ἰδὼν αὐτοὺς ἐφοβήθη καὶ ἀπεσύρθη ἐντρομος πρὸς τὸν τοῖχον. Οἱ χωροφύλακες τὸν ἐσκάλισαν, καὶ εὐρον ἐπάνω του τὴν θήκην εἰς τὴν ὁποίαν προση-

μύσθη θαυμασίως ἡ μάχαιρα ἣτις εἶχε μείνει εἰς τὸ σῶμα τοῦ φονευθέντος.

α Ὁ δικαστὴς, παρατηρῶν ἀπὸ τὸν ἐξώστην του, ἶδεν ἀκριβῶς ὅλα τὰ γενόμενα· καὶ ὅμως ἐσιώπησε· δὲν εἶπε τίποτε· δὲν ἐφάνη κ' ἐν τὸν ἦτον προσ- κολλημένος εἰς τοὺς δικαστικούς τύπους ὥστε ἶδε τὸν ἀθῶον ἀρτοπώλην συρόμενον εἰς τὴν φυλακὴν, χωρὶς νὰ φανερώσῃ τὸ παραμικρὸν.

α Ὁ ἀμβλύνοῦς αὐτὸς δικαστὴς ἐξήγει τὸν νόμον πολλὰ παραδόξως. Κατὰ τὴν μελιταῖαν νομολογίαν ὅλαι αἱ προσωπικαὶ μαρτυρίαι τῶν δικαστῶν ἦσαν ἄκυροι, καὶ τὰ γεγονότα ὅσα ἐγνώριζαν αὐτοὶ μόν- νοι πρὸ τῆς διαδικασίας δὲν εἶχαν καμμίαν βαρῦτη- τα. Τοιαύτη ἦτον ἡ βλακία τοῦ Κάμπου ὥστε δὲν ἐνόμιζε παρὰ μόνον τὸ γράμμα τοῦ νόμου. Ἦρχισε τέλος πάντων ἡ δίκη. Ὁ δικαστὴς μας ἐξέτασε τὸν ὑποτιθέμενον ἐνοχόν· αἱ περιστάσεις ἦσαν κατ' αὐ- τοῦ· τὰς ἐγράψεν εἰς τὸ πρωτόκολλον, καὶ ἤρχισαν αἱ συζητήσεις. Ἀποτέλεσμα δὲ αὐτῶν ὑπῆρξεν ὄχι ἡ ἐντελής ἀποδείξις τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ ἥμισυ, ὡς ἔλεγεν ὁ μελιταῖος κώ- δηξ, ἣτις καθυπέβαλεν αὐτὸν εἰς βασάνους. Ὁ τα- λαίπωρος ἀρτοπώλης ἐβασανίσθη ὑπὸ τὰς ὄψεις αὐ- τὰς τοῦ ἡλιθίου δικαστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνόμιζε τὴν συν- εἰδησίην του ἐλευθέραν παντὸς ἐλέγχου. Ἐὰν ὁ ἀρ- τοπώλης κατώρθωνε νὰ ὑποφέρῃ τοὺς βασάνους θὰ ἐ- σώζετο· διότι αἱ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀποδείξεις δὲν ἤρ- κουν νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον. Ἀλλ' ἡ ἐπιτηδει- ότης τῶν δημίων, οἵτινες ἐξάρθρωσαν τὰ μέλη του καὶ ἀπέσπων τοὺς ὀνυχὰς του τὸν ἐβίασαν νὰ εἰπῇ ὅτι ἦτον ἐνοχος.

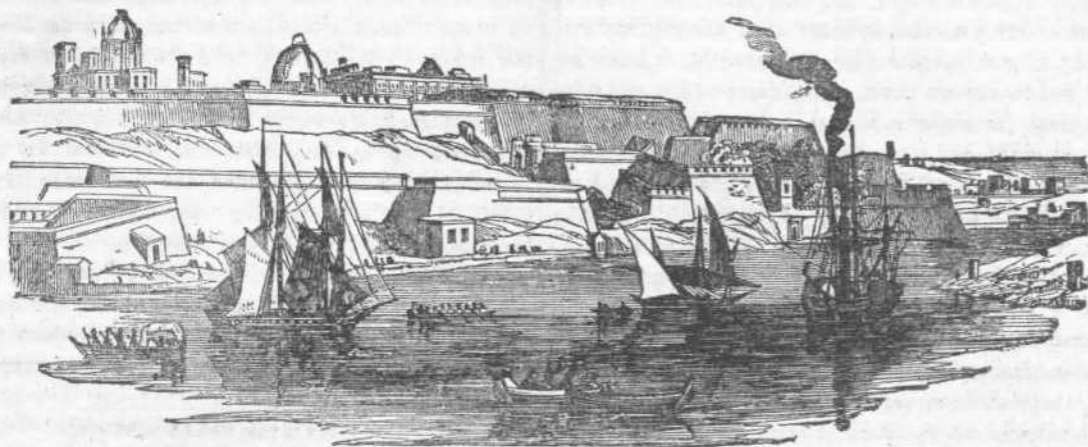
α Ἴσως νομίζετε ὅτι τότε ὁ Κάμπος εἶπεν ἐπὶ τέ- λους τί εἶδε καὶ τί ἤκουσε· διόλου, ἐξοχώτατε! Ἐ- σέβετο τὸν νόμον! Πλὴν τούτου, πιθανὸν νὰ ἐστο- χάσθη ὅτι ἀφοῦ ἄφησε νὰ προχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα τόσον πολὺ, θὰ ἐφαίνετο καὶ ἀπάνθρωπος καὶ γε- λοῖος, ἐὰν ἐφανέρονε τὴν ἀλήθειαν, καὶ κατέστρεφε μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας τὸ οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον μόνος ἀνήγειρε μὲ τόσον κόπον. Ἀνέγνωσε λοιπὸν τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ὁ ἴδιος Κάμπος· ὁ πνευματικὸς καὶ ὁ δῆμιος ἦλθαν νὰ ἐκτελέσουν τὰ χρεῖα των, καὶ, τὸ τρομερώτερον, αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐδύνατο νὰ σώσῃ τὸν ἀθῶον, ἐγένετο μάρτυς ἀτάραχος τοῦ ἀνο- σιουργήματος. Μετὰ ἕξ μῆνας ὁ ἀληθὴς δολοφόνος, καταδικασθεὶς εἰς θάνατον δι' ἄλλην αἰτίαν, ὠμολό- γησεν ὅτι αὐτὸς ἐπραξε τὸ ἐγκλημα διὰ τὸ ὁποῖον ἐφονεύθη ὁ ἀρτοπώλης. Εἶπε μάλιστα πρὸς τὸν δι- καστήν Κάμπου ὅτι τὸν εἶχεν ἰδῆ εἰς τὸν ἐξώστην του, καὶ ὅτι ἐκυψε διὰ νὰ ἰδῆ καλῆτερα ἐνῶ ὁ δο- λοφόνος ἀνεσῆκονε τὸν πῖλόν του· ὁ τρομερὸς δικα- στὴς, ἀντὶ ν' ἀρνηθῇ τὴν περίστασιν αὐτήν, ἐπέμεινε λέγων ὅτι ἡ διαγωγή του ὑπῆρξε διαγωγή δικαστοῦ ἀκεραίου, καὶ ὅτι πᾶσα ἄλλη θὰ ἦτον ἀξιοκατάκριτος. Ὁ ἀρχηγὸς ὅμως τοῦ τάγματος τὸν καθῆρσε.

α Μελιταῖός τις, λογομαχῆσας μετὰ τινος ἄλλου, ἀνέσυρε τὴν μάχαιράν του, ἐφόνησε τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφυγεν. Ἀνακαλυφθεὶς ὅμως μετὰ τινος ἡ- μέρας, καὶ ὑποβληθεὶς εἰς βασανιστήρια, ὑπέμεινε

αυτά γενναίως δυσχυρίζομενος ὅτι ἦτον ἀθώος. Ἄλλ' αἰκατ' αὐτοῦ μαρτυρίαι ἦσαν τοιαῦται, ὥστε καταδικάσθη εἰς θάνατον. Τὴν παραμονὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ὁ πατὴρ τοῦ νέου, ἠθέλησε νὰ καταβάλλῃ καὶ τελευταίαν προσπάθειαν ἐπ' ἐλπίδι νὰ σώσῃ τὸν υἱὸν του. Φιλοδωρήσας δὲ τὸν ὑπηρετὴν τοῦ δικαστοῦ κατώρθωσε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του· ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἦτον ἀκαμπτος. Τότε ὁ γέρον ἐβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν δύο χιλιάδας

συχος εἰς τὴν φυλακὴν. Τὸ καφενεῖον δὲν ἦτον μακρὴν. Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν, ἀλυσοδέθη ὡς καὶ πρῶτον ἀπὸ τὸν σωτῆρά του, ἤκουσε τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ, καὶ ἔμεινε πάλιν μόνος.

« Ἡ πόλις ἦτον εἰς μεγίστην ταρχὴν πολλοὶ ἴδαν ἐλθόντα μετ' ὁρμὴν εἰς τὸ καφενεῖον ὅπου συνέβη ὁ πρῶτος φόνος, τὸν κατάδικον ἀγριωπὸν, κάτωχρον μαχαιρώσαντα ἀξιώματικόν, καὶ γενόμενον ἀφαντον ἐνῶ ἐπροσπάθουν νὰ βοηθήσουν τὸν πληγωθέντα.

Μελίτη.

φλωρίων, καὶ εἶπεν εἰς τὸν δικαστὴν ὅτι θὰ εἶδεν ἄλλα τόσα εἰς αὐτὸν ἐὰν ἔσωζε τὸν υἱὸν του.

— Τὸ πρᾶγμα εἶναι δύσκολον, εἶπεν ὁ δικαστὴς, ὑπάγε μ' ὄλον τοῦτο νὰ ἐπισκεφθῆς τὸν υἱὸν σου. Ἴδου ἡ ἀδεία. Ἐν τοσοῦτῳ θὰ σκεφθῶ.

« Ὁ πατὴρ ὑπέκωσεν. Ἀλλὰ πῶς νὰ σώσῃ ὁ δικαστὴς τὸν κατάδικον, ἀφοῦ αὐτὸς πλέον παντὸς ἄλλου ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἐπέμεινε νὰ δοθῇ παράδειγμα; Προσκαλέσας τὸν δεσμοφύλακα τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ὁ κατάδικος ὠμολόγησε τέλος πάντων τὴν ἐνοχὴν του. Μαθὼν δὲ ὅτι ἐπέμεινε πάντοτε ἀρνούμενος, διέταξε τὸν δεσμοφύλακα νὰ μείνῃ ἐκεῖ προφρασιθεὶς ὅτι θὰ συμβουλευθῆ νομικούς τινες συγγραφεῖς μετέβη εἰς τὴν βιβλιοθήκην του, ἐξῆλθε διὰ κρυφίας τινὸς θύρας, ἐδράμεν εἰς τὴν φυλακὴν, ἐμβῆκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ ὅποια ἐκοινωνῶναι μετ' αὐτὴν, τὴν ἤνοιξε καὶ ἶδε τὸν κατάδικον.

— Ἦλθα νὰ σὲ σώσω, εἶπεν εἴμαι ὁ δικαστὴς σου. Ἐὰν θέλῃς νὰ ζήσῃς πρόπει νὰ ἐκτελέσῃς κατὰ γράμμα τὰς ὁδηγίας μου· ὑπάκουσε χωρὶς νὰ σκεφθῆς. Ἴδου μάχαιρα· λάβε τὴν· φύγε ἀπὸ τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας ἢ ὅποια εἶναι πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ τρέξε εἰς τὸ καφενεῖον ὅπου ἐπραξες τὸ πρῶτον ἐγκλημα. Ἐμδα, φέρθητι εἰς τὸν τρόπον ὥστε νὰ σὲ γνωστούσῃ ὅλοι ὅσοι θὰ εἶναι ἐκεῖ, καὶ ἐμπηξῆς ἀρόδως τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στήθος ὁποίου θέλεις. Φύγε μετὰ ταῦτα, καὶ ἄφες τὴν μάχαιραν ἐπάνω εἰς τὸν πληγωμένον. Πρόσεξε ὅμως νὰ ἐκτελέσῃς ὅλ' αὐτὰ με ταχύτητα καὶ ἐπιτηδεϊότητα, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν δῶ.

« Ὁ κατάδικος ἐφυγε, καὶ ὁ δικαστὴς ἔμεινεν ἀνή-

« Ἄλλ' ἦτον ἄρα γε ὁ ἴδιος; Πῶς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἐνῶ ἦτον εἰς τὰ σίδηρα; Ἄλλ' ἡ ὁμοιότης ἦτον μεγίστη. Ὁ πληγωθεὶς ἀπέθανε. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν πολλοὶ ξένοι εἰς τὴν πόλιν, καὶ βεβαίως ὁ νέος δολοφόνος θὰ ἦτον ἐξ αὐτῶν.

« Πολὺς θόρυβος ἐγένετο διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν· καὶ ἡ φήμη ἐφθασε καὶ εἰς τοῦ δικαστοῦ τὰς ἀκοὰς τοῦ ὁποίου ἡ ἀκεραιότης συνεταράχθη. Μήπως, εἶπε, μὰς ἠπάτησε προηγουμένως ἡ τόση ὁμοιότης; Τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἐδικαιολογεῖ ἡ τόση ἐπιμονὴ τοῦ καταδικασθέντος καὶ ἡ ἀταραξία του. Ὁ ἐντιμὸς δικαστὴς ἔδειξεν ἀμφιβολίας. Διὰ νὰ καθησυχάσῃ δὲ τὴν συνείδησίν του ἔστειλεν ἕνα τῶν γραμματέων εἰς τὴν φυλακὴν διὰ νὰ παρατηρήσῃ ἐὰν ἦτον ἐκεῖ ὁ κατάδικος, καὶ βεβαιωθεὶς περὶ τούτου ἀνέστειλε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐδόθη, ἐπὶ τῆ συστάσει αὐτοῦ, πλήρης χάρις εἰς τὸν φονέα. Ὁ δολοφόνος δικαστὴς ἐβαλεν εἰς τὸν κορβανῆν του τέσσαρας χιλιάδας φλωρίων καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν κλίνην του. Μετὰ δέκα ἔτη ὁ διπλοῦς δολοφόνος, ἐνῶ ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ, ἐξωμολογήθη καὶ τὰ δύο του ἐγκλήματα.

« Μὴ γελᾶτε, ἐξοχώτατε, διὰ τὰ παράδοξα αὐτὰ ἀνεκδοτά, τὰ ὅποια ἴσως ἐκλαμβάνετε ὡς μύθους. Συμβουλεύω τοὺς ποιητὰς ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀνανεώσουν τὰς ἐξαντληθείσας δραματικὰς ὑποθέσεις των, νὰ ὑπάγουν εἰς Μελίτην, εἰς Ἀκράγαντα, εἰς Πάνορμον, εἰς Μεσσῆνην ἢ καὶ εἰς Λιθόρνον. Ἴδου καὶ ἄλλο μικρὸν ἀνεκδοτόν, ὅπως πρόσφατον, ὀλιγώτερον δραματικὸν τῶν ἄλλων συνέβη εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν πόλιν.

« Τούρκος τις ἔμπορος ὀνομαζόμενος Φασούλ-

μπης, ἐνοστιμεύθη νῆαν τινὰ κυρίαν τῆς πόλεως ἐκείνης· κατὰ δυστυχίαν του ὅμως δὲν ἐγνώριζε τοὺς ἐρωτικούς τῆς πόλεως τῶν εὐρωπαϊκῶν. Οἱ ἄλλοι ἔμποροι, γνωρίζοντες ἀκριτὰ καλὰ τὰ συμφέροντά των, ἐπεριποιούντο τῷ πλείον εὐχαρίστως τὸν πλούσιον μουσουλμάνον, καθόσον ἐξώδευσεν ἀφθόνως τὰ φλωρία του, ἦτον εὐθυμὸς παρὰ τὸ σύνθημα τῶν ὁμογενῶν του, εὐγενὴς, εὐμαρτος, καὶ ἐνδύετο πλουσίως· ἀλλὰ καὶ αἱ κυρίαι τῆς Λιθόρνου ἐφαίνοντο συμπαθοῦσαι ὀπωσοῦν αὐτόν. Εἰς τινὰ γορὸν γενόμενον εἰς τὴν οἰκίαν ἐνῶς τῶν πρώτων κατοίκων τῆς πόλεως, ὁ καλὸς μας Τούρκος ἶδε τὴν νέαν καὶ ὠραίαν σύζυγον ὑπαλλήλου τινος, ὅστις ἔλειπε τότε εἰς Φλωρεντίαν. Ἡ κυρία αὐτὴ ἐμειδία ἀκούουσα τὰς ἐρωτικὰς ἐξηγήσεις τοῦ Τούρκου, μόλις τραυλιζόντος λέξις τινὰς ἰταλικὰς· ἐράνη πρὸς αὐτὸν εὐνοικῆ, καὶ δὲν τὸν εἶπεν ὅτι ἦτον ὀπανδρευμένη. Ὁ Τούρκος εὐθύς ἐπρότεινεν εἰς αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἔμελλε νὰ τὴν νυμφευθῇ ἐνώπιον τοῦ προφήτου. Ἄλλ' ἡ πονηρὰ λιθορνεῖα, προσηλώσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ μέγα λοπρπεὲς γένειον τοῦ Φασούλμπη,

— Ὁ ἀδεγόμεν, εἶπε, τὴν πρότασίν σου, ἐὰν ὁ πῶγων σου δὲν ἔφερε τὸ γελόστον αὐτὸ γένειον.

— Γελοῖον! ἀνέκραξεν ὁ μουσουλμάνος. Οὐτε τὰ τοῦ ἁγίου προφήτου μας δὲν ἦτον ὠραιότερον.

— Λέγε ὅ, τι θέλεις! ἀπεκρίθη ἐκείνη· δὲν θέλω νὰ σὲ ἴδω ἐνόσω φέρεις τὰς τρίχας αὐτὰς αἱ ὅποια εἶναι κάλλισται διὰ μόνον τοὺς τράγους.

« Ὁ Τούρκος, ὅστις μόλις ἐνόηε τὴν ἰταλικὴν, ὑπέθεσεν ὅτι ἡ λιθορνεῖα θὰ παρεδίδοτο ἐπὶ ἐνὶ καὶ μόνῳ ὄρω εἰς αὐτόν, ἐπὶ τῆ ἀποκοπῇ τοῦ μωσαμεθανικοῦ γενείου του. Οἱ ἀσιατικοὶ, ὡς γνωστὸν, ὑποβάλλονται εἰς μεγάλας θυσίας· δὲν ἐδράδυνεν ἄρα καὶ ὁ ἡμέτερος νὰ θυσιάσῃ τὸ προσφιλὲς γένειόν του. Μετὰ τὸ τέλος τῆς θυσίας, ὅταν ὁ πῶγων του ἐγένετο καθαρὸς ὡς καθρέπτας, διευθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀγαπητῆς του Ἰταλίδος, διὰ νὰ θέσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς τὴν ὑπεράνθρωπον αὐτὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἐρωτῆτός του.

— Κυρία! ἀνεφώνησε καγχάζουσα ἡ ὑπηρετὴς τῆς Ἰταλίδος, ἰδοὺ ὁ Τούρκος.

— Seccatura!

— Μὲ ὀλόκληρον σύνταγμα ἄλλων Τούρκων.

— Male!

— Καὶ μετ' ἄλλο σύνταγμα τσιμπουκίων τὰ ὅποια φέρουν οἱ δούλοι του.

— Peggio!

— Καὶ μετ' ἄλλο σύνταγμα ἰταλιστῶν ὡς μάμπρον.

— Pessimo!

« Καὶ τῶντι, δώδεκα ἄλλοι Τούρκοι ἤρχοντο κατόπιν φέροντες δῶρα πρὸς τὴν νύμφην· διότι ὁ Φασούλμπης, πιστείας εἰς τὴν ὑπόσχασίν της, ἔθεωρε μετὰ τὸ ζῦρισμα τοῦ γενείου του ὡς νόμιμος σύζυγος αὐτῆς. Οἱ γάμοι τῶν Ὀθωμανῶν τελοῦνται ἀπλούστατα· φθάνει μόνον νὰ λάβῃς κατοχὴν μιᾶς γυναικὸς, καὶ δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη ἄλλων διατυπώσεων. Οὕτω καὶ ὁ ἡμέτερος Τούρκος, ἦλθε νὰ στή-

σῃ τὴν σκηνὴν του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὠραίας Ἰταλίδος. Ἐμβῆκεν ἀμέσως εἰς τὸν κοιτῶνά της, καὶ ἀφῆκε τοὺς ἀκολουθοῦντες του καθυμένους μ' ἐσταυρωμένους πόδας εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ ἐκθέτοντας τὰ σάβλια, τοὺς σελιμιέδας καὶ τὰ μακροτάτα τσιμπούκια, τὰ ὅποια ἔφερε δῶρον εἰς τὴν σύζυγόν του.

« Ἡ Ἰταλίς, ἰδοῦσα αἰφνης ἐμπροσθέν της τὸν Τούρκον ἐνῶ μόλις ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνην της, δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ. Παρακλήσεις, ἐπιχειρήματα, θυμοὶ, ὑποσχέσεις, ὅλα ἦσαν μάταια. Δὲν ἐθυσίασε τὸ γένειόν του ὁ Φασούλμπης, καὶ αὐτὴ δὲν ἔδωκε τὸν λόγον της; Ἐγχεῖται ἄλλη συμφωνία ἱερωτέρα, ἄλλη ἀφοσίωσις ἀξιώτερα ἀμοιβῆς; Ἄγνοῶ πῶς θὰ ἐτελείονεν αὐτὴ ἡ περιέργος σκηνή, ἐὰν ἡ σύγγρονος ἀφίξις τοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἰταλίδος δὲν παρουσιάζετο ὡς νέα περιπέτεια τοῦ δράματος. Ὅταν ἐμβὰς εἰς τὴν αἴθουσαν ἶδε τοὺς δώδεκα Τούρκους ἐξηπλωμένους μετὰ τὰ τσιμπούκια των, ἠπόρει τί νὰ φαντασθῇ· ἐνόμισεν ὅτι κατὰ λάθος ἦλθαν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἄλλ' ἕνας ἐξ αὐτῶν, ἐνοήσας τὴν ἀπορίαν του, τὸν εἶπεν ὅτι εὐρίσκετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φασούλμπη νυμφευθέντος πρὸ ὀλίγου τὴν οἰκοδέσποιαν.

« Ἡ ἐξηγήσις δὲν ἦτον πολλὰ νόστιμος.

« Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ λιθορνεῖος, ὅστις παρὰ τὸ σύνθημα τῶν συμπατριωτῶν του ἦτον ζηλότυπος, ὁ Φασούλμπης ἐνυμφεύθη τὴν οἰκοδέσποιαν! Ἄλλ' αὐτὴ εἶν' ἐδική μου!

« Βίβη καὶ ὠρμηθε πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς γυναικὸς του, ὅπου ἶδεν αὐτὴν μὲν ἀνθισταμένην μετὰ ἀγανάκτησιν, ἐκείνον δὲ ἐπιμένοντα ἐπὶ τῆ βάσει τῶν δικαιοματίων του. Ἡ πάλη ἦτον δραματικωτάτη. *Καρὸλίνα μου! Πέσο μου!* Αὐταὶ αἱ φωναὶ ἠκούσθησαν συγχρόνως. Εἰς μάτην ὁ Ἰταλὸς ἔλεγεν εἰς τὸν Τούρκον ὅτι αὐτὸς προλαβὼν ἐνυμφεύθη τὴν οἰκοδέσποιαν· ὁ Φασούλμπης ἦτον τοσοῦτον ἀκατάπιστος, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ μεσολαβῆ ἡ ἀστυνομία καὶ νὰ ἐπιφέρῃ καταστροφὴν ταχεῖαν εἰς τὸ δράμα. Ὁ μὲν Τούρκος, στερημένος τοῦ γενείου του καὶ ἀρριζῶν ἀπὸ θυμὸν, μετεβιβάσθη εἰς τὸ πλοῖον τὸ ὅποῖον τὸν εἶχε φέρει πρὸ τινος καιροῦ, καὶ ἐβιάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγένειος καὶ ἀγυναίκωτος, ὁ δὲ ζηλότυπος Ἰταλὸς ἐκοιμήθη ὑπὸν ἀτάραχον.

Διὰ τοιοῦτων διηγήσεων, ὁ ὁδηγὸς μου Καλαβρέσας μετ' ἔτερπεν ἐνῶ ἐπεριφερόμεθα. Μὲ εἶναι ὅμως ἀδύνατον νὰ παραστήσω τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκφράσεώς του, τὴν ποίησιν τῶν χειρονομειῶν του, τὴν εὐχλωτίαν τῶν μιμητικῶν του σχημάτων δι' ὧν ἐσυμπλήρωνε τὰς διηγήσεις του, καὶ ἐνεχάραττεν εἰς τὴν μνήμην μου τὰ περιεργὰ ἀνεκδοτά, τὰ ὅποια εἶχε θερίσει ἀφθόνως κατὰ τὰς πολυχρονίους περιπλανήσεις του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΔΙΑΣΑΦΗΣΕΙΣ

*Περί της Πατρίδος Εγγενίου του Βουλγάρως
υπό Νικ. Κατράμη Ιερέως
'Εν Ζακύνθω, 1854.*

Ποία ή πατρίς του Εγγενίου, ή Κέρκυρα, ή ή Ζάκυνθος; — Είς τους πλείστους ίσως είναι όλως αδιάφορον ό ιστορικός επιθυμεί να γνωρίζη μόνον τό αληθές; ό Ζακύνθιος όμως δεν άνέχεται ν' αντιποιηθή άλλη νήσος τήν δόξαν τής καταγωγής του έζόχου τούτου άνδρός. Σεδόμεθα μεγάλως τό αισθημα του πατριωτισμού, και τοι όρμωμένου εκ στενών όρίων, διότι εις τήν περίστασιν ταύτην μάλιστα υπήρξεν αίτιον, να πορισθώμεν πολλὰς νέας και πολυτίμους ειδήσεις περί του βίου του Εγγενίου. Ο Συγγραφεύς τής αναγγελουμένης ένταυθα διατριβής, εφημέριος του έν Ζακύνθω Ναού τής Φανερωμένης, ώφελοόμενος εκ των άνά χειρας αυτού κωδίκων του Ναού τούτου, εκ των ληξιαρχικών πράξεων και εκ των έν τοις άρχείοις συμβολαιογραφικών, ως και εκ τινων επιστολών του Εγγενίου, διεξέρχεται τό πρόβλημα του προτάγων μαρτυρίας, καθ' ών δεν επιτρέπεται άντιλογία. Η έν Κερκύρα γέννησις του Εγγενίου και ή αύτοθι υπαρξις οικογενείας Βουλγάρων συνετέλουν εις τήν διάδοσιν τής γνώμης, ότι ό Εγγένιος ήτο Κερκυραίος. Ο σύγγραφος αυτού όμως Ιωάννης Δουάς Κερκυραίος (Lettere di un Marchese Fr. Alb. Capacelli 1793, έτυπώθη έλληνιστί Ένετίσιν 1802) δεν άποκαλεί αυτόν συμπολίτην, και τοι άμφιβάλλον, άν ήτον εκ Πατρών, εκ Κρήτης, ή εκ Ζακύνθου. Ο Άνωνυμος συγγραφεύς τής Ιστορικοκριτικής Απολογίας (έν Τεργέστη 1814), λέγει τόν Εγγένιον Ζακύνθιον κατά τήν των πολίτων μαρτυρίαν. Ο Κούμας θέλει αυτόν εκ Κερκύρας, ένθα έγεννήθη. Ο Γ. Αίνιαν προσήγγισε μάλλον τήν αλήθειαν, ότι έγεννήθη εκ γονέων, κατοικούντων μέν τήν Ζάκυνθον, άλλ' έν Κερκύρα τότε παρεπιδημούτων. Εις μείζονα όλων προς τήν αλήθειαν άπόστασιν περιέπεσα όμως εγώ (δρα Πανδώραν Ιαν. 1851), όστις τόν ώνόμασα άπυθείας Κερκυραίον, προσεπιτραγωδήσας, ότι έχει τό γένος εκ των Βουλγάρων. οίτινες μετά τήν άλωσιν τής Κωνσταντινουπόλεως μετήνεγκον τά λείψανα του άγιου Τριμυθούτος. Έν τούτοις εκ τής ακολουθίας του άγιου Σπυρίδωνος (Κέρκυρα 1847 σελ. 74) άποδεικνύεται, ότι τά λείψανα αυτού μετεκομίσθησαν υπό του Καλοχαίρετου. Κατόπιν δε, άνακαινισθείσης τής πόλεως και έτέρωθι μετακτισθείσης, οι εκ Κερκύρας Βούλγαροι ήγειραν ναόν εις τόν Άγιον, όθεν εις αυτούς μετέβη δι' Ασημέντης τής μακαρίτιδος τό κατά κόσμον τής δεσποτείας δικαίωμα του Ιεροϋ Λειψάνου.

Και ταύτα περί των έν Κερκύρα Βουλγάρων, Αλλά έν Ζακύνθω υπήρχον τρεις οικογένειαι Βουλγάρων, εξ ών ή μέν ειχεν ένορίαν εις τόν Ναόν τής Αναλήψεως, άλλη εις τήν Αικατερίνην των Σιναιτών και ή τρίτη εις τόν Ναόν τής Φανερωμένης, εξ ής έχει τό γένος ό Εγγένιος.

Τας μαρτυρίας του Συγγραφεύς θέλομεν συνυφάνει εις τήν εξιστόρησιν τής πρώτης ήλικίας του Εγγενίου, συμπληρούντες τό άλλοτε επιχειρηθέν διήγημα.

Τά βιβλία του Ναού τής Φανερωμένης κατά τας αρχάς του 17 αιώνος, μετενεχθέντα ένεκα λοιμού, άπωλέσθησαν, ώστε αι πρό του χρόνου τούτου ληξιαρχικαι πράξεις δεν σώζονται. Ακολουθούντες όμως τό μητρώον των έχόντων δικαίωμα ψήφου, εύρίσκομεν τόν Εγγένιον, υπό τό όνομα Έλευθέριον, εκ πατρός Πέτρου, υίου του Δημητρίου έχοντος αδελφούς τόν Γεώργιον και Αλούσιον, τούτων δε πατήρ υπήρξεν ό Ιωάννης υίός του Δαρείου Ιερέως, εξ ου άρχεται ή πιστοποιουμένη γενεά των Βουλγάρων. Πότε και πού έγεννήθη έν τούτοις ό Έλευθέριος και μετά ταύτα Εγγένιος; Τά βιβλία σιωπούν, διότι κατά τήν έπιδρομήν του Όθωμανικού στόλου έν έτει 1716 κατέφυγον οι γονείς αυτού εις Κέρκυραν, ένθα κατά τήν κοινήν παράδοσιν έγεννήθη. Αλλά διασκεδασθέντος του κινδύνου επανήλθον πάλιν εις Ζάκυνθον και τούτο άποδεικνύεται εκ τής ληξιαρχικής πράξεως του θανάτου τής μητρός του Εγγενίου Τζανέτας, συμβάντος έν έτει 1721 Μαΐου 11.

Ο προς πάππον θεός αυτού Αλούσιος ειχε πολλήν κτηματικήν περιουσίαν και άκραν φροντίδα, να μη εκλείψη τό γένος του. Δέω μόνοι ήδύναντο να τόν άπαλλάξωσι τής άνησυχίας ταύτης, ό ανεψίος αυτού Ιωάννης, εκ του αδελφού του Γεωργίου και ό άρτιγενής Έλευθέριος. Αλλ' ό Ιωάννης, μη εύπορών, δεν έσκέπτετο περί γάμου, όθεν όλαι αι έλπίδες του Αλούσιου έσαλεύοντο επί του ανεψιαδού, δεικνύοντος πρωίμως φιλομάθειαν. Ο πατήρ του Έλευθερίου μετήρχετο τό έμπόριον, αλλά μικράς απέλαμβανεν ώφελείας, διότι δεν είναι γνωστόν άν κατέλιπε περιουσίαν. Αφού έπαιδευθη έν τή πατρίδι του παρ' Αντωνίω Κατηγόρω διαπρέποντι εις παντοδαπάς γνώσεις (ιστορικοκριτική Απολογία §. 17), επικρατεί λόγος (κατά τόν Κούμαν), ότι και έν Κερκύρα ήκράσθη ό Έλευθέριος τόν Ιερεϊάν Καβαδιάν. Οπως και άν έχη, συμπληρώσας τό 19 έτος τής ήλικίας του, κατά τό κρατούν έθος, καταγράφεται έν τω μητρώω του Ναού τής Φανερωμένης ως έχων δικαίωμα ψήφου (δηλ. έν έτει 1735). Έκτοτε όμως φαίνεται, ότι μετέβη εις Άρταν (Αογική Εγγ. σελ. 12) και εκείθεν εις Ιωάννινα. ένθα τότε έσχαλάρχευσεν ό Βελάνος Βασιλόπουλος. Η άποδημία του προήλθεν εκ τής άκρατήτου προς τά γράμματα όρμής. Αλλ' ή προς ταύτα προσήλωσις δεν ικανοποιεί τόν Αλούσιον, όστις ήθελε μάλλον να τόν ιδη καθιδρυμένον έν Ζακύνθω, δια να πραγματοποιήση τήν περι εξακολουθήσεως του γένους των Βουλγάρων επιθυμίαν του. Έβρασεν ίσως λόγος εις τας άκείας

του, ότι ό Έλευθέριος, ου μόνον δεν έσκέπτετο να πληρώση τας έλπίδας ταύτας, αλλά μάλιστα, δια ν' άφοσιωθή όλως εις τήν ευσέβειαν και τήν παιδείαν, έδεικνυε τήν επιθυμίαν να έναγκαλισθη τό μοναχικόν σχήμα. Τότε ό Αλούσιος έστρεψε μάλλον τήν προσοχήν του προς τόν άλλον ανεψίον Ιωάννην, και έπέβη τήν διαθήκην του έν έτει 1737 (Σεπτεμβρ. 12) γράφει μέν τούτον κληρονόμον, αλλά καταλιμπάνει και εις τόν Έλευθέριον μέρος τι των κτημάτων του. Και αυτός ό Ιωάννης γράφεται κληρονόμος υπό τόν όρον να παιδοποιήση, διότι άλλως, ελλείψει άπογόνων, έστω και εκ θηλυγονίας, εξ αυτών των δύο, αφιερούται ή περιουσία εις τήν εκκλησίαν, μέλλουσιν εκ των εισοδημάτων κατ' έτος να νυμφεύη νέαν τινα.

Ο Έλευθέριος, και τοι γνωρίζων τας διαθέσεις του προς πάππον θείου και τας προσδοκωμένους ώφελείας εκ τής εκπληρώσεως των επιθυμιών του, δεν άπετράπη εκ τής άπορσίσεώς του, αλλά κατατρονών τά του κόσμου ήσπασθη τήν Ιερουσόλην, χειροτονηθείς έν Ιωαννίνοις Ιεροδιάκονος υπό τό γνωστόν εις ήμας όνομα Εγγένιος. Μολις άπέω μήνας μετά τήν σύνταξιν τής διαθήκης του, μαθών τούτο ό Αλούσιος, άπώλεσε πάναν έλπίδα, να άποκτήσχη εκ του Έλευθερίου άπογόνους, όθεν δια κωδικέλλου έτροποποίησε τας περι αυτού διατάξεις, μεταβάλλων εις καταπίστευμα τά προς αυτόν καταλειφθέντα, όπως μετά θάνατον αυτού άποκατασταθώσιν εις τόν συγκληρονόμον του Ιωάννην ή εις τούς κληρονόμους αυτού (1738 Μαΐου 21).

Ο Εγγένιος, ώλούμενος πάντοτε εκ τής επιθυμίας ν' αύξηση τας γνώσεις του, μετά τήν χειροτονίαν του μετέβη εις τό Πανεπιστήμιον του Πατανίου, άκμάζον τότε, και παρέχον άρθρα τά μέσα τής διδασκαλίας των επιστημών, όπως κατά τήν πρόσδον του αιώνος άνεπτύχθησαν. Έξικρέσει των νομικών μαθημάτων, όλα τά λοιπά ήκράζετο μετά τής αύτης έπιμελείας, πρό πάντων δε τά φιλοσοφικά και φυσικομαθηματικά. Η χημεία τότε έσπαργανότο και δεν είναι πιθανόν, ότι έδιδάσκετο, άλλ' ή φυσική και ή άστρονομία ήδη έσυστηματοποιούντο. Αντλήσας μετ' άκμάτου φιλομαθείας διήλθε δια τής Ένετίας, ένθα ό έκφωνηθείς παρ' αυτού λόγος επ' Εκκλησίας και ή λοιπή συμπεριφορά αυτού εφείλκυσαν τήν προσοχήν όλων, και ιδίως των Μαρουτζών, οίτινες εκτοτε ίσως συνέλαβον τήν ιδέαν να συστήσωσι νέον σχολειόν εις τήν πατρίδα των, τά Ιωάννινα, διευθυνόμενον υπό άνδρός εκπαιδευθέντος τας επιστήμας εις τήν καθέδραν αυτών, και δυναμένου να εισάξη εις τας παραδόσεις νέας μεθόδους και νέας γνώσεις.

Έν τούτοις φαίνεται ότι ελάμβανε βοηθήματα υπό του Αλούσιου, παρακινουμένου εκ των πληροφοριών, ότι αι θυσίαι έφερον καλλίστους καρπούς. Ο Αλούσιος όμως ήτο κατά πρώτον λόγον Βούλγαρις και κατά δεύτερον Ζακύνθιος. (1) Πέραν τής νήσου του δεν ενόμιζεν, ότι έχρөөσται να εκτινήη τήν φρον-

(1) Κατά τούτο δεν ώμοιάζε τούς σήμεραν συμπολίτας του.

τίδα του. Όταν λοιπόν ό Εγγένιος επέστρεψεν εις Ζάκυνθον, επέμεινεν εκείνος ώστε, μη εκπληρώσας τήν πρώτην ευχήν του τής παιδοποιίας ό ανεψιαδούς του, να εκπληρώση τούλάχιστον τήν άλλην, μένων έν Ζακύνθω και υπηρετών εις τήν Εκκλησίαν τής Φανερωμένης. Αλλά κατά τόν κανονισμόν τής Εκκλησίας ταύτης, οι εφημέριοι επί δύο μόνα έτη εξελέγοντο υπό των επιτρόπων, των όποιων ώφειλεν ό υποψήφιος να επιζητήση τας ψήφους. Ο Εγγένιος ενόμισεν άνάξιον έαυτού, να έριθείση, άλλως τε δε ως εφημέριος δεν ήδύνατο να καταστήση έπωφελείς τας γνώσεις του κατά τόν σκοπόν του. Απεχαιρέτησεν επομένως τήν πατρίδα του και βοήθειά των Μαρουτζών έσύστησεν έν Ιωαννίνοις τήν νέαν Σχολήν. Τούτο έτάραξεν εις άκρον τόν Αλούσιον, του όποίου όλα τά περί Εγγενίου σχέδια έματαιώθησαν.

Ός εκ τούτου τήν 18 Ιουνίου 1742 προσθήτει νέον κωδικέλλον εις τήν διαθήκην του, δι' ου άνακαλεί πάν τό καταλειφθέν εις τόν Εγγένιον, αίτιολογών ότι, αφού ή λογιότης του κατά τά τάλαντα, τά όποια ό Κύριος τόν έχαρισε, ήζιώθη να λάβη τό Σχολειόν των Ιωαννίνων, και ίκανόν μισθόν, δεν έχει πλέον χρείαν τής βοθείας του θείου του. Η πικρία τής αίτιολογίας δεκνύει άποχρόντως τήν άγανάκτησίν του. Μετά έν έτος όμως (1743 Μαΐου 4), πνέων τά λοιπία, ενεθυμήθη πάλιν τόν Εγγένιον, καθ' ου ή όργή του καταπραύνη. Εκάλεσε λοιπόν τόν Συμβολαιογράφον, προς όν υπηγόρευσε νέον κωδικέλλον, καταλιμπάνων πάλιν δι' αυτού τό πριν καταπίστευμα εις τόν Εγγένιον, άλλ' υπό τόν όρον τής εις Ζάκυνθον επανόδου.

Μετα δέκα περίπου έτη, όταν του Εγγενίου ή ύπόληψις ήζήσεν, και πριν έτι μεταβη εις τόν Άθω, οι επιτροποι του Ναού τής Φανερωμένης συνησθάνθησαν ποίου άνδρός έστερηθήσαν. Συνελθόντες λοιπόν έψήφισαν εξαίρεσιν εις τήν διατη διαρκείαν τής εφημερίας, άν τύχη Ιερέυς σπουδαίος, ρήτωρ και κήρυξ του ευαγγελίου, άλλ' εκ τής ένορίας αυτών. (Πράξις 25 Οκτωβρ. 1752). Η πράξις αύτη τιμά τούς συμπολίτας του, γνωρίζοντας τήν αξίαν του άνδρός, δεν ήτον όμως άρκούν ένδόσιμον, ώστε ό Εγγένιος, μεταβάλλων περσίαν, να περιορίση τήν ένεργείαν του έντός τής ένορίας τής Φανερωμένης.

Αι πληροφορίαι αύται είναι μεγάλου λόγου αξίαι προς έκτίμησιν των φυσικών διαθέσεων του Εγγενίου. Ένώ οι περι αυτών ελάτρευον τήν ιδέαν του γένους των Βουλγάρων και ενεπνεόντο υπό των αισθημάτων του μικροπολίτου, αυτός ένωρίς εφλέγη υπό του πόθου των γραμμάτων, και παρακούων τας προτροπάς και τας εύχάς εκείνου, παρ' ου προσεδόκα μεγίστας ώφελείας, και πατρίδα και κόσμον εγκατέλειψε, δια ν' άφοσιωθή εις τήν μελέτην και τήν διδασκαλίαν.

Η προτίμησις του μεγάλως άντημέψθη, διότι και δόξαν, και τιμάς, και ώφελείας απέκτησεν. Έπίσκοπος ών Σλαβωνίου και Χερσώνος, και εύπορών ενεθυμήθη τούς συγγενείς του, τούς έβοήθησεν άρθώνως και επεθύμησε πάλιν τήν πατρίδα του ως άναπαύ-

τήριον τῶν ἀνθρώπων κόπων του. Αἱ περὶ τούτου ἐπι-
στολαί, γεγραμμέναι κατὰ τὸν εὐτράπελον τρόπον
τοῦ Εὐγενίου, ἀστειζόμενου μάλιστα περὶ τοῦ ἐνδό-
ξου γένους του, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόσπασσις ποσῶς δὲν
τὸν λυπεῖ, εἶναι ἐπίμετρον τῶν παρὰ τοῦ φιλοτίμου
Ἰερῆως Κατράμη φιλοπονηθεῖσάν διασαφῆσεων.

Τὸ κατ' ἐμὲ πλέον δὲν διστάζω, ἂν ὁ Εὐγένιος
ἦτο Ζακύνθιος, οὔτε ὑπάρχει ἀνάγκη ἄλλης ἀποδεί-
ξεως, πλανηθεὶς δὲ περὶ τούτου ἄλλοτε, ὥστε νὰ τὸν
ἀνομάσω Κερκυραῖον, παρηγοροῦμαι, διότι ἡ πλάνη
μου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀξιόλογον ταύτην δια-
τριβὴν.

Π. ΚΑΛΑΙΓΑΣ.

ΘΕΜΙΣ

Η ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Συντασσομένη ὑπὸ διαφόρων νομομαθῶν,
ἐκδιδόμενη δὲ ὑπὸ Λεωνίδα Σγούτα.

Τόμος 6. 1854.

Ὁ Κύριος Λεωνίδας Σγούτας ἐδημοσίευσεν πρό τι-
νος καιροῦ ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ συγγράμματι δύο
δικονομικὰς πραγματείας τοῦ μακαρίτου Χριστοδού-
λου Ρουσσόπουλου, ἀντεισαγγελέως παρὰ τῷ Ἀρείῳ
Πάγῳ καὶ ὑψηλῶς ἐν τῷ τοῦ Ὁθωνος Πανεπιστη-
μίου. Αἱ πραγματεαὶ αὗται εἰσὶ τὸ κείμενον τῶν ἐν
τῷ Ἑλληνικῷ πανεπιστημίῳ παραδόσεων τοῦ ἐμβρι-
θοῦς καὶ σεμνοῦ ἐκείνου λειτουργοῦ τῆς Θεμίδος, δι-
στις, ἀποθανῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του,
κατέλιπεν ἐντε τῷ δικαστικῷ συλλόγῳ καὶ ἐν τῷ
πανεπιστημίῳ ἀνεξέλιπτον τὴν μνήμην τῶν ἀρε-
τῶν καὶ τῆς παιδείας του, ἀφορῶσι δὲ δύο ἐκ τῶν
σπουδαιότερων καὶ δυσκολωτέρων τμημάτων τῆς πο-
λιτικῆς δικονομίας, τὸ περὶ ἐνδίκων μέσων (Σελ. 1
—82.) καὶ τὸ περὶ ἀποδείξεων (Σελ. 83—382).

Ἡ ἀκριβὴς παράθεσις τῶν Ῥωμαϊκῶν, Βυζαντινῶν,
Γαλλικῶν καὶ Γερμανικῶν ὀρισμῶν ἀφ' ὧν ἐρανίσθη
ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς διατάξεις τῆς Ἑλληνικῆς
πολιτικῆς δικονομίας, ἡ ἐμβριθὴς συζήτησις τῶν ποι-
κίλων ζητημάτων καὶ πρὸ πάντων ἡ σαφήνεια καὶ ἡ
λογικὴ τάξις τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς λύσεως αὐ-
τῶν, καθιστῶσι τὰς μελέτας ταύτας πολύτιμον ὀδη-
γὸν τῶν περὶ τὴν δικονομίαν ἀσχολουμένων, ὧν οἱ
πλείστοι, στεροῦμενοι τῶν εἰς ξένας γλώσσας γε-
γραμμένων δικονομικῶν συγγραμμάτων, εἶχον μόνον
βοηθὴν τὸ κείμενον τοῦ νόμου, διότι ὡς γνωστὸν ἡ
δημοσίευσις τῆς σοφῆς περὶ δικονομικοῦ δικαίου συγ-
γραφῆς τοῦ Κ. Γ. Φέδερ διεκόπη πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν
μετὰ τὴν ἐκδόσιν τοῦ 1 Τόμου (ὅστις πραγματεύε-
ται περὶ τοῦ ὄργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν
πρώτων 20 άρθρων τῆς πολιτικῆς δικονομίας) καὶ
κύριος οἶδε ἂν καὶ πότε θέλει ἐξακολουθήσει.

Εὐχόμεθα δὲ νὰ περατώσῃ ὁ Κ. Σγούτας, τὸ ἀ-
ποῖον ἀνάλαβεν ἔργον, δημοσιεύων καὶ τὰς λοιπὰς δι-
κονομικὰς πραγματείας τοῦ ἀοιδίμου Ρουσσόπουλου,
ἐπ' ἀγαθῇ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν πολλῶν ἐν Ἑλ-
λάδι ὑπηρετῶν αὐτῆς.

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΙ.

Ἰπὸ I. N. Σταματίου
Λευκαδίου.

Ἐπὶ τοῦ Συγγράμματος
τοῦ Κ. Κ. Σακελαρόπουλου.

Ἐπιγραφομένου.
Ἐγχειρίδιον Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας.
Μελίτη. 1837, εἰς φυλ.

Ἐ Πάντ' ἐστὶν ἐξευρεῖν, ἐὰν μὴ τὸν πόνον
ἢ φεύγῃ τις, ὅς πρόσσει τοῖς ζητούμενοις ἢ
Στοβ.

Ἡ σύνταξις Ἐγχειριδίου τῆς Ἑλληνικῆς Παλαιο-
γραφίας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν εἶναι βέλεια ἀ-
ναγκαιοτάτη, διότι οἱ Νεοί μας, δυσκολευόμενοι νὰ
τὴν σπουδάζωσιν εἰς ξένας γλώσσας, ἀγνοοῦσι τὴν
μέθοδον τοῦ ὀρθῶς ἀναγίνωσκαι τὰ αὐτόγραφα μνη-
μεῖα τῶν προγόνων τῶν, ἅτινα καὶ τὴν ἱστορίαν ἀ-
ναπτύσσουσι, καὶ τὴν γλῶσσαν πλουτίζουσι. Τὴν ἀ-
νάγκην ταύτην πρὸ πολλοῦ ἤδη αἰσθανθεὶς καὶ ὁ
ἀξιότιμος Κ. Σακελαρόπουλος, δὲν ὤκνησε νὰ προσ-
φερῆ εἰς τὴν θεραπείαν τῆς, συντάξας τὸ προκείμενον
ἔγχειρίδιον, ὅπερ βεβαίως ἤθελε πληρώσει τὸν σκο-
πὸν του, ἂν ἤρθετο ἐξ ὑγιεινέτερων πηγῶν. Ὁ ἴδιος
ὁμως ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι συνηρανίσαστο
αὐτὸ ἀπὸ τῶν πρὸ Βοικηίου πτωχῶν Συλλογῶν τοῦ
Μοντεφλκονίου (α) καὶ Πλακεντίου, (β) καὶ ὅτι τὴν
Γερμανοῦ τούτου (γ), δι' ἧς ἠδύνατο νὰ παράξῃ τι
τέλειον, δὲν ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ συμβουλευθῇ καν
ὡς ἔπρεπε οὐδ' εἰς τὰς ὀλίγας τοῦ Ἐγχειριδίου του
Ἐπιγραφάς. Περιορίσθη ἄρα εἰς ὀλίγους τύπους καὶ
κανόνας τῆς παναρχαίας παλαιογραφίας, ἐνῶ σπου-
δῆς ἀξία εἶναι καὶ ἡ μεταγενεστέρα. Ἡ ἔλλειψις δὲ
αὐτῆ ἴσως ἐδύνατο νὰ παροραθῇ ἂν τὸ πλείστον τῆς
πραγματείας δὲν ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν νόθων ἐπι-
γραφῶν τοῦ Φουρμόντου, ἐξ ὧν παράγονται καὶ τύ-
ποι γραμμάτων, καὶ κανόνες ὀρθογραφίας ἐσφαλμένοι.
Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπιχειροῦντες νὰ διορθώσω-
μεν καὶ συμπληρώσωμεν ὅταν ἐνεστὶ τὸ προκείμενον
Σύγγραμμα, ὅπως τὸ ἀναδεικνύμεν ὀπωσοῦν ὠφέλιμον
τοῖς ὁμογενεῖσι, νομίζομεν ὅτι δὲν θέλομεν λυπήσει

(α) Palsiograph. Graecae. Paris. 1708.
(β) Epitome Graecae Palaiograph. Rome 1735.
(γ) Corpus Inscriptionum Graecarum—Berolini—1827,

τὸν Συγγραφέα του, ὅστις, φίλος καὶ αὐτὸς οὐχ ἦν τὸν
τῆς ἀληθείας ὅπερ καὶ τῆς κοινῆς ἀφελείας, ἠγω-
νίσθη πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν.

Ἡ μέθοδός μας εἶναι ἀπλουστάτη. Βαίνοντες κατὰ
τὰς Σελίδας τοῦ Ἐγχειριδίου, ἐκθέτομεν ἐν πρώτοις
τὰ ἑλλειπῆ ἢ λεληθασμένα χωρία του, καὶ ἀκολου-
θῶς ἐπισυνάπτομεν τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις, διορ-
θώσεις ἢ συμπληρώσεις, τηροῦντες πάντοτε τὴν δέ-
ουσαν τοῦ λόγου συντομίαν.

ΚΕΦ. Α'.

Πελασγικὴ γλῶσσα—Τρόποι γραφῆς.

§. α.
[Σελ. 7. Ἐγχειρδ.] Ἡ Πελασγικὴ γλῶσσα [ἢ
παλαιὰ ἰσχυροῦς Ἑλληνικῆ] διεφυλάχθη ἐπὶ πο-
λὺ μετὰ τινων μεταβολῶν εἰς τὴν ὕστερον ὀνο-
μασθεῖσαν Αἰολικὴν διάλεκτον. ὁ
Παρατ.—Ὁ Ἡρόδοτος τοῦλάχιστον [ὅστις, καθὸ
ἀρκερὰ ἀρχαῖος καὶ συγγενεύων τοῖς Αἰουλεύσιν, ὡς
Δωριεὺς, ἠδύνατο πλέον ἡμῶν νὰ γνωρίζῃ τὴν Πελασ-
γικὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν ταύτης συγγένειαν μετὰ τῆς
Αἰολικῆς], λέγει ῥητῶς, ὅτι— ἦν τινα δὲ γλῶσσαν
ἴσαν οἱ Πελασγοὶ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν. Εἰ δὲ
ἡμεῖς ἐστὶν τεκμαιρόμενον λέγειν . . . ἴσαν Πε-
λασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἴντες. » (α)

§. β'.
[Σελ. 9. Ἐγγ.] Ἐ Περὶ τῶν διαφόρων τρόπων τοῦ
γράφειν. ὁ
Συμπλήρ.—Ἐκτὸς τοῦ βουστροφηδῶν καὶ κιονη-
δῶν τρόπου, οἱ γραμματικοὶ ἀναφέρουσιν καὶ ἑτέρους
δύο, τὸν σπειριδῶν καὶ πλινθηδῶν (β), οἵτινες, ὡς
καὶ ἐκεῖνοι, ἀπαντῶνται συνεχέστατα εἰς τὰς Ἐπι-
γραφάς. Οὗτοι, νομίζομεν, μολὶς ἠδύνατο νὰ ἐφαρ-
μοσθῶσιν ἐν κινήσει μετὰ τοῦ βουστροφηδῶν
διότι, καθὸς οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐτήρουν πάντοτε ὀριζν-
τίους τὰς γραμμάς, ἀλλ' ἐδίδον αὐταῖς διευθύνσεις
ἐπὶ τὸ ἀρμοδιώτερον (γ), οὕτως αἱ κιονηδῶν, πλινθη-
δῶν, σπειριδῶν γραφαὶ ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς μονή-
ρη μνημεῖα, ἐν οἷς συγκαταλέκτεται καὶ οἱ Πίνακες
τοῦ Σόλωνος, ὧν οἱ μὲν ἄξονες ἴσαν τετράγωνοι, αἱ
δὲ Κύρβεις τριγωνοειδεῖς, ἐν σχήματι πυραμίδος (δ).
Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους συνειθίζον νὰ χα-

(α) Βιβ. Α'. §. 56. — [Ῥ η τῶς δὲν λέγει· ἐξ ἐναντίας
ὁμολογεῖ ὅτι οὐκ ἔχει ἀτρεκέως εἰπεῖν. Καὶ τῷ
ἐντὶ τὸ ἀληθέστερον φαίνεται ὅτι ἡ Πελασγικὴ ἦν ἡ ἀρ-
χαϊοτάτη Ἑλληνικὴ, κυρίως τῇ Αἰολικῇ συγγενῆς. Σ. Ε.]
(β) Bekk. Anecd. III. pag. 1170 — II. 786.
(γ) Ἐν τῷ ἴσῳ δίσκῳ ἦσαν εἰς κύκλου σχῆμα—Ταύ-
την οὐκ ἐξ εὐθῆ ἔχει γεγραμμένην, ἀλλ' ἐς κύκλου σχῆ-
μα περίεστιν ἐπὶ τῷ δίσκῳ τὰ γράμματα— (Παυσ. Ε'.
κ', 4). ἐν δὲ τῇ Κυψέλῳ Λάρνακι κατ' ἑλληνικοῦς—ἠέγρα-
πται δ' ἐπὶ τῇ Λάρνακι καὶ ἄλλοις τὰ γράμματα ἐλιγμοῦς
ἢ συμβαλέσθαι χαλεποῦς— (Αὐτ. Ε'—α'. 3.). Τοὺς ἐλιγ-
μοὺς τούτους ἀπαντῶμεν καὶ εἰς πλείστα ἀγγεῖα, καὶ εἰς
τὰς Θερραίας Ἐπιγραφάς (Franz. Elem. Ep. Gr. N. 1. 4.
5. 16.).
(δ) Ἐκείναι δὲ τριγωνοειδεῖς πυραμοειδεῖς, εἰς ἧσαν
ἠέγραμμένοι οἱ Νόμοι ἄξονες δὲ τετράγωνοι χαλκοὶ
ἴσαν, ἔχοντες τοὺς νόμους (Παυσ. Η'. §. 428.).

ράττωσιν ὀλίγιστα γράμματα ἐν ἐκάστῳ στίχῳ,
χωροῦντες κατὰ τὸ πλάτος τοῦ κίονος, ἐπ' οὐ ἐγγρα-
φον (ε) ἐκ τούτου δὲ κιονιδῶν καὶ ὁ τρόπος ὀνό-
μασται. Πλινθηδῶν δὲ γράφειν ἔλεγον ὅταν τὸ μήκος
τῶν στίχων καὶ ἡ σειρά αὐτῶν ἐσχημάτιζον τετρά-
γωνον ἢ πλινθοειδὲς σχῆμα, ὡς ἐν πολλαῖς Ἐπιγρα-
φαῖς δείκνυται. (ζ) Σπειριδῶν δὲ, ὅταν οἱ στίχοι
διευθύνοντο κατὰ σπείρας ἦτοι ἐλιγμοῦς, ὡς ἐστὶν
εἰδεῖν ἐν πολλαῖς τῶν θηραίων Ἐπιγραφῶν (η).
Προσθετός τούτοις καὶ ὁ στοιχηδῶν καλούμενος,
καθ' ὃν ἕκαστον γράμμα τοῦ ἐπομένου στίχου ἐτί-
θετο ὑφ' ἑκάστου τοῦ προηγουμένου, σχηματίζοντα
οὕτω καθέτους στίχους, ἐξ ὧν καὶ ὁ τρόπος τῆς γρα-
φῆς τὸ ὄνομα ἔτυχε. Τοῦ τρόπου τούτου πλείστα
Ἐπιγραφαὶ ἀρχαίων καὶ μεταγενεστέρων χρόνων σώ-
ζονται (θ).

§. δ'.
[Σελ. 10 — Ἐγγ.] Ἡ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιὰ
ἢ γραφῆ, ὡς συνειθίζεται εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλῶσ-
σας, ἐστάθη κοινῆς χρήσεως εἰς τοὺς Παλαιούς μας
ἢ πολὺν καιρὸν πρὸ τῆς καταργήσεως τοῦ βουστρο-
φηδῶν γράφειν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ πολλὰς
Ἐπιγραφάς ὀκτακοσίων ἢ ἑνεακοσίων π. Χ. ἐτῶν. ὁ
Παρατ.— Πάντες οἱ Ἀρχαιολόγοι ἀπὸ τῆς δη-
μοσιεύσεως τῆς συλλογῆς τοῦ Βοικηίου [1828.] πα-
ραδέχονται, ὅτι οἱ ἀρχαιοτάτοι τῶν σωζομένων Ἐπι-
γραφῶν δὲν ὑπερπερῶσι τὴν Μ'. Ολυμπιάδα, ἦτοι
τὰ 610. π. Χ. Qui autem (λέγει ὁ Franzius) no-
stram aetatem tolerunt tituli vetustissimi
ἢ origine maximam partem aeolica et dorica,
ἢ ii commode inter Olymp. 40—80, poni om-
nes possunt. » (ι).

ΚΕΦ. Β'.

Γράμματα — Δίγαμμα.

§. α.
[Σελ. 11. Ἐγγ.] Ἐ Τὸ Δ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ Ζ
στοιχείου, τὸ ὁποῖον, ὡς εἶναι πιθανόν, δὲν εἶχεν
ἀκόμη εἰσαχθῆ εἰς τὸ ἀλφάβητον, καὶ ἀνεπληρούτο
ἢ διὰ τοῦ ἀπλοῦ Δ ἢ διὰ τοῦ ΔΣ, ὡς ΔΣΕΥΣ,
ἢ ἀντὶ ΖΕΥΣ. ὁ
Παρατ.— Τὸ Ζ εἶναι ὅλως Φοινικικὸν καὶ κατὰ
τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν φωνὴν, κατέχει τὴν αὐτὴν
θέσιν εἰς τὸ Ἑλληνικόν, οἷαν καὶ εἰς τὸ Φοινικικόν Ἀλ-
φάβητον, καὶ ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας Ἐπι-
γραφάς (α) διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ ὑποθεθῇ ὅτι εἰσαχ-
θῆ καὶ αὐτὸ συγγρόνως τοῖς ἄλλοις Φοινικικοῖς γράμ-
μασιν; Ἡ δὲ ἐπίστα αὐτοῦ ἀντικατάστασις διὰ τοῦ Δ
ἢ ΣΔ δὲν ἀποδεικνύει ἔλλειψιν, ἀλλ' ἀπλοῦν διαλε-
κτικὸν ἰδιωτισμὸν, ὡς ἐστὶν ἰδεῖν καὶ ὑπὸ τῶν ἀρ-
(ε) I. Franz. El. Ep. Gr. N. 33, 40. Καθὸς ὁ Ἀνθ.
Γαζής δοξάζει ὅτι κατὰ τὸν τρόπον τούτον οἱ στίχοι ἐγρά-
φοντο ἀνωθεν πρὸς τὰ κάτω (Ἑλλ. Βιβλιοθ. Σελ. 24.)
(ζ) Franz. El. Ep. Gr. N. 121.— (η) Αὐτ. N. 1. 4. 5.
16. (θ) Αὐτῶν. N. 48—52, 57—59. 66. κ. τ. λ.
(ι) Αὐτῶν. pag. 39.
(κ) Franz. El. Ep. Gr. pag. 22.

χαίων μαρτυρούμενον — α εί και συγχωρούμεν αυτά, > δύναμιν έχειν δύο συμφώνων, επειδή οι Αιολείς > κατά την προφοράν του ζυγός σδυγός γράφουσιν > — άλλ' όμως ου δει τά κατά διάλεκτον ιδιάζοντα > εις κοινόν παραλαμβάνειν. » (β).

Διόρθ. — Ούδαμου δέ εϋρηται το Ζ και διά του ΔΣ αντικαθιστάμενον, είμη εις μόνας τας νόθους Επιγραφάς του Φουρμάντου (γ). Ο Μ. Έτομολόγος έν τοσούτω λέγει ρητώς — > Το Ζ διαλύουσιν οι > Δωριείς εις Σ και Δ, οίον ζυγός σδυγός, ζευκπ- > ρες σδευκπρες » (δ) έπομένως Σλειός και ουδέποτε ΔΣειός. Έπερ της παραδόξου δέ ταύτης διαλύσεως του Ζ εις ΔΣ, ισχυρισθείς και ο Έρασμος, ήθέλησε να νοθείση την ήδύαν φωνήν του Έλληνικού Ζ (ε), και την αποδείξη όμοίαν του τραχέως Λατινικού Ζ (δσέτα) άλλ' ο σοφός Οίκονόμος τόν κατέβαλε θαυμασιώς. (ζ).

§. 6'.

[Σελ. 12. Έγγ.] > Πρίν δέ παραληφθ ή σχήμα > τουτο [του Η] ως γράμμα του άλφάβητου, ανε- > πληρούτο ή δι' άπλου, ή διά διπλου Ε, ως Έρα > κλης Ηρακλής, Μάτερ Μήτηρ. »

Διορθ. — Ούδαμου έν τη αρχαία γραμματική ή ταις γνησίαις Έπιγραφαίς εϋρηται το Η διά διπλου Ε αντικαθιστάμενον, είμη όπου παρεγγωρει συναίρεσις, ως εις το Όμηρικόν δέελοσ δηλοσ, ζέελοσ ζήλοσ, τριήρεσ τριήρη κ.τ.λ. (η). Αλλά το Μάτηρ ως άσυναίρετον δέν δύναται να παραχθ ή από του άνοπαρκτου Μάτερ, όπερ άλθώς αποδεικνύει την περι τά Έλληνικά παχυλήν άμάθειαν του έφευρετου του Φουρμάντου.

Συμπλήρ. — Το Η άπαντάται ένίοτε και άντι της ΕΙ διφλόγγου, (θ).

§. 7'.

[αυτόθ. Έγγ.] > Πρὸ της εύρέσεώς του [τὸ Θ] ά- > νεπληρούτο διά του Τ και Η, σημαίνοντος τὸ δα- > σὺ πνεύμα. »

Παρατ. — Τῶν νεωτέρων τινές, άντιτεινόμενοι εις τας μαρτυρίας της γραμματικής (ι), στηριζόμενοι δέ επί της όμοιότητος του σχήματος και του φθόγγου, ήν έχει τῷ Φοινικικῷ Tet, επί της θέσεως, ήν κατέχει εις τὸ Έλλ. Αλφάβητον, και επί της εμφανίσεως αὐτου έν ταις αρχαιοτάταις Έπιγραφαίς (κ), παραδέχονται, ότι εισήχθη συγχρόνως τοις λοιποίς Φοινικικαίς γράμμασι (λ).

(β) Bekk. Anecd. II. pag. 845. 29.
(γ) Franz. Aut. N. 36. (δ) Έν Α. Ζυγός.
(ε) Η Λατινική γλώσσα, λέγει ο Κοντιλιανός, δέν έχει γράμμα να μεταφορή τὸ Έλληνικόν ζ, διότι τουτο μὲν ήξει άπαρὸν και ήδύ, τὸ δέ Λατινικόν Ζ, λυπηρόν και φρικτόν και αί γλυκεῖαι φωναί—ζώπυρον, ζέφυρος—μεταφραζόμεναι Λατινιστί—Zorygum, Zephyrus— εκδίδουσαν ήχον κωρόν και βάρβαρον (Quint. I. Lib. 12. παρά Οίκονομ. Έλλ. Προφ. Σελ. 89).
(ζ) Αυτόθ. — (η) Αυτόθ. Σελ. 99 — (θ) Κατωτ. Γ'. §. 4. (ι) Σχολ. Διον. Αρχα — Bekk. Anecd. II. pag. 780 — 781 — Priscian. pag. 519. Lib. I. de num. litter. — Plin. VII. 58. — (κ) Corp. Inscrips. Gr. N. 4. 16. 22. 23. 28 29. 32. 44.
(λ) Franz. El. Ep. Gr. pag. 48. — (Και προφανεστάση ά-

§. 8'.

[Σελ. 14. Έγγ.] > Το Ψ ανεπληρούτο διά του ΠΣ ή ΒΣ. »

Συμπλήρ. — Προσέτι δέ και διά του ΦΣ, εις τας Αττικας μάλιστα έπιγραφάς — οίον Αφσηάδης, Όφσαιάδης, Όφσιος κ.τ.λ. (μ)

§. 9'.

[Σελ. 11. Έγγ.] > Λέγεται και Δίγαμμα Αιολικόν, διότι το μετεχειρίζοντο συχνότερον οι Αιολείς άντι πνεύματος εις τας από φωνήεντος άρχομένας λέξεις, ή μεταξύ δύο φωνηέντων. »

Συμπλήρ. — Έχρώντο αὐτῷ προσέτι και εις τας από συμφώνου άρχομένας λέξεις, και έν μέσω λέξεως πρὸ ή μετά συμφώνον, ως έστιν ειδείν έν τε Έπιγραφαίς και έν τη αρχαία γραμματικῇ. Ο Τρύφων ήτοι λέγει — > προστιθέασι δέ και [τὸ δίγαμμα] . . . Τοις από φωνηέντων άρχομένοις άπαξ > δέ και παρ' Αλκαίῳ τὸ ρήξις και Γρηξις εῖρεται » (ν) και Γρηγόριος ο Κορίνθιος — > Το ε τῷ ρ προσένε μουσιν όταν τῷ ρ έπιφέρηται τ ή κ ή δ, οίον > βρυτήρ άντι του ρυτήρ, βράκος άντι ράκος, βρόδον άντι του ρόδον » (ξ). ώσαύτως και γνώφος άντι του νόφος, και βλέπω [λέω λέω] άντι του λέπω, και σίδδη άντι του σίδη, και αλιεθδύειν άντι του αλιθδύειν, και άγνοια άντι του άνοια, και Αργιόδους άντι του Αριόδους, και σάραγξ άντι του φάραξ, και γίσγον άντι του ίσον (ο), οὕτω και τὸ Λατιν. Sylha εκ του Έλλην. Ύλη.

§. 10'.

[Σελ. 12. Έγγ.] > Είς μίαν παλαιάν Έπιγραφάν άντι του F, εύρίσκαται και ο τύπος L, ΠΙΔΙΟΣ > άντι ίδιος, ΓΕΞ άντι ΕΞ, όθεν τὸ Λατινικόν seX.

Συμπλ. — Τῷ τύπῳ προστεθείσα μετά ταυτα μικρά κεραία παρήγαγε τὸ έπίσημον ζ, σημαίνον τὸν αριθμόν 6. και κατέγον την αὐτήν θέσιν, ήν άλλοτε, υπό τὸ σχήμα του F, κατειχεν εις τὸ Αιολοδωρικόν άλφάβητον, και νῦν κατέχει εις τὸ Λατινικόν.

ΚΕΦ. Γ'.

Διφθογγοί—Λέξεις τινές—Αριθμητική.

§. 1'.

[Σελ. 17. Έγγ.] > Η διφθογγος ΕΙ άπαντάται > και άντι της ΗΙ, ως ΤΒΙ άντι ΤΗΙ, και έτι άντι > ενός ή διπλου Ε, ως Σιγείες άντι Σιγείεις, Δασο > δαμέσα άντι Δασοδάμεια. »

Συμπλήρ. — Απαντάται προσέτι συχνώτατα έν ταις Έπιγραφαίς και άντι του μακρου Ι, οίον κρείνω, Νείκων, Τείμων, Νεικάρετος, Φιλοτωναίνιος, Έπαφρόδειτος, Αφροδείσιος, Μαρείσιος, Μακρείσιος, Έλευσεινί, Εισείων κ.τ.λ. (α) Προσέτι αντικαθίσταται έ-

πόδειξις τούτου, ότι έν ταις αρχαίαις γνησίαις έπιγραφαίς εϋρηται ΚΗ και ΠΗ άντι Χ και Φ, ούδαμου όμως ΤΗ άντι Θ. — Σ Ε.

(μ) Corp. Inscrips. Gr. N. 165. — Παγγαδ. Repert. d. Inscrips. et Antiq. N. 8. 24.

(ν) Παθ. Δέξ. §. 14 — (ξ) Αιολ. Διαλεκτ. §. 4.

(ο) Μ. Έπι. έν Α. γνώφος. Αλιεθδύειν. Αργιόδους. Φάραγες. — Ησύχ. έν Α. Λέυσει. γίσγον.

νίστε και διά του Η, οίον Έρήων χρήας, πλήνας, έπιτάδων, άπαμήτων κ.τ.λ. (β).

Διορθ. — Ούδαμου εϋρηται και διπλου Ε άντι της ΕΙ διφθόγγου, είμη όπου παρεγγωρει συναίρεσις, ως εις τὸ Δωριέει Δωριέεις, άληθέει άληθείς κ.τ.λ. Το δέ Ακοδάμεια, καθά έξω της κατηγορίας ταύτης, δέν δύναται να παραχθ ή από του Φουρμάντιου Ακοδάμεια. (γ).

§. 2'.

[Αυτόθ. Έγγ.] > Η αὐτή διφθογγος [ΒΙ] εις κῆ- > ποιαν Έπιγραφῇν είναι ίσοδύναμος του Γ, ως Μει- > ώπα άντι Μιώπα. »

Παρατ. — Είναι τολμηρόν να θελήσωμεν άνευ άποκρήντος λόγου να σχηματίσωμεν κανόνα Όρθογραφίας, ότι τὸ ΒΙ ένίοτε αντικαθίσταται και διά του Γ, στηριζόμενοι επί της λέξεως Μειώπα, ήτις δύναται να θεωρηθ ή πάντη διάφορος της έτέρας Μιώπα, ως ή μὲν εκ του μίον παραγομένη, ή δέ εκ του μῦς.

§. 3'.

[Σελ. 18. Έγγ.] > Εϋρίσκονται μάλιστα και πολ- > λαι λέξεις όμοῦ ήνωμένοι και άχωριστοι. Τούτων > τίων δέ εις κῆποιαν Έπιγραφῇν ή διφθογγος ΑΙ > διακόπτεται με στιγμῆν, επέχουσαν τόπον του Η, > ή του Αιολικου F, ως ΜΕΛΕΔΑΙΝΕΝ άντι ΜΕ > ΔΕΔΑΙΝΕΙΝ. »

Διορθ. — Ο Βοίκιος (α) και Φρασικλής (β) άδιστακτως άναγινώσκουσιν ΜΕΛΕΔΑΙΝΕΝ άνευ στιγμῆς. Τις γάρ ο λόγος αὐτης; διατι να επέχη τόπον δασείας ή διγάμματος; μη άραγε άληθεύει ο καινοτόμος Έρασμος; (γ).

§. 4'.

[Αυτόθ. Έγγ.] > Είς μίαν παλαιάν Έπιγραφῇν > άναγινώσκωμεν ΑΜΟΜΟΝΑ άντι ΑΜΥΜΟΝΗ, ο- > που τὸ Ο εις την νεότεραν συλλαβῆν ΜΟ της λέ- > ξεως είναι άντι Γ. »

Παρατ. — Οῦ μόνον είναι μοναδικόν τὸ παράδειγμα τουτο, εἰλημμένον εκ της Έπιγραφῆς τῶν Αμυκλῶν, άλλδ και αντιπατικόν, διότι έν τη αὐτῇ πολλαχῶ εϋρηται ύπάρχον τὸ Υ, ως έν τῷ — Κοῦραι, Οξύλου, Λασιού, του, κ. τ. λ. [Είναι δ' ή Έπιγραφῇ εκ τῶν πλαστῶν του Φουρμάντου. Σ. Ε'.]

§. 5'.

[Σελ. 14. Έγγ.] > Σημεῖα αριθμῶν. »

Συμπλ. — Πρὸς τὰ σημεῖα τῶν αριθμῶν εἶχον οι αρχαίοι και έτερα, εκφράζοντα διάφορα Νομισμάτων, Μέτρων και Σταθμῶν είδη, άτινα συνεχέστατα εϋρηται έν ταις Έπιγραφαίς. Τα κυριωδέστερα δέ τούτων εἰσιν

Τὸ Τάλαντον, όπερ εσήμαινον διά του Τ.
Ο Στατήρ — διά του Σ. (δ)

(α) Corp. Inscrips. Gr. N. 4732. 489. 490. 270. 353. 386. 4184. (Αλλά τὸ μὲν πρώτον εις τὰς πολὺ μεταγενεστέρας, τὸ δέ δεύτερον εις τὰς Βοιωτικὰς μόνον έπιγραφάς. Σ. Ε.).

(β) Αυτόθ. N. 400. 416. (εις μόνας τας πολλὰ μεταγενεστέρας. Σ. Ε.).

(γ) Ανωτ. Κεφ. Β'. §. 6'.

(δ) Corp. Inscrips. Gr. N. 444. 3140.

Η Δραχμή — διά του Ι, ήτοι του F, άνευ τῆς άνω κεραίας. (ε)

Ο Όβολός — διά του Ι.

Τὸ Ημιόβολον — διά του Ζ. ή C. (ζ).

Τὸ Δηνάριον — δι' άστερίσκου (η) κ. τ. λ. (ύκολουθεῖ.)

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Πρὸς τοὺς άναγνώστας της έρ' Αθήναις Ιατρικῆς Μελέσεως.

Μετὰ την ενίαύσιον της έν Αθήναις Ιατρικῆς Μελέσεως περίοδον, ήτις συμπληροῦται ήδη από της ενάρξεως της δημοσιεύσεως αὐτης, χρέος ήμῶν νομιζόμεν να είπωμεν όλίγα τινά περι του παρελθόντος, πρίν ή δημοσιεύσωμεν τὸ πρώτον φυλλάδιον του δευτέρου έτους.

Και πρώτον πάντων μετά συγκινήσεως εκφράζωμεν την εύγνωμοσύνην ήμῶν άντι της εύμενοῦς ύποδοχῆς, της όποίας ήζιώθη παρά του δημοσίου και τὸ επιστιμονικόν τουτο έργον, δεύτερον δέ εύγνωμοσύνην ιδιαίτεραν εκφράζωμεν και πρὸς τοὺς συντελέσαντας οὐκ όλίγον εις την έφικτήν εύδωσιν του έργου ήμῶν διά τῶν πραγματειῶν, τας όποίας διά της Ιατρικῆς Μελέσεως εύπρεστίθησαν να δημοσιεύσωσιν. Ηλπίσαμεν πάντοτε εις την εγκάρδιον συμπραξιν τῶν συναδέλφων, και αἱ έλπίδες ήμῶν δέν έματαιώθησαν και πολλαχῶθεν του Κράτους, και εκ της πρωτεύουσας, και εκ Παρισίων, και εκ Μονάχου, και εκ της Έπτανήσου, και εκ της δούλης Ελλάδος, μᾶς επέμφθησαν αξιόλογοι πραγματεῖαι πρὸς δημοσίευσιν δι' αὐτῶν και διά τῶν όλίγων κόπων, τοὺς όποίους ήμεῖς κατεβάλομεν, ήδυνήθημεν να φανῶμεν άχρι τουδε τουλάχιστον ακριβείς εις τας περι δημοσιεύσεως ύποσχέσεις ήμῶν την παραμονήν της πρώτης ήμέρας εκάστου μηνός πάντοτε μέχρι τουδε τὰ φυλλάδια και έν τη πρωτεύουση διενέμοντο, και εις τὸ ταχυδρομείον επέμποντο ή ακριβεια αὐτη όφείλεται έν μέρει και εις τὸν αξιόλογον τυπογράφον ήμῶν Κ. Κ. Αντωνιάδην, όστις μᾶς παρέσχε τῷ όντι όλας εκείνας τας εύκολίας, τῶν όποίων ή έλλειψις καθιστᾷ δυσχερέστατον ένταῦθα τὸ έργον του δημοσιογράφου.

Και τῶν μὲν ήμετέρων έργων, τῶν άχρι τουδε δημοσιευθέντων, την αξίαν δέν άπόκειται εις ήμᾶς να εκτιμήσωμεν, άλλ' ουδέ τολμῶμεν να οικισιοποιήσωμεν καθ' ολοκληρίαν αὐτά, επειδή τὰ πλείστα είναι έρανίσματα εκ τῶν δοκιμωτέρων συγγραμμάτων τῶν δέ άλλοτρίων, ή τῶν άλλαχῶθεν πεμπθέντων, άρμοδιώτατοι κριταί είναι οι άναγνόντες ταυτα. Εάν ὅ

(ε) Ut H ex Hexatōn, ita F ex Fexx (ξξ. 0601. G. natura esse coniect Giesse de Dial. Aeol. II. pag. 223. — (Franz. El. Ep. Gr. pag. 348.). — (ζ) Corp. Inscrips. Gr. N. 147. — (η) Franz. El. Ep. Gr. pag. 351.

ἐπιτρέπεται καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκφράσωμεν γνώμην τινὰ περὶ τούτων, ἃς μᾶς συγγωρηθῆναι εἰπόμεν πρὸς τιμὴν τῶν φιλοπονησάντων, ὅτι οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν δημοσιευθέντων, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ὄλων τῶν εἰς ἡμᾶς πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων σταλέντων εὑρομέν τι τοιοῦτον, τὸ ὅποιον, ἀσμένως δὲν ἤθελε παραλάβει πρὸς καταχώρισιν καὶ ἠ συντάκτας παντός οἴου δῆποτε ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδόμενου ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ συγγραμματος· λυπούμεθα μάλιστα μεγάλως διότι τινῶν ἐξ αὐτῶν ἀπεποιήθημεν ἢ ἀνεβάλομεν τὴν δημοσίευσιν εἴτε ἔνεκα ἄλλης προσφορώτερης ὕλης, εἴτε ἔνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν ἐκτίσεως.

Αἱ παντοειδεις δυσχερείαι, τὰς ὁποίας ἀπηντήσαμεν ἰδίως περὶ τὴν διεύθυνσιν (administration), καὶ κατ' ἐξοχὴν περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν, αἱ ἐπαυξηθεῖσαι μάλιστα μεγάλως καὶ ἀπροσδοκῆτως ἔνεκα τῆς περιπλοκῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ ἡ ὀλιγοψία, τὴν ὁποίαν, ἴσως ἔνεκα τούτων, εὑρομεν, ὅπου μάλιστα ἠλπίζομεν νὰ εὐρωμεν τὴν μεγαλητέραν ἐνίσχυσιν, ἤθελον βεβαίως μᾶς ἀποθαρρύνει, ἂν ἀνελαμβάνομεν τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης μόνον πρὸς εὔρεσιν πόρου ζωῆς, ἢ πρὸς κτήσιν προσόντων· ἀλλ' εἰς οὐδὲν τούτων οὐτε ἀποθλέψαντες οὔτε ἀποθλέποντες, καὶ ἐλπίζοντες πάντοτε εἰς τε τὴν σύμπραξιν τῶν συναδέλφων καὶ εἰς τὴν εὐμενῆ κρίσιν τῶν ἀναγνώστων, ἀναδεχόμεθα καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν δημοσίευσιν τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐδημοσιεύσαμεν αὐτὴν καὶ ἄχρι τοῦδε· τούτέστι κατὰ μῆνα θέλομεν δημοσιεῖν ἐν φυλλάδιον ἐκ τριῶν πάντοτε τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον, ὡς τὸ ἀνά χειρός. Συνδρομὴν δὲ θέλουσι προπληρῶσαι·

Οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις κύριοι συνδρομηταὶ δραχ. 18.

Οἱ δ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, » 19.

Καὶ οἱ ἐκτὸς τοῦ Ἑλλην. Κράτους διὰ τριβήντες » 20.

Μόνον δὲ οἱ γινόμενοι τὸ πρῶτον ἤδη συνδρομηταὶ, καὶ προπληρόντες, δύνανται νὰ λαμβάνωσιν, ἐν εὐαρεστώνται καὶ τὸν πρῶτον τόμον ἀντὶ δραχμῶν δώδεκα ἀριθ. 12.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ σκοποῦ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης καὶ περὶ τῆς ποιότητος, ἢ τῆς ἀξίας τῆς ὕλης, τὴν ὁποίαν θέλομεν δημοσιεῖν δι' αὐτῆς, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εἰπώμεν πολλά· διότι περὶ τούτων δύνανται νὰ συμπεράνωσιν οἱ ἀναγνώσται, κρίνοντες ἐκ τῆς ποιότητος τῶν ἄχρι τοῦδε δημοσιευθέντων. Ἐν δὲ μόνον ἃς ἐπιτραπῆ καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ προσθέσωμεν, τὸ ἐξῆς· ἡ ἐνθάρρυνσις δελαδῆ, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν ἐκ τῆς εὐμενοῦς κρίσεως τῶν ἄχρι τοῦδε δημοσιευθέντων, μᾶς ὑποχρεοῖ νὰ προσπαθῶμεν παντὶ σθένει νὰ καταστήσωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν ὁσημέραι ὀλιγώτερον ἀτελές. Τὴν δ' ἐνθάρρυνσιν ταύτην ὀφειλομεν πρῶτον μὲν εἰς τὴν Α. Μεγαλειότητα, τὸν φιλόμουσον ἡμῶν Βασιλέα, διχτάξαντα νὰ πληρωθῆ ἐκ τοῦ ἀνακτορικοῦ γραφείου τὸ ἀντίτιμον πέντε συνδρομῶν πρὸς ἐκδοσιν τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης, αὕτη δὲ εἶναι ἡ μόνη χρηματικὴ ἐνίσχυσιν, τὴν ὁποίαν παρὰ μὴ συνδρομητῶν ἐλάβομεν· παρὰ δὲ τοῦ ὑπουργείου

τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ τοῖς τακτικῶς λαβόντος τὰ ἄχρι τοῦδε δημοσιευθέντα τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης, δὲν ἐπληρώθη ὁμοῦς οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀπλή δεκαοκτάδραχμος συνδρομὴ. Κατὰ μέγα δὲ μέρος ὀφείλομεν τὴν ἐνθάρρυνσιν ταύτην καὶ εἰς συντάκτας τινὰς τῶν διασημοτέρων ἐν Γαλλίᾳ ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων, οἵτινες θέλοντες νὰ καταθλώσωσι τὸ πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν σέβας, εὐηρεσηθήσαν νὰ μᾶς πέμψωσι καὶ ὡς ἐντάγματα τὰ ἴδια αὐτῶν περιοδικὰ συγγραμματα. Μὴν δὲ ἡ ἐρεσις τοῦ νὰ ἐκφράσωμεν καὶ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν μᾶς ἠνάγκασε νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ περιστατικὰ ταῦτα, καὶ νὰ μνημονεύσωμεν μάλιστα ἐν ταῦτα τῶν τε ὀνομάτων τῶν φιλελλήνων τούτων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδόμενων σοφῶν συγγραμμάτων· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἐξῆς· ὁ κύριος Alquier καθηγητῆς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς ἐν Μοντεσπέλλῃ, καὶ συντάκτης τῶν Annales cliniques de Montpellier. Ὁ κύριος Lucas-championnière, πρωτοσυντάκτης τοῦ ἐν Παρισίαις ἐκδιδόμενου Journal de médecine et de chirurgie pratiques, καὶ οἱ κύριοι Amedée Latour καὶ Richelot; πρωτοσυντάκται τῆς ἐν Παρισίαις Union médicale· ὁ δὲ διάσχυρος ἐκδότης καὶ σχολιαστὴς τοῦ Ἱπποκράτους κύριος Littré μᾶς ἔγραψε περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διατηρήσεως ἐνός κἂν ἱατρικοῦ περιοδικοῦ συγγραμματος, καὶ ἰδίως τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης, τοσαῦτα, ὥστε, ἂν μὴ εἴχομεν ἄλλον τινὰ πόρον, καὶ ἔλεος ἔπρεπε νὰ ζητήσωμεν πρὸς διατήρησιν αὐτῆς.

Ἀναγγείλαντες τὸ πρῶτον τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης εἴχομεν ὑποσχεθῆ καὶ σμικρὰν τινα ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς εὐαρεσθησομένους νὰ μᾶς πέμψωσιν ἐπιστημονικὴν ὕλην πρὸς καταχώρισιν. Τὴν δοθεῖσαν τότε ὑπόσχεσιν εἰμεθα πρόθυμοι νὰ ἐκπληρώσωμεν ἤδη, καὶ παρακαλοῦμεν τοὺς ἀποστείλαντας ὕλην, ἐὰν μὲν οὗτοι ἦναι ταυτοχρόνως καὶ συνδρομηταὶ, νὰ ἐπέσωσι τὸ κατὰ τὰ κληροθέντα ἀντίτιμον ἐκάστης πραγματείας ἐκ τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, τὸ ὅποιον ὀφείλοισι νὰ μᾶς πέμψωσι πρὸς ἀνανέωσιν τῆς συνδρομῆς· τούναντίον δὲ, νὰ μᾶς διατάξωσιν νὰ πληρώσωμεν ἀμέσως· Ἐπειδὴ ὁμοῦς αἱ τοῦ παρελθόντος χρηματικαὶ εἰσπράξεις (ἵνα μὴ εἰπώμεν, καὶ ὕλिकाὶ ζημίαι, τὰς ὁποίας ὑπέστημεν πρὸς ἐκδοσιν τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης,) μᾶς ἐπιβάλλουσιν αὐστηρὰν οἰκονομίαν, διὰ τοῦτο ἀναγγέλομεν, ὅτι τοῦ λοιποῦ οἱ εὐαρεσθησομένοι νὰ μᾶς πέμψωσιν ἐπιστημονικὴν ὕλην πρὸς καταχώρισιν, πλὴν τῆς ἐγκαρδίου ἡμῶν εὐγνωμοσύνης, οὐδεμίαν θέλουσι λαμβάνει χρηματικὴν ἀποζημίωσιν· τοῦτο δὲ, κολακευόμεθα νὰ πιστεύωμεν, κατ' οὐδὲν θέλει ἐλαττώσει τὴν ὑπὲρ τῆς Ἱατρικῆς Μερίσσης εὐμενεῖαν τῶν συναδέλφων· διότι οὐδεὶς τούτων βεβαίως ἐπεμψεν ὕλην χάρην τῆς εὐτελοῦς ἀποζημιώσεως, ἣν ὑποσχέθημεν.

Ἐν Ἀθήναις, τῆς 25 Ἀπριλίου 1854.

Ὁ Συντάκτης
Ἰ. Ἀναστ. Ν. Γούδας.

